

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XVII, številka 8, oktober 2012, ISSN 1318-797X

Ljubljana

11
Projekt
neprofitnih
najemnih stanovanj
Polje III

6
Praznovanje
20-letnice
Waldorfske šole
Ljubljana z novim
prizidkom

5
Center sonoričnih
umetnosti na
prenovljeni Vodnikovi
domačiji

2
17. Ljubljanski
maraton

17. LJUBLJANSKI MARATON BO REKORDEN

Anita Drev

Organizatorji 17. Ljubljanskega maratona že nestrpno pričakujemo zadnji oktobrski konec tedna, ko se bodo z ljubljanskih ulic avtomobili umaknili tekačem in tekačicam iz vse Slovenije pa tudi iz tujine, ki bodo z udeležbo na največji slovenski športno-rekreativni prireditvi kronali letošnje pripravke ter si postavili nove mejnike svojih tekaških dosežkov. Večjih sprememb pri organizaciji maratona letos ni. Program je že tradicionalno dvodnevni – sobota je namenjena otrokom in mladini, nedelja pa tekačem, ki se spopadejo z 10-, 21- ali 42-kilometrsko razdaljo. Glavni novosti pa sta selitev ciljne arene na Kongresni trg in sejem Tečem, ki bo na Gospodarskem razstavišču.

Do konca septembra prijavljenih več kot 16 300 tekačev

Po lanskoletni rekordni udeležbi, ko je v dveh dneh na ljubljanskih ulicah teklo skoraj 18.500 tekačev in tekačic, organizatorji pričakujejo, da bo na letošnji prireditvi padel nov rekord. Do 30. septembra, ko se je zaključil drugi prijavni rok, se je namreč prijavilo že več kot 16.300 tekačev in tekačic, ki se bodo preizkusili

na 10-, 21- ali 42-kilometrski preizkušnji. Če k tem udeležencem prištejemo še najmlajše tekače, ki se bodo udeležili sobotnih programov (srednješolskih, osnovnošolskih in promocijskih otroških tekov ter Lumpi teka) se bo število udeležencev 17. Ljubljanskega maratona zagotovo približalo magični meji 20.000.

Maratonsko dogajanje že od četrta, 25. oktobra, na Gospodarskem razstavišču

Ena najpomembnejših novosti letošnjega Ljubljanskega maratona je sejem *Tečem - EXPO* 17. Ljubljanski maraton, ki bo na Gospodarskem razstavišču od četrta, 25., do nedelje, 28. oktobra 2012. Sejem, ki bo za vse obiskovalce brezplačen, bo namenjen tekačem in njihovim družinam, športnikom, navijačem ter vsem, ki vas zanima tek in zdrav način življenja.

Poleg izdaje maratonske opreme (štarne številke, majice in čipi) bo na sejmu mogoče kupiti tekaška oblačila Ljubljanski maraton in obiskati Intersportov tekaški center, kjer bodo na enem mestu zbrani

zastopniki tekaških oblačil in obutve ter njihovi svetovalci. Preostali prodajno-razstavni del sejma bo zapolnjen s ponudniki športne prehrane, športnih in medicinskih pripomočkov, prehranskih dopolnil, zavarovanj, turizma, prehrane in še marsičesa.

V času sejma se bo na odru odvijal bogat program, kjer bomo večkrat dnevno tekačem predstavili kratka tehnična navodila za njihovo prijetnejše udeleževanje na maratonu. Opozorili bomo na novosti maratona, štarne cone, nov ciljni prostor in druge pomembne informacije. Odrsko dogajanje bomo popestrili s šov programi in nagradnimi igrami za obiskovalce.

Na voljo bodo tudi strokovnjaki Centra za medicino in šport

Pomemben del sejma bo tudi Center za medicino in šport (CMS), ki deluje v sklopu Zavoda za varstvo pri delu d.d., kjer bodo tekačem in obiskovalcem na voljo številni strokovnjaki. Center bo poleg visoke tehnologije (UZ, laserji, UGV in drugo) nudil storitve svetovanja s področja medicine športa, športne vadbe, prehrane, psihologije športa, ortopedije, fizioterapije in genetskih analiz.

Za splošna vprašanja in navodila tekačem in rekreativcem nasploh bomo v sklopu sejma in ob sodelovanju Vzajemne d.v.z. pripravili tudi tri okrogle mize, in sicer KAJ STORITI? – pred tekom, KAJ STORITI? – med tekom in KAJ STORITI? – po teku. Za vsak sklop – prehrano, trening in poškodbe – bodo strokovnjaki vsak dan pripravili zanimivo soočenje mnenj in nasvetov ter odgovarjali na vaša vprašanja.

Testeninka

V dvorani sejma bo v soboto potekala tudi tradicionalna Testeninka DIVITA SPORT in otvoritev 17. Ljubljanskega maratona z nagovorom

organizatorja in župana Mestne občine Ljubljana Zorana Jankovića. Otvoritvi bo sledila predstavitev vabljenih tekačev in pogovor z njimi.

Sobotni programi, namenjeni popularizaciji teka med otroki in mladino

Otroški programi se bodo začeli s promocijskimi otroški teki za otroke od 1. do 5. razreda. 17. Ljubljanski maraton bodo tako ob 12.30 odprli učenci 1. in 2. razreda. Ob 13.15 bo začetek osnovnošolskih tekov, ob 15.15 pa

se bodo na traso podali srednješolci. Najmlajši bodo na svoj račun prišli med 16. in 17. uro, ko bodo štartali različnih kategorij Lumpi teka. Štart vseh tekov bo na Slovenski cesti, cilj pa na Kongresnem trgu.

Vrhunec dogajanja v nedeljo

Štart Nike rekreativnega teka na 10 kilometrov bo ob 8.30, malega maratona in maratona pa ob 10.30 na Slovenski cesti. Ob 10.20 bodo na 42 kilometrov štartali tudi paraplegiki. Cilj vseh tekov

bo na Kongresnem trgu. Tekače bodo ogrevali Strojmachine. Upamo pa, da boste za tekače na štartu, v cilju in ob progih v čim večjem številu navijali tudi Ljubljankanke in Ljubljanci.

Zapora cest

Ljubljanskega maratona ne moremo organizirati brez zapore cest, zato se meščankam in meščanom že vnaprej opravičujemo za morebitne nevšečnosti. Zapora cest za

soboto in nedeljo, 27. in 28. oktobra 2012, bodo objavljene na naši spletni strani www.ljubljanskimaraton.si in v sredstvih javnega obveščanja.

Praznik vseh tekačev je tudi praznik Ljubljane

Ljubljanski maraton je prireditev, s katero tekači kronajo svoje letošnje pripravke in trud. Je vrhunec tekaške sezone in praznik ljubiteljev teka. Organizatorji si želimo, da bi del tega pozitivnega

vzdušja, ki v dveh dneh preplavi Ljubljano, občutili tudi Ljubljankanke in Ljubljanci in da bi tudi sami postali del tega tekaškega spektakla. Vabljeni, da se nam pridružite!

Ljubljana

Učitelj, politik in arhitekt v šoli življenja

Anita Drev: 17. Ljubljanski maraton	2
Ira Zorko: Učitelji, politik in arhitekt v šoli življenja	3
Emi Vega: Odprt je prvi Center sonoričnih umetnosti	4
Emi Vega: Dvajsetletnica Waldorfske šole	6
Novo poglavje v vodenju Mestne uprave: Vasja Butina je predal posle Jožki Hegler	10
Tadej Žaucer: Projekt stanovanjske soseske Polje III	13
Staša Cafuta Trček: »V Ljubljani se človek počuti kot doma«	14
Vita Kontić: Evropski teden brez avtomobila 2012	15
Mirjana Ribič: Življenje mladih zmajev v četrtnih mladinskih centrih Zalog in Šiška	16
Lucija Pavlovič: 140 let Glasbene matice Ljubljana	20
Nada Breznik: Marko Hatlak, virtuoz na koncertni harmoniki	21
Darja Urbančič: Pouk računalniškega programiranja za mlade	22
Marjana Lavrič: Sejem Narava-Zdravje	23
Mirjana Ribič: Uspešna podjetja TPL II: 3R.TIM in Dia Genomi d.o.o.	24
Aina Šmid: 10 let Zavetišča Ljubljana	26
Aina Šmid: Z ladjico po mestu I	28
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Pie Ciuha	29
Četrtni razgledi	30
Vesna Marčič: Prva pomoč ob potresu	33
Ljubljanske novice	34
Iz prve roke: Odgovori Mestne uprave na javna vprašanja	37
Dr. Brigita Jamnik, Simona Gobec: Primavoda	38
Okoljske meritve	39
Premiere Slovenskega mladinskega gledališča v sezoni 2012/13	40

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Pogled na Ljubljano s Plečnikovega Tromostovja, foto: Dunja Wedam

Spodaj: Center sonoričnih umetnosti na Vodnikovih domačiji, foto: Nada Žgank

Fotografija na strani 3:

Ira Zorko, foto: osebni arhiv

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Tjaša Ficko,
Vesna Kos – Bleiweis,
mag. Anže Logar, Stanka
Ritonja. Odgovorna
urednica in lektorica:
Nada Šumi, kontakt:
041/737 863, glasilo.
ljubljanaj@ljubljanaj.si.
Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Set
d.o.o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.000 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

V Ljubljani je vrsta stvari vredna hvale, ob vsem tem pa nas vztrajno spremlja tudi občutek, da si z mnogimi svojimi institucionalnimi in projektnimi prizadevanji mečemo pesek v oči in krepimo slepo pego, skozi katero se nam v družbi izmika in postaja nedosegljivo nekaj, kar je bistveno za odraščanje in zorenje naslednje generacije človeštva, pa tudi družbe kot celote ...

Prostor ima v sebi prostost, mi pa prostor prepogosto spreminjamo v poligone, v katerih mora biti vse odmerjeno, animirano, predpisano in nadzorovano. Zakrivljenost drevesne veje ne vpliva več na pravila igre. Zakaj nas sprehod po starem mestnem središču in pogled na Robbov vodnjak kljub morebitnim banalnostim naših opravkov vedno znova nahrani in odžeja? In zakaj smo že po nekaj minutah nakupovanja v nakupovalnem centru na smrt utrujeni?

Izobraževanju in šoli tudi danes kljub neštetim reformam in poskusom uspeva nekaj, kar se zdi skoraj nemogoče: v sorazmerno kratkem času utiša našo radovednost. Če je bilo na začetku 20. stoletja še nujno, da si šel v šolo, da bi dobil znanje o svetu, so danes okoliščine ravno nasprotno. Informacij je preveč, večina jih je vsiljenih, agresivne, zahtevajoče in sugestivne so in vedno težje je ločiti zrnje od plev. V takšnih okoliščinah je potrebno razvijati večšine opazovanja, krmarenja in dajanja, prepoznavanja samega sebe, svojega notranjega kompasa.

Ozko grlo vsake šole je učitelj. To ni njegova krivda, to izvira iz prostora in vloge, ki mu je dodeljena. Vse oči so namreč uprte vanj. Oči pa rade krožijo. To ni samo dobro za oči, to je dobro tudi za telo in če se telo giblje, potem lahko oči pomagajo odkrivati svet takšen, kot je, in ne zgolj takšen, kakršen se kaže z določenega mesta. Dobro je, če ima učitelj možnost odvrti pozornost od sebe. Takrat lahko začnejo učenci sodelovati s temo, z okoliščinami, drug z drugim, na koncu celo s samimi seboj in ozkega grla, ki je povzročalo napetost, ni več.

Ozko grlo arhitekture je interes. Kakšen je občečloveški interes? Kdo se danes poteguje zanj? Če je danes v izobraževanju, odraščanju in v arhitekturi res nekaj očitno novega, potem je to komercializacija časa in prostora. Celotna otroška igra je postala artikel. Otroci nimajo časa, se ne znajo, se ne morejo ali pa se ne smejo igrati. Zato jih je potrebno na pravih mestih, ob pravem času in na pravi način animirati. Skozi proces višjega šolanja vsaka generacija razpade. Naščuwana je sama nase. Arhitekti niso več kot gradbeniki in slikarji, niso samo umetniki. Rešitev je mogoča v pestrem, vsakodnevnem, zračnem in naravnem prostoru srečevanja vseh.

Pri meni je do razočaranja prišlo v trenutku, ko sem spoznal, da nas učiteljica sprašuje po tistem, kar nam je malo pred tem povedala. Čeprav še zelo majhen, sem bil prizadet in užaljen. Učitelj je težak poklic in še težji je za tistega, ki misli, da se ne more ničesar več naučiti in mora vse vedeti. Učenci pa nočejo pomoči od nekoga, ki si ne pusti pomagati. Tudi oni so namreč tisti, ki bi radi pomagali. Radi bi dajali in na takšen način pokazali in spoznali, kaj je v njih. Čudenje bi moralo biti na strani učitelja, znanje pa pri učencih.

Po desetletjih sem se vrnil v predel svojega otroštva, kjer je bil divji breg reke, Plečnikov park, pitnik za cerkvijo sv. Petra, podstrešja hiš in terase stolpnic dolgoletno in vsakdanje igrišče moje generacije. Do živžga za večerjo. Zelenjavne vrtove in sadovnjake so prekrila parkirišča z zapornicami, čevljarja, ki je vedel za številko naših nog, in trgovin s prodajalkami, ki so poznale naša imena, ni bilo več. Igrišča, ki so ga mladi zase in naskrivaj zgradili v neki gošči ali v opuščnem mestnem bazenu, tudi ne, pa je imelo za njihovo odraščanje večjo vrednost od tistega, ki bi jim ga uredila in slovesno predala družba.

Učitelj mora biti vsak trenutek pripravljen odkriti kaj novega. Če ne gre drugače, se mora narediti nevednega. In biti tako kot drugi v vsakem trenutku življenja iskreno presenečen nad rezultatom. In kot vsak politik ali vsak arhitekt bi moral stremeti k svoji odvečnosti. Kar seveda nikogar ne odvezuje od kompetentnosti in predanosti. Ravno nasprotno. Gre za neprijetno zadevo, ki se ji pravi ponižnost. Ponižnost se reče zato, ker smo običajno previsoki. Če hočemo sodelovati, se moramo malce spustiti. Ne gre za ponižanje. Ponižnost je edini način, da se izognemo ponižanju. Z njo postanemo ranljivi, a hkrati tudi neverjetno močni in odprti. Spomnimo se, kaj je prestajal Robba, gnan od navdiha, ob izdelavi vodnjaka. Plečnik je komajda kdaj kje kaj računal. Malo je dovolj, že malo več je lahko preveč za tistega, ki je v živem stiku s celoto.

Ira Zorko

Hanna Preuss: »V Vodnikovi domačiji Odprt je prvi Center sonoričnih umetnosti

Emi Vega

Foto: Nada Žgank

Hanna Preuss, pobudnica in ustanoviteljica Centra sonoričnih umetnosti, ki upravlja prenovljeno Vodnikovo domačijo.

Življenje je lahko opotekanje med kroničnim nezadovoljstvom in bolj ali manj sintetičnimi užitki. Lahko je potovanje od preobremenjenosti k izgorevanju. Lahko pa je tudi navdušujoč galop od naloge do naloge, v sledi pa vse svetlo od učinkov. Kaj torej? Za denarjem? Ali na konja? O tem, kako je na »konjskem hrbtu«, pripoveduje raziskovalka in ustvarjalka sonoričnih umetnosti Hanna Preuss. Maja Weiss sonorično gledališče opisuje kot živi film, Hanna Slak pa kot zvočni akvarij, v katerem se gledalec giblje med temo in svetlobo, povsem potopljen v gibljivo zvočno pokrajino. Tako s pripovedno in emotivno močjo zvoka prehaja lastne pokrajine čustev. O tem, da do tovrstnih futurističnih potovanj pravzaprav ni več daleč, pa pripoveduje Hanna Preuss, direktorica in umetniška vodinja Centra sonoričnih umetnosti. Center je odprl vrata 25. septembra, ko je zaživela programsko obogatena Vodnikova domačija.

Sonorično gledališče je pod imenom *Hanna's atelje sonoričnih umetnosti* dobilo prostor v Vodnikovi domačiji. Kaj bo s tem pridobila Ljubljana?

Na razpis se je prijavilo veliko interesentov in v čast mi je, da so izbrali nas. Mi smo lepo utečena ekipa z veliko kilometrine, ko gre za skupno raziskovanje in delovanje. Sama v Vodnikovo domačijo prinašam lep zbir osebnih prijateljstev, ki sem jih sklenila na potovanjih po svetu, vmes pa negovala. To bo odprlo marsikatera vrata. V Vodnikovi domačiji se nameravamo razcveteti. Naše ustvarjanje na področju avdio in sonorične umetnosti lahko zdaj od neodvisnega eksperimenta preide v sfero mednarodno priznane, programske jasne in institucionalno podprte nove umetniške smeri z ogromnim razvojnim potencialom. S Centrom sonoričnih umetnosti želimo Ljubljano postaviti ob bok Linzu, Dunaju, San Franciscu ... Ponuditi želimo tako kulturno raznovrstnost, ki bo pritegnila pozornost najširšega občinstva in zadostila potrebam vseh ciljnih publik. Jedro domačije pa ostaja Valentin Vodnik in začetki slovenske besedne umetnosti. Ta zapuščina je os, okrog katere se bo dinamično zavrtel ples dogodkov. Pripeljali bomo sveže vetrove z vseh strani in negovali nekoč avantgardistično Vodnikovo srce, da ostane toplo in živo za zanamce.

Kako in kdaj ste našli *tisto pravo* – vaše poslanstvo?

S štirimi leti sem se zaljubila. Potem sem predvsem živela pred klavirjem, pod klavirjem, na klavirju in ob njegovih mogočnih bokih. Tako se je začelo. Sledila je osnovna in srednja glasbena šola, nato glasbena akademija. Diplomirala sem iz režije zvoka. Vpisala sem se še na filmsko šolo, kjer sem bila študentka, hkrati pa tudi asistentka na oddelku za režijo zvoka. Leta 1978 sem na povabilo ŠKUCA naredila zvok za eksperimentalni film *Pogled stvari* Filipa Robarja Dorina. S to kreacijo zvoka sem vstopila v slovenski prostor. Tu sem se poročila z zdaj že pokojnim filmskim režiserjem Francijem Slakom in ostala. Dobivala sem vse več ponudb, začela sem plodno ustvarjati v svojem poklicu, kmalu so prišle prve nagrade, sledili so jim vedno novi projekti. Tako sem ustvarila zvočne pokrajine za več kot 120 kratkih, animiranih, dokumentarnih, eksperimentalnih in celovečernih filmov. Lahko rečem, da se je na Poljskem moja profesionalna pot začela hitro in intenzivno, v Ljubljani pa se je bogato nadaljevala. V času osamosvojitve je bil slovenski film izjemno zaželen na vseh festivalih. Deležen je bil številnih mednarodnih priznanj, med drugim tudi nominacije za oskarja, in poti so se na veliko odpirale. Velika škoda je, da je ta obetavna produkcija pozneje začela usihati.

Kako si razlagate to izobilje priložnosti?

S Poljske sem prinesla specifično znanje – način razmišljanja, kreiranja in pogled na poklic, kakršnega tu prej še niso poznali. Osebnost me je predvsem zanimalo raziskovanje tridimenzionalnih zvočnih tehnik, njihovega delovanja na telo in podzavest ter na čustveno sfero. Začela sem z oblikovanjem zvočnih pripovedi, kar je bila v tistem času velika redkost. Pridobljeno znanje sem rada širila. Predavala sem v Lodžu, Beogradu, Zagrebu, Berlinu, v Kyotu ... V Ljubljani pa sem imela srečo – vstopila sem v izjemen studio, kjer smo se skupaj s sodelavci zelo uspešno spoprijemali z raziskovanjem zvoka za bogatitev slovenske filmske produkcije. Doma imam več kot 20 nagrad za uspešno delo, tudi iz tujine. A vendarle mi je med najljubšimi Župančičeva nagrada za izjemne dosežke v slovenski kulturi.

Obogatili ste tudi gledališke in plesne odre. Še kaj?

Rada imam širino. Zato me strašno moti getoizacija umetnosti v Sloveniji. Zelo malo je pretakanja. Jaz pa, vedno radovedna, sem hotela spoznati celotno polje. Kako se ustvarja tukaj v primerjavi s Poljsko, z Evropo, Afriko, Azijo ... Z državami, ki sem jih prepotovala, v katerih sem delovala. Tako sem vstopila

v gledališče, v polje plesne umetnosti. Začela sem z lastnimi projekti, delala sem svoje zvočne instalacije in performanse. Vse to je se je odzrcalilo v neko zrelo umetniško formo, ki ji danes rečemo sonorično gledališče. V Evropi se je kot avantgardno že dobro usidralo. Mi ga vzpostavljamo v slovenskem prostoru.

»Poskusili bomo privabiti čim več ljudi, da se soočijo s preteklostjo, na katero so Slovenci lahko zelo ponosni.«

Morda še vaš moto?

Moj vseživljenjski moto je pravzaprav vera v svet, ki zveni in vibrira in tem vibracijam in zvenom se mora človek predajati.

Kako utemeljiti in pojasniti nov gledališki fenomen?

V našem stoletju se potencira ostrina, poimenovana tudi estetska agresivnost sveta. Povečuje se njegova eksplozivnost. Tej črti moči navkljub pa se zmore razvijati tudi sfera emocij – polarno različnih, mnogo bolj pretanjenih in presunljivih. Ideja emotivnega stališča do zvoka, ki je realiziran v idealni čistosti – v neki sublimni liriki, pridobiva vse več privrženecv. Posledično se namreč spreminja tudi tisto, čemur je zvok izrazno sredstvo: ko ta sublimna lirika steče, se spreminja narava snovi. Sonorično raziskovalno gledališče je avantgardna oblika gledališča, ki temelji na najnovejših tehnoloških

se nameravamo razcveteti» na svetu

Foto: Nada Žgank

V Centru sonoričnih umetnosti bo zažvelo prvo sonorično gledališče na svetu.

iznajdbah, na poznavanju glasbene teorije in prakse in na odkritjih, ki zadevajo človeško psiho. Tako na multimedijški in interdisciplinarni način ustvarjam umetniška dela – enkratna in neponovljiva gledališka doživetja. Gre torej za nov, povsem avtohton pojav, ki se je razvil in uveljavil znotraj slovenskega kulturnega prostora. Dozoreli smo do take mere, da se lahko povežemo z evropsko gledališko avantgardo, v dialogu s svetovnimi ustvarjalci ter inovatorji pa prispevamo k razvoju novih umetniških poti. Če vso stvar povzamem: v tem trenutku imamo neverjetno prednost, dragocen adut. Ni nam treba slediti trendom, ki se bodo kmalu pojavili v vseh svetovnih centrih. Izkušnje in leta raziskovalnega dela na ustvarjalnem in tehničnem področju lahko izkoristimo z namenom, da v samem svetovnem vrhu sooblikujemo zgodovino sodobnih sonoričnih umetnosti.

Kako se sonorično gledališče prilega Vodnikovi domačiji?

Domačijo smo prezračili, prečistili in odkrili čudovite podrobnosti, ki Vodnikovi domačiji dajejo šarm. Ambienti hiše so prečudoviti in sami po sebi delujejo kot umetnina. To umetnino bomo ozvočili in osvetlili. Potem bomo poskusili privabiti čim več ljudi, da se soočijo s preteklostjo, na katero so Slovenci lahko zelo ponosni. Obenem pa bo obiskovalec vstopil v futuristični prostor sonoričnega gledališča. To bo center evropskega pomena. A do tja bo treba še marsikaj postoriti.

Če nam uspe pridobiti sredstva iz Norveškega finančnega mehanizma, bomo postavili tudi sonorično gledališče, ki bo kot prvo v svetu opremljeno z našimi izumi. In ko rečem bomo, ko rečem mi, se za to množino skriva uhojena, uigrana kreativna ekipa: Marko Ipavec, Jaro Jelovac, Luka Čurk, Felix Andriessens, Markus Krohn, Jeremi Slak, Guillaume Cailleau, Nada Žgank, Vlado Popović, Damjana

Foto: arhiv CSU

Ekipa Centra sonoričnih umetnosti. Od leve proti desni zgoraj: Felix Andriessens, Guillaume Cailleau, Luka Umek, Jeremi Slak, Hanna Preuss, Marko Ipavec, Damjana Golob Lavrič, Jaka Šimenc, Lučka Koščak, Jaro Jelovac, Hanna Slak, Luka Čurk, spodaj: Jasna Jašič, Vlado Popović, Alenka Lahajnar, Mateja Koren in Jože Slak Đoka.

Lavrič in trije nepogrešljivi zunanji sodelavci, soustanovitelji sonoričnega gledališča: Jaka Šimenc, Luka Umek in Hanna Slak. Sodelujemo z mojimi nekdanjimi študenti, ki so danes cenjeni nemški inženirji. Iznajdbe skupaj preizkušamo. Naše gledališče bo imelo sonorične sedeže, ki bodo glasbo prevajali neposredno v telo. Opremljeno bo tudi s prav posebnimi zvočnimi sistemi, imenovanimi *wave field synthesis*, ki so jih pred kratkim izumili Nemci. Gre za revolucionaren način distribucije zvoka. V Nemčiji je interes za naše gledališče velik, morda bodo umestitev novega sistema tudi finančno podprli. V tem trenutku pa je vse odvisno od tega, ali bo slovenska vlada uspela sprejeti denar iz norveškega sklada. To so donacije, od katerih je del namenjen tudi prenovi ter celostni revitalizaciji in modernizaciji kulturnih spomenikov, kakršen je tudi Vodnikova domačija. Denar torej čaka, Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ki je v preteklosti skrbel za ta razpis, pa je bila ukinjena. Trenutno ni subjekta, ki bi prevzel to nalogo. Upamo, da bo čim prej prišlo do rešitve, saj je obseg revitalizacije odvisen od tega denarja. V naš načrt prenove je vključena tudi sosednja zgradba z dvorano, pa tudi park s kamnito mizo. Mestna občina Ljubljana je za naša prizadevanja izkazala velik posluš. Zavedajo se pomena kompleksa, ki ga je treba urediti in zaščititi za naslednje rodove. Z njihovo pomočjo smo izvedli najbolj nujne sanacije. Verjamem, da bodo zdaj obiskovalci navdušeni nad svežino Vodnikove domačije.

Pa tudi dogajanje bo pestro, kajne?

V Vodnikovi domačiji je dovolj prostora za vse vrste umetnosti. Po novem bo vse te vrste prežemal

zvok. Slikarska galerija ostaja. Ostaja glasbena šola; dogovorili smo se že o načinih sodelovanja. Predvsem ostaja Valentin Vodnik; skupaj z Muzejem in galerijami mesta Ljubljane smo zasnovali prenovu zbirke v smislu zlitja muzealske raziskave z umetniškim videnjem. Mi bomo prispevali zven hiše in ga bomo v tridimenzionalni kompoziciji dodali Vodnikovi zbirki. Vsakdo, ki bo vstopil, bo doživel ta zvočni aspekt. Tako se emocionalno spoznava in doživlja prostor. Posebno poglavje bodo delavnice. Pripravljamo štiri sklope glasbeno-ekoloških delavnic za otroke. Imeli bomo tudi posebne programe za socialno ogrožene. Imamo še skupino upokojencev, vključili jih bomo. Vključili pa bomo tudi vrhunske svetovne umetnike, kajti v ospredju dogajanja bo vendarle sonorično gledališče – prvo te vrste v Sloveniji.

»Moj vseživljenjski moto je vera v svet, ki zveni in vibrira in tem vibracijam in zvenom se mora človek predajati.«

Tu izhajamo iz filmskih izkušenj, a pripovedi, ki jih bomo formirali v zvočni tehniki, usmerjamo neposredno v telesna, podzavestna in čustvena doživetja. To bomo nadgradili z lučjo, z videom, s telesno skulpturo ... Gledališki elementi bodo predstavljeni kot živi film v kontekstu zvoka. Ali drugače: vse bo teklo iz zvoka v zvenenje. Tako se bo naturaliziralo na odru in se bo hkrati pretočilo v avditorij, v ljudi. Ponudili bomo novo izkušnjo. In zasledovali širino. Na ogled je že prišla japonska skupina, obiskali so nas italijanski vodje festivala Stazione di Topolo ... Snujemo most za izmenjavo slovenskih, japonskih, italijanskih, nemških umetnikov. Verjamem, da so izmenjave zelo pomembne. Slovensko umetnost, ki jo sama izjemno cenim, je treba izpostaviti. Potencial je velik. Kar manjka, je preboj navzven, v svet. Tudi za to se bomo zavzeli. Skratka – dogajalo se bo. Pristrcje vabljeno!

CENTER
SONORIČNIH
UMETNOSTI
VODNIKOVA
DOMAČIJA

PREOBRAZBA VODNIKOVE DOMAČIJE V CENTER SONORIČNIH UMETNOSTI

Tristoletno Vodnikovo domačijo je Mestna občina Ljubljana v celoti prenovila in jo aprila letos prek javnega razpisa predala v upravljanje Hanna's ateljeju sonoričnih umetnosti, 25. septembra jo je slovesno odprl župan Zoran Jankovič, s slavnostnim nagovorom pa jo je počastil tudi predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk. Domačija je s prenovo pridobila širšo namembnost in vnesla avantgardnega vizionarskega duha ne le v ta del mesta, ampak tudi v Ljubljano, Evropo in svet, saj gre v okviru novega Centra sonoričnih umetnosti za prvo sonorično gledališče na svetu.

Sonorično raziskovalno gledališče je avantgardna oblika gledališča, ki izkorišča tako najnovejše tehnološke iznajdbe, poznavanje glasbene teorije in prakse kot tudi odkritja na področju človeške psihe, s tem da ustvarja multimedijško in interdisciplinarno umetniško delo, enkratno in neponovljivo gledališko doživetje. Gre za nov, avtohton pojav, ki se je razvil in uveljavil znotraj slovenskega kulturnega prostora.

V Vodnikovi domačiji bodo odslej potekali sonorični performansi, zvočne instalacije, video, ples, transformacije in kompozicije zvoka na odru, ustvarjanje zvočne podobe filmov. Uredili bodo galerijo najnovejših dosežkov na področju avdiovizualnih umetnosti, fonoteko in programoteko, trgovnico z izdelki s področja sonorike, odprta bo AudioArt kavarna, kjer bodo obiskovalci lahko poslušali zvočne ambiente za kreativno stimulacijo druženja, postavili bodo sonorično komoro za doživanje tišine in zvočno savno za regeneriranje možganskih centrov in izničevanje posledic vsesplošnega zvočnega onesnaženja. V domačiji bo prostor tudi za moderen studio, ki bo deloval v sklopu izobraževalnega centra na področju zvočne inženiringa in oblikovanja zvoka s posebnim poudarkom na estetiki in dramaturgiji zvočne stvaritve. V zvočnem vrtcu pa se bodo posvetili glasbeni izobrazbi najmlajših.

Na domačiji je zdaj poleg prenovljene manjše muzejske zbirke, ki jo je po sodobnih muzejskih standardih zasnoval Muzej in galerije mesta Ljubljane in bo v prihodnje nadgrajena še s sonoričnim akcentom iz Vodnikovega časa, razstavnimi prostor in produkcijski prostor za uprizoritvene umetnosti. V celoti je prenovljena Dvorana pri kamniti mizi in vsa okolica domačije. V sami hiši so bila opravljena tudi vsa vzdrževalna dela, novi so sanitarni prostori, manjši prostori v kleti pa bodo postopoma pridobivali nove načrtovane in sproti navdihnjene vsebine.

Oddelek za kulturo Mestne občine Ljubljana je za prenovu hiše namenil 40.000 evrov.

Dvajset let »šole za roke, Waldorfska šola je ob jubileju dobila

Emi Vega

Foto: Miran Kambič

Dvorišče pred vhodom v novi prizidek Waldorfske šole Ljubljana.

Kje je bilo na prvi šolski dan v Ljubljani najbolj veselo? Zakaj so tam zaprli cesto, potem pa muzicirali in peli na vse grlo, da je prineslo mimo – pravzaprav na govorniški oder – celo ministra za izobraževanje, znanost, kulturo in šport? In našega župana? Zato, ker so slovesno predali namenu težko pričakovanega in prav posebnega lepota. To pa je: novi prizidek Waldorfske šole. Z novim prizidkom je Waldorfska šola Ljubljana pridobila šest sijajnih učilnic, dva umetniška paviljona, čudovito zaledno stopnišče in lepo vhodno avlo pa nadstrešek do ceste, predvsem pa zgledno športno dvorano, ki se zlahka prelevi v prireditveni prostor. Pridobila je še galerijsko telovadnico, premišljeno zasnovano pa tudi na moč očarljivo dvorišče, ob tem pa še nekaj intervencij v staro šolo, s pomočjo katerih celota funkcionira in se tudi lepo poveže. Uporabnih površin v prizidku je 1.726 m², gradbena parcela pa meri 1.570 m². Investicija je vredna 3,5 milijona evra. Z gradnjo so začeli v letu 2009 in so jo uspešno zaključili tik pred začetkom letošnjega šolskega leta. Za ta podvig je poleg Mestne občine Ljubljana in področnega ministrstva zaslužna dolga vrsta strokovnjakov in delavcev različnih poklicev. Trije posamezniki pa vendarle izstopajo tako zelo, da smo jim še posebej prisluhnil, njihove pripovedi pa strnili v pisan kolaž, ki riše pot od začetkov nečesa velikega pa vse do tega slovesnega dne.

Iztok Kordiš,
direktor Waldorfske šole
Ljubljana

O pomenu novega prizidka

Za nas je prizidek najbolj pomemben zato, ker smo spet vsi skupaj, vsi pod eno streho – nič več dislociranih razredov. Dislociran je le še vrtec. Pridobili smo šest kvalitetnih učilnic za prvo triado, dva prelepa paviljona za glasbeni pouk in evritmijo, pa tudi

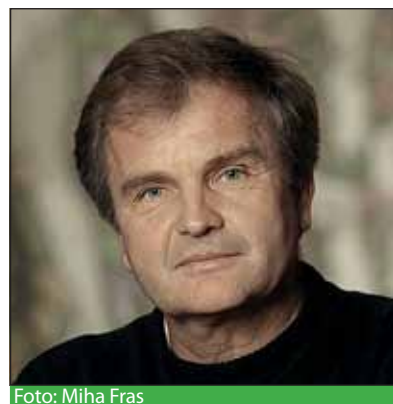

Foto: Miha Fras

Iztok Kordiš

dve telovadnici. Veselje je neizmerno, ker telovadnice sploh nismo imeli. Večjo bomo uporabljali kot dvorano za naše gledališke in druge predstave. Lahko bomo postavili oder in tudi tribune. Prizidek je v celoti čudovit, vsi smo ga zelo veseli. Otroci so navdušeni. Nekateri so že pripeljali stare starše na ogled te krasote. Starši pripovedujejo, kako so otroci ponosni. Ob otvoritvi smo jim razkazali vse nove pridobitve in vsi se z nami veselijo. Sam sem vesel, ker so arhitekti tako z organizacijo prostorov kot z oblikami in vgrajenimi materiali poskrbeli za prijetno vzdušje. Če se učenci počutijo dobro, tudi raje dobro delajo. Naj dodam, da sem zelo zadovoljen tudi z našo staro hišo, ker ima dušo, kot ima svojo dušo novi prizidek. Zanimivo je srečevanje starega in novega, tradicije in prihodnosti. Tu se na fizični ravni srečuje oboje. Res sem zelo zadovoljen. Verjamem, da je waldorfska pedagogika pedagogika današnjega časa in prihodnosti. Zdaj imamo za delo bistveno boljše pogoje. Najbolj pomembno pa je to, da smo zrasli v kolektiv, ki dobro dela. Zelo

pomembno je, da je v zbornici vzdušje sproščeno, da je smeh in so šale. Učitelji se z veseljem posvečajo delu. Vzdušje se seveda prenaša v razrede in med otroke. Zdaj imamo še prizidek. Pred dvajsetimi leti smo o taki šoli lahko le sanjali.

O začetkih in o prehojeni poti

Gibanje za waldorfsko pedagogiko je izšlo iz gibanja Idriart. Že leta 1990 je skupina učiteljev in staršev pristopila k aktivnostim za ustanovitev waldorfske šole v Ljubljani. Začeli smo z dvema razredoma, vpisalo se je 56 otrok, gostovali pa smo na Osnovni šoli Danile Kumar. Tudi sam sem bil eden teh staršev in prva od mojih treh hčera se je že vključila. Takoj se je tudi izoblikoval za nas značilen trikotnik: učitelji–starši–učenci. To pomeni, da smo starši s šolo vsestransko sodelovali. Spominjam se, kako sem po službi z drugimi starši pribijal opaž v učilnici. Skupaj smo pleskali in slikali in bilo je zabavno – ustvarjalno, tovariško vzdušje. Prva ravnateljica in ena od razredničark je bila Branka Strmole. Bila je med soustanoviteljki šole in tudi razredničarka. Učitelji so se za

waldorfske pedagogice takrat izobrazili v Avstriji. In še so med nami – Vera Grobelšek, Maja Maletin Kolarič, Mohor Demšar. Tako smo začeli. Z leti smo rasli in svoje gostovanje razširili v Osnovno šolo Milana Šušteršiča. Stalne prostorske stiske je bilo konec, ko smo leta 2003 v uporabo dobili prostore nekdanje Ljudske kuhinje na Streliški. Takrat smo prvič izkusili, kaj pomeni biti na svojem. Danes se veselimo prizidka, pa tudi dvajsete obletnice obstoja in prehojene poti. Od začetnih dveh razredov osnovne šole smo zrasli v zavod, ki združuje več enot vrta, kompletno osnovno in srednjo šolo, glasbeno šolo, poleg tega pa še organizacijske enote v Mariboru, Celju, Murski Soboti, Radovljici, na Hrušici, v Novi Gorici in na Ptuj. Naš Zavod za ustanovitev waldorfskih šol je član evropskega sveta waldorfskih šol in tudi izvaja izobraževanje za waldorfske učitelje. To je nadvse pomembno za naše uspešno delo. Združujemo že več kot 800 otrok in mladostnikov. Zanimanje za vpis raste, nekdanji učenci in dijaki se radi vračajo, vedno več nas je. Vse to kaže, da delamo dobro, da vedno več ljudi ceni naš način dela in da je

«glavo in srce» 21. stoletja nov prizidek

Foto: Izidor Habjanič

Večnamenska zunanja ureditev novega prizidka pred parkirišči.

Foto: Izidor Habjanič

Waldofska šola ima prvo mokrišče v središču Ljubljane, ki se napaja iz lastnega vodnega vira in obljublja bujno rast okrasnega rastlinja.

waldorfska pedagogika res pedagogika enaindvajsetega stoletja – da zmore odgovore na izzive današnjega časa.

O razmerjih in trendih

Norveška šteje kakih pet milijonov prebivalcev in ima že 33 waldorfskih šol. Prej so začeli, imajo daljšo zgodovino kot mi. Ne vem, če jih bomo ujeli. Slišim sicer, da se v Evropi ta čas najhitreje razvijamo. Vsekakor je zanimiva naša dinamika. Zdaj v Sloveniji delujejo tri osnovne šole. Ljubljanska dvajset let, mariborska devet, celjska pa eno leto, v Radovljici pa so začeli letos. Opažamo, da za zatišnimi intervali prihajajo izbruhi iniciativ. Morda je čas tak, ko je treba nekaj spremeniti. Morda k temu prispeva naš izobraževalni program za waldorfske učitelje. Kakorkoli – zanimanja je vse več, mi pa skrbimo, da je izobraževanje kvalitetno.

O izvoru waldorfske pedagogike

Utemeljitelj in idejni oče waldorfske pedagogike je Rudolf Steiner. Rodil se je leta 1861 v Kraljevcu na Hrvaškem. Njegova genialnost se je izrazila na številnih področjih. Razvil je nove holistične pristope v medicini, znanosti, pedagogiki in specialni pedagogiki, pa tudi v filozofiji, ekonomiji, zgodovini, kmetijstvu, arhitekturi in drami. Njegovi sodelavci so razvili še evritmijo in bothmer gimnastiko. Je bil genij tistega časa? Ali vizionar? Izsledki številnih raziskav njegovemu pristopu k vzgoji in izobraževanju vse bolj pritrjujejo. Porast waldorfskih šol, ki že delujejo na vseh koncih sveta in se tudi širijo, pa slej ko prej pomeni, da je bil Steiner vizionar.

O posebnostih pedagoškega pristopa

Predvsem zasledujemo celostni razvoj otrok – v telesnem, duhovnem, čustvenem in intelektualnem smislu. Zato pravimo, da smo šola za roke, glavo in srce. Učni načrt in način poučevanja je tudi usklajen z etapami v razvoju otrok. Naš osnovni cilj je razviti otrokove potenciale. Ob tem skrbimo, da ne vzgajamo egoistov, pač pa mlade ljudi z empatijo, z občutkom za skupnost. Pri nas so vsi zmagovalci; ne le tisti, ki zberejo največ pik. Naše razrede obravnavamo kot pester svet v malem in v njem razvijamo socialne mreže. Vsi po svoje različni se med sabo brusijo, se prek problemov in trenj usklajujejo in dozorevajo. Učitelj je tam zato, da opazuje in jih usmerja. Je avtoriteta, a v razredu mora vladati toplina. Ta spodbuja ustvarjalnost.

Za nas je značilno tudi delo v epohah. Glavne intelektualne predmete obdelamo zgoščeno, v blokih. Umetniški predmeti, telovadba, tuji jeziki in drugo, tečejo vse leto. V osnovni šoli nimamo interaktivnih tabel, nimamo projektorjev in drugih ustvarjalcev slik. Učence spodbujamo k ustvarjanju lastnih notranjih podob, predvsem prek stika z materijo. Zato imamo veliko oblikovanja z različnimi materiali. Iz tega raste zanimanje za ustvarjanje. Tudi šivamo in pletemo.

Šole v naravi so sestavni del učnega programa in so prilagojene razvojnim stopnjam otrok. Začnemo s pastirskimi dnevi, pozimi smučamo, poleti gremo od Slavnika do Strunjana, peščimo tudi čez Pohorje, vse od Maribora do Slovenj Gradca. Zdaj so otroci na geološki transverzali. Naš paradni program pa je petdnevno raziskovanje Ljublanice – reke s sedmimi imeni. Petnajst let ga že izvajamo. Začnemo pri

izviru Trebuchove na Hrvaškem, imamo kanuje za 13 ljudi in veslamo, ko reka ponikne, čolne prepeljemo, veslamo po Obrhu na Loškem polju, preveslamo Cerknjsko jezero in Stržen, potem gremo do Rakovega Škocjana, nato pa s kanuji po Unici, odpeščimo k izviru Močilnika in že priveslamo v Ljubljano. Šole v naravi služijo predvsem razvijanju volje in zanimanja. Treba je hoditi, treba je veslati tudi po sedem ur, treba je delati timsko, se sporazumeti, se uskladiti. Prvi dnevi so ponavadi obdobje prilagajanja, nato se učenci ujamejo in spoznajo vrednost sodelovanja v harmoniji, saj drugače ne gre.

Ena od značilnosti naše gimnazije so dvotedenski praktikumi. V prvem letniku je delo na kmetiji, v drugem taborijo, izvajajo geodetske meritve in rišejo karte, v tretjem pa opravijo socialni praktikum v vrtcu, bolnišnici ali v domu ostarelih. Dijake četrtega letnika peljemo na umetniško zgodovinsko ekskurzijo. Ta traja tri tedne, prepotujejo pa Švico, Francijo, Španijo in severno Italijo. Njihov praktikum ali praktična matura pa je raziskovalni projekt na temo, ki jo vsak izbere sam. Omeniti velja še eno značilnost – to je naša povezanost z mednarodno mrežo waldorfskih šol, ki omogoča izmenjave učencev. Tudi učitelji se srečujemo. Prav letos je bilo svetovno srečanje – enotedensko druženje s predavanji, delavnicami in predajanjem izkušenj. Ko ljudje pridejo iz vsega sveta, je to res doživetje.

O možnostih za visokošolski študij

Seveda premišljujemo tudi o fakultetni stopnji izobraževanja, a to ni kratkoročni plan. Vesel sem, ker smo uspeli z izobraževanjem za waldorfske učitelje. To je specializacija, formalno še ne

velja za izobrazbo, si pa v to smer prizadevamo. Veselimo se ljudi z izkušnjami in iz različnih fakultet, ki so po srcu učitelji. S specializacijo si pridobijo pedagoške veščine in potem lahko učijo. Izobraževanje traja tri leta. Poteka enkrat ali dvakrat mesečno ob vikendih. Zajema teorijo in prakso – vsega skupaj okoli 800 ur.

Izidor Habjanič,
*odgovorni vodja projekta
in odgovorni projektant
krajinske arhitekture prizidka
Waldorfske šole*

Najprej o vlogi

Pravzaprav imam več vlog. Navzoč sem bil namreč skoraj na samem začetku naše waldorfske zgodbe, takrat kot oče dveh sinov. Oba sta že zaključila waldorfsko šolanje. Starejši je tudi že diplomiral in je postal krajinski arhitekt, drugi bo kmalu industrijski oblikovalec. Sam sem nekje vmes postal predsednik

Foto: osebni arhiv

Izidor Habjanič

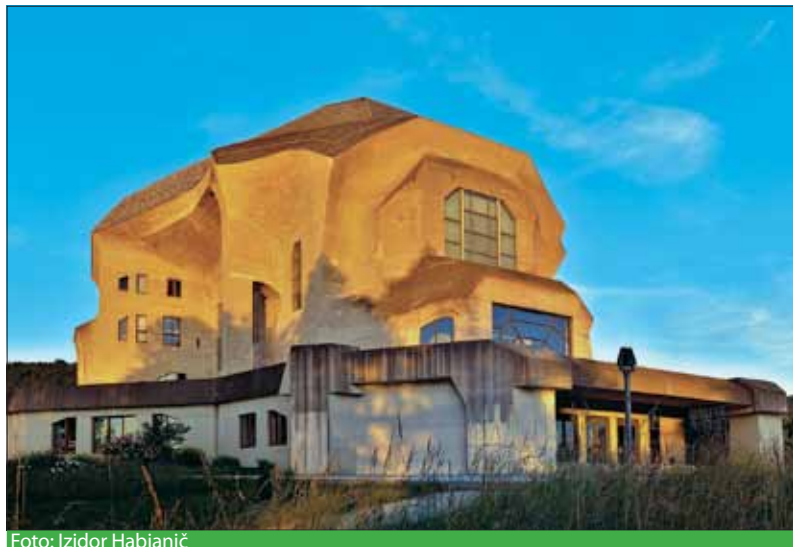

Foto: Izidor Habjanič

Goetheanum v Dornachu po zamisli Rudolfa Steinerja.

Sveta zavoda Waldorfske šole Ljubljana. Sem direktor in lastnik podjetja Landart, ki je prevzelo načrtovanje prizidka v obeh fazah priprave projektov za gradbeno dovoljenje. Nastopam kot odgovorni vodja projekta in kot odgovorni projektant krajinske arhitekture. Sočasno sem predstavnik investitorja in to je bila najbolj naporna vloga. Kajti moja ljubezen je krajinska arhitektura. Tudi v tej zgodbi sem bil na samem začetku, v prvi generaciji študentov te smeri. Rad delam z naravo in rad opazujem, kako dela narava sama. Močna je in po svoje prebrisana. To prebrisnost je dobro razumeti ali bolje, se za to nenehno truditi. Potem lahko uporabimo kakšno skrivnost, s katerimi nas ona očara, navdihuje in nenehno preseneča.

O čudovitem novem dvorišču, o stiku prizidka z naravo

Na predstavitvenem letaku piše: Dvorišče z igriščno-parkovnim delom nudi pasivne in aktivne rekreativne površine za šolarje. Vključuje manjši vrt z gredicami ter mokrišče z okrasnimi rastlinami, ki se napaja iz pretočne zlivne vode lastnega vodnega vira. Le manjši del je namenjen parkirnim površinam in je povsem ločen od otroškega dvorišča. Kaj še lahko rečemo? Vesel sem, ker imamo lastno vodo. Izvir je najprej speljan v vodnjak. Je lep, oblikoval ga je kipar Borut Korošec. Zaradi obilice vode smo lahko oblikovali prvo mokrišče v centru Ljubljane. Zraslo bo obilo rastlinja, kakršnega otroci sicer ne poznajo ... Veselim se gredic in pridelkov, ki jih bodo otroci sami pridelali na tem šolskem dvorišču. Tudi španskega bezga, ki se bo bohotil in bo dišal s terase nad opornim zidom. V osredju dvorišča bo živžav in proti cesti ga bo varoval svetlobni zavitek – zelen breg. Ozelenela bo tudi streha nad vhomom. Kljub majhnosti dvorišča je nastala pestrost površin. Ob tem ima šola močan stik z naravo. K nam se ostro nagiba grajski hrib s svojim zelenjem in življenjem – tu in tam nas obišče kak polh. Z druge strani nas razveseljujeta dve starodavni Napoleonomi dami – dvestoletni platani, s katerima nadvse prijateljujemo,

čeprav nam ljubezen vračata s tonami listja in semen, našega hišnika pa silita v vragolije čiščenja žlebov na visoki strehi. Stik z naravo po drugi strani predstavljajo naravni materiali, ki smo jih uporabili pri gradnji, tudi tisti nematerialni, kot je naravna svetloba, ki jo je arhitekt uspešno omrežil z raznovrstnimi čarovnijami.

O snovanju celote

Na začetku je bila in ostaja kot vzornica slika Nevihta (*La Tempesta*) slikarja Giorgioneja iz leta 1506. To je precej majhna, a mogočna slika. Pred razrvanim nevihtnim ozračjem je podoba matere, ki doji otroka. Zadaj se bohoti mogočna nevihta, strela para temno nebo. A sliko vendarle preveva popoln mir. Menda je to prva krajinska slika s celo vrsto simbolik. Mir, ki preveva sliko, v sebi nosi element ustvarjanja. Tudi harmonijo med prostori. Ta motiv je bil za nas ključen – zgraditi ambient z ustvarjalno harmonijo. Harmonijo na robu Grajskega hriba – soočanje svetov. Stavba Ljudske kuhinje je res stisnjena v strmo vznožje hriba, a ta dragoceni rob – rob je vedno največja pestrost – prej nekako ni bil viden. Slika prostora je prej dajala vtis ožine, ki Streliško ulico spremlja od tunela pod Grajskim hribom do Gruberjevega prekopa. Mi pa smo to želeli spremeniti. Grajski hrib smo hoteli približati križišču in zasnovati manjši trg. Naloga je bila vse prej kot enostavna. Prizidek so idejno zasnovali arhitekti Odprtega kroga: Ira Zorko je bil takrat član te skupine. Razširitev projekta za telovadnico – kar je bilo drzno, je prevzela ekipa pod taktirko Landarta. In ta predrznost je zahtevala svoj čas, tako za načrtovanje kot za njeno izvedbo. A upam, da smo iz te »nevihte« dosegli vsaj nekaj Giorgionejeve osupljive ambientalne ubranosti ...

Brez izjemne podpore in vztrajnosti župana Zorana Jankovića tega prizidka ne bi bilo

Trajalo je. Predvsem je bilo mučno spremljati propad slovenskega gradbeništva. Videli smo vse: kako se s

figo v žepu, z nizko ponudbo pridobi delo, kako se izsiljuje za potreben denar in kako se po malem grozi. Že tako rekoč pri temeljih smo ob vrsti zapletov, ki so gradnjo dražili – zaščita gradbene jame ob ugrezanju tal in ob vdorih vode, vgradnji stotine metrov sidrnih vrvi, utrjevanja pod temelji po kampadah ...) ostali na cedilu. Sledilo je izbiranje novega izvajalca v vrsti gradbenih podjetij, mnoga so med tem že usahnila. A imeli smo pomoč! Brez izjemne podpore in vztrajnosti župana Zorana Jankovića tega prizidka ne bi bilo! Na koncu nam je uspelo. Ob vseh zapletih smo celo zvozili v okviru prvotno predvidenega finančnega obsega investicije. Objekt smo prevzeli, imamo uporabno dovoljenje in naš prizidek že živi. Kot slišim in vidim – zelo veselo.

O materialih in Steinerjevih priporočilih

Prevladujejo naravni materiali – kamen, steklo, glina in seveda les. To je povsem iz lesa zgrajena stavba. Zgoraj ni nobenih železobetonskih konstrukcijskih elementov. Steiner se je zavzel za tako učno okolje, kakršno otroke obdaja v naravi. To smo zasledovali. Naši otroci ne bodo v Faradayevih kletkah. Železobetonu, jeklenim sidrnim pletenicam in takim zadevam se seveda ni bilo moč izogniti pri gradnji v globino. A tudi tu smo uporabili elemente narave – zrak in svetlobo. Ira je čaral, da bi v osem metrov globoko jamo – v telovadnico – privabil čim več obojega. V učilnicah smo dosledno sledili usmeritvam Steinerjevih idej tako z naravnimi materiali kot z barvami in mehкими formami. Naši otroci so takih okolij že vajeni in ne more biti drugače. Že takrat, ko smo gostovali po drugih šolah, smo uporabljane prostore obdali s tekstili, ki so mehčali stropove, z

lesom oblagali zidove, z naravnimi barvami vsako leto zamenjali podobo prostorov, urejali posebne kotičke. To je bilo skupno delo staršev, učiteljev in učencev pred začetkom šole. Skrb za dobro počutje, za občutenje varnosti in veselo druženje je namreč pomembna za otroka, ko iz pravilničnega sveta počasi prestopa v svet realnosti. Če spoštujemo in skrbno spremljamo njegov razvoj, pedagogika pa ima veliko dodanih vrednosti, se bo otrok lažje razvil v celostno osebnost, tisti realni svet pa bo pravilčno čakal na njegov ustvarjalni prispevek k razvoju stvari. A če se vrnem k Steinerju – sam ga izjemno cenim. Pri tem nisem kak posebež. Njegovemu »obratu organskosti« in inovativnemu filozofskemu klicu k »*Umstülpung*« (*Inside-Out*) so sledili številni slikarji, na primer Kandinsky in Mondrijan, in seveda številni arhitekti; njegov izpričan vpliv izkazujejo Blob arhitektura, npr. Zaha Hadid pa Herzog & de Meuron s stadionom Gnezdo v Pekingu. Steiner je bil tudi prvi, ki je beton uporabljal kot osupljivo skulpturo za Goetheanum v Dornachu.

Še sklepna beseda o prizidku, ki ni betonska, pač pa lesena skulptura

Ko smo že pri koncu, bi rad omenil naše začetke. Po Ljubljani smo se na začetku podili, ker smo želeli povsem našo šolo. Tako smo v zelenem robu Podutika pod vodstvom takratne ravnateljice šole Branke Strmole Ukmar našli čudovito parcelo. Waldorfska šola iz Düsseldorfa nam je podarila star lesen paviljon, v katerem bi začeli, dokler ne bi po načrtu arhitekta Marka Mušiča tam zgradili svoje lastne šole; pa se je zataknilo. Nemara se stvari zataknejo, ker nekje v času, ki prihaja, čaka boljše rešitev. In? Pokazala se je – tukaj je.

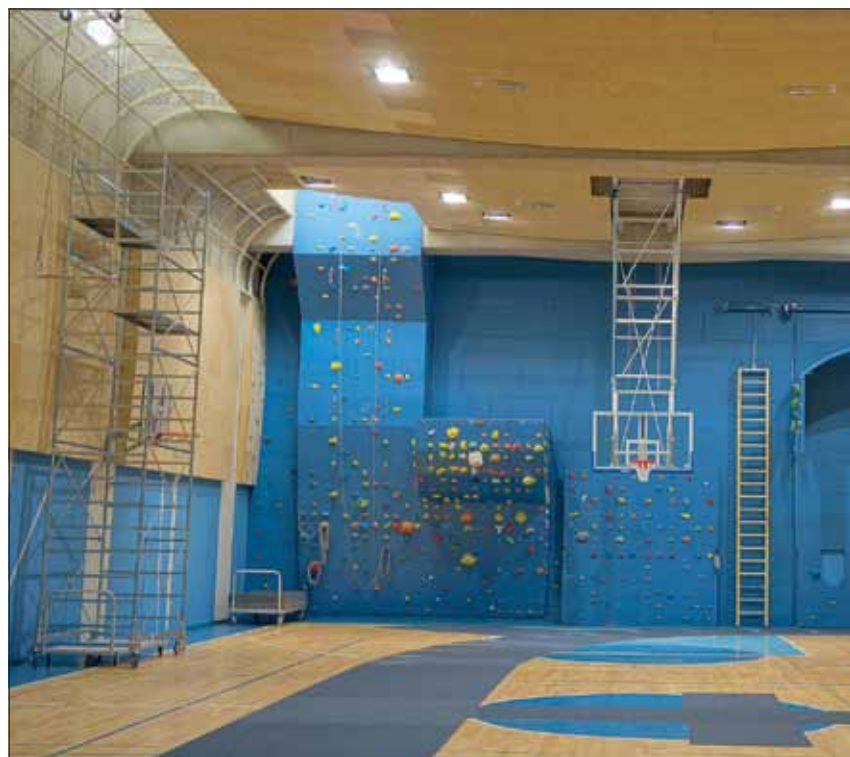

Foto: Izidor Habjanič

Večnamenska modra dvorana.

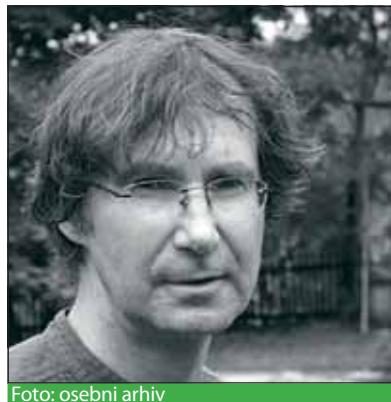

Foto: osebni arhiv

Ira Zorko

Ira Zorko, odgovorni projektant arhitekture in njen soavtor

Ženski samostan, prvo mestno gledališče in druge navdihujoče rabe na prostoru stavbe Waldorfske šole

Najpomembnejše stvari se zgodijo na začetku. Tu je navdih. Navdih se črpa običajno iz prostora. Tudi iz želja in potreb naročnika; a potrebe so minljive. To se je skozi projekt tudi pokazalo, saj so se potrebe spreminjale. Prostor in človek je stalnica. Tu je bil prostor naseljen že dolgo. Bil sem presenečen, ko smo odkrivali, kako stara je obstoječa stavba. Tu je bil že ženski samostan, pa prvo mestno gledališče, deželna hiša, celo strelišče. Po tem je ulica dobila ime. Če je nekoč prebivalec ljubljane hotel pridobiti mestne pravice, se je moral izkazati tudi kot strelec – da bo branil svoje mesto. Del stavbe, ki gleda proti centru, je star več kot tristo let. Novejši del je prizidan tako, da se to komaj čuti. V njem je bil nekoč oder in zaodrje. Vse je bilo odprto, brez etaž. Kasneje je bila v zgradbi tudi pekarna in

slašničarna, bila je srednja frizerska šola in pa seveda Ljudska kuhinja. Vse mogoče je bilo na tej lokaciji. Lokacija pa je težavna, ko gre za širjenje zgradbe. Na mestu sedanjega prizidka je že stala stavba skladišč za živila. Dvorišče je zelo malo, a jih je bilo treba ohraniti, saj šola potrebuje odprte površine. Severovzhodna orientacija ni problem, ker učilnice ne potrebujejo neposrednega sonca. Izstopata pa dve kvaliteti – prekrasna platana, verjetno največje drevo v mestu, in odprta veduta na Poljane z zvonikom sv. Jožefa. Grajski hrib zadaj je blagodejen, še posebej kot dodaten prostor za pouk na prostem, a kot težka masa želi prostor ob vznožju izriniti na prometno cesto. Omejevanje je bilo torej precej. Kar je dobro. Ko smo soočeni z navidez nemogočimi problemi, največ razmišljamo. Kreativni smo in najdemo rešitve, ki jih v bolj lagodnih okoliščinah niti ne bi iskali.

O projektiranju in o telovadnici

Projektirati smo začeli v Odprtem krogu. V jedru skupine smo bili arhitekti Janko Rožič, Saša Aleksander Ostan in jaz, ob nas pa Nataša Pavlin, Gašper Drašler in Primož Gašperšič. Nataša si je načrtovanje Waldorfske šole izbrala za diplomsko delo. Prek internega natečaja smo bili povabljeni, da bi svetovali pri umestitvi šole v stavbo nekdanje Ljudske kuhinje, obstoječa skladišča na vzhodni strani pa spremenili v dodatne učilnice. Prvi del smo opravili zelo hitro, čez poletje. Projekt prizidka smo pripeljali do PGD in PZI že leta 2003.

Pozneje se je izkazalo, da statika obstoječih skladišč ne vzdrži rekonstrukcije in da šola potrebuje tudi telovadnico. Tako sem se leta 2006 z občasnimi sodelavci Gregorjem Gašperšičem, Barbaro Grilc, Dušanom Mollom in Primožem Roškarjem projekta lotil znova; tudi tokrat pod okriljem podjetja Landart. Telovadnica je pomenila hud zalogaj. Prvotno smo razmišljali o nadzidavi obstoječe stavbe. A prišel je nov potresni in statični Euro kodeks, ki je pokazal, da stavba tega ne prenese. Zato je bilo treba iskati drugo rešitev – pod zemljo. Sam sem se tega otepal zaradi občutka vkopanosti in ker je grajsko pobočje ob vznožju polno izvirov. To je sicer dobrodošlo, a pri gradnji v globino povzroča velike težave. In res je bila izvedba telovadnice zahtevna; vsa čast in pohvala inženirjem, ker so zmogli in znali zavarovati gradbeno jamo in izvesti gradnjo. Tako imamo danes v centru mesta veliko in sodobno večnamensko dvorano, ki pa je skoraj nevidna. Ima naravno prezračevanje in celo naravno osvetlitev. To smo dosegli tako, da smo učilnice v pritličju nekoliko dvignili od tal in dodali zavihek dvorišča. Oboje omogoča zajem svetlobe v globino, učilnicam potrebno intimo, dvorišču pa zavetje pred cesto. Vsem prostorom pa ostaja vizualni stik s prekrasno platano. Ker se je med projektiranjem na željo investitorja telovadnica še nekoliko povečala, je bilo treba dodati še en svetlobnik. Tudi za vnos telovadne opreme. Tega smo opremili s plezalno steno. Zdaj imajo otroci sodobno plezalno steno, po kateri lahko splezajo iz podzemlja na nivo dvorišča. Hkrati pa se

Foto: Miran Kambič

Ena od novih učilnic z značilnimi toplimi barvami, naravnimi materiali in oblimi oblikami pohištva.

po njem žarki jutranjega sonca spuščajo navzdol do dna telovadnice.

Šest novih učilnic, dva paviljona, balkoni in terase

Nad telovadnico je v dveh nadstropjih šest učilnic, ki se ozirajo proti platani in zvoniku sv. Jožefa. Na vrhu sta še dva paviljona, ki se s pomočjo premičnih sten lahko združita v večji prireditveni prostor in krasne balkone in terase. Po času učne koncentracije mora razred imeti izhod, kjer se pogled odpre v tukajšnjo stvarnost, kjer lahko zadiraš. Nekdo potrebuje intimo – kotiček, drugi prostor, da steče, tretji sedejo na stopnice in klepetajo. Raznovrstna pokrajina se mora odpreti za raznovrstna občutja in potrebe. Zato sem vesel, da smo uspeli s temi predahni in s pestrimi ambientni dvorišča, za kar gre posebna zasluga krajinskemu arhitektu Izidorju Habjaniču. S pomočjo konkavne oblike prizidka dvorišče postane skleda, ki se zgoraj razširi in sprejme otroke v svoje naročje. Še zimski vrt proti Lončarski ulici je treba omeniti. Ker sta paviljona ločena od stare šole, se pogledi na mesto ohranjajo tudi z ulice. Povezovalno stopnišče in gank sta hkrati lahko priložnostni avditorij za manjše koncerte, recitale in podobno. Posebej stopnišče ima svoj šarm, naslanja se na kamniti podporni zid, iz katerega po malem izrašča drobno rastlinje. Hiša se tudi tukaj proti ulici in prometu zapira, proti soncu in zelenju pa se odpre.

Navezava na staro šolo, barve in materiali

Prizidek je na številnih nivojih povezan z obstoječo šolo. Obstoječa trojna vrata v staro stavbo so nam omogočila, da smo novo in staro avlo povezali v enovit prostor. V tretjem nadstropju povezavo omogoča na jekleno konstrukcijo zimskega vrta obešen gank. Materialni preplet obeh stavb smo dosegli z dodanimi lesenimi oblogami v zidanem delu. Drugi povezovalni element so barve. Po tradiciji se waldorfske učilnice barvajo z barvami, ki ustrezajo starosti otrok. Barve niso monokromne, so sestavljene iz več nians in tonov, nanašajo se v slojih, s krožnimi gibi, s tem se ustvarja globina

in občutek barvne preje. Prizidek je v celoti iz naravnih materialov, kot so kamen, steklo, les, celuloza in ilovica. Konstrukcija nad zemljo je popolnoma lesena. Ker slovenski požarni predpisi niso dovoljevali uporabe lesa kot konstrukcijskega materiala, smo se zatekli k finski zakonodaji na tem področju. Močno upam, da bodo objekti, kot je ta, s svojim zgledom tudi pri nas in tudi pri javnih stavbah spodbudili gradnjo iz naravnih materialov; predvsem iz lesa, ki ga imamo v Sloveniji veliko. Objekt ima tudi zeleno streho. Zelene strehe sodijo v središča mest in manj na podeželje, saj se ravno v mestih srečujemo z velikim problemom prehitrega odtokanja onesaženih vod in pregrevanja stavbnih mas.

Navezava na mesto

S prizidkom se je glavni vhod v šolo premaknil na vzhod. Staro pročelje, ki gleda proti središču mesta, in trikotno dvorišče pred njim kličeta po novih vsebinah. V prostorski viziji, ki smo jo na samem začetku pripravili v Odprtem krogu, naj bi se tukaj šola programsko povezovala z mestom. Waldorfska pedagogika in antropozofija imata ogromno znanj in vsebin, ki jih lahko ponudita prebivalcem. Predbožični bazar je že zdaj odmeven javni dogodek v mestu. Ob sredah je tam ekološka tržnica s pridelki in semeni biodinamičnega kmetijstva. Osebnost bi si želel, da bi ponovno oživela kuhinja z restavracijo zdrave hrane in pekarna za potrebe šole, v poletnih mesecih pa bi lahko odprta za vse.

O Steinerju pa samo še za piko

Ko smo projektirali, o Steinerju nisem prav veliko vedel. Zdaj se učim za waldorfskega pedagoga in tega izjemnega človeka bolj podrobno študiram. Čas za vedenje, ki ga je posredoval, v marsičem šele prihaja. Zanimiva je tudi njegova arhitektura. Povsem nenavadna je, razvil je svoj jezik oblik. Opazujem ta pročelja – lica, ki nas soočajo z lastnimi lici – fasadami, vabijo pa navznoter, naj vstopimo: v hišo – telo in v svoj notranji hram – v dušno in duhovno vsebino človeka.

Novo poglavje v vodenju Mestne uprave:

Foto: Robert Ribič

Jožka Hegler

Direktorica Jožka Hegler:

»Naše vodilo ne bo zgolj prijaznost, temveč učinkovitost«

S 1. oktobrom 2012 je bila na mesto direktorice Mestne uprave Mestne občine Ljubljana imenovana dosedanja direktorica Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana Jožka Hegler, po izobrazbi arhitektka. Ko je leta 1998 prevzela vodenje Sklada, je ta nepogrešljiva javna služba delovala v treh organizacijskih oblikah, kot Oddelek za stanovanjsko gospodarstvo, Stanovanjski sklad ljubljanskih občin in Neprofitna stanovanjska organizacija SSLO d.o.o. Bilo je kar nekaj težav s tem, katera glava in kateri žig sodi na kateri dokument, zato so se z reorganizacijo leta 2002 združili v enovit Javni stanovanjski skladi Mestne občine Ljubljana (JSS MOL), ki izvaja vse naloge iz lokalne pristojnosti na stanovanjskem področju. Sklad je postal v javnosti najbolj prepoznaven po investicijah, saj gre ne le za velike, temveč tudi po svoji kvaliteti prepoznavne stanovanjske objekte. Direktorica Jožka Hegler se je že v prvem letu soočila s sodno

zahtevo za ustavitev del na velikem gradbišču Nove Poljane, a so s sodelavkami in sodelavci vztrajali pri nadaljevanju gradbenih del in prepričali Stanovanjski sklad Republike Slovenije (SSRS), da nima podlage za zaustavitev kreditiranja, in argumentirano zavrnilo zahteve sodišča. Tako je bila ta soseska dokončana kot dober primer sobivanja uporabnikov neprofitnih in tržnih stanovanj. Še več, Sklad je v soseski uredil tudi 6 bivalnih ateljejev za vizualne umetnike. Utrjen v takih preizkušnjah je dobro delujoč kolektiv Sklada s podporo ustanovitelja obvladal tudi izzive ob stečaju Vegrada, ko je bilo treba sosesko Celovski dvori pripeljati do vselitve stanovalcev in ob insolventnosti GPG dokončati sosesko Polje II v okviru načrtovanih sredstev in terminov. Na prejšnjem delovnem mestu je bilo direktorici Jožki Hegler posebej težko, ker je imel Sklad vseskozi premalo stanovanj, zato je bila do kraja dosledna pri vodenju transparentnih postopkov za dodeljevanje neprofitnih najemnih stanovanj. Ker je s svojo veliko socialno občutljivostjo imela enako misleče sodelavke in sodelavce, je Sklad kljub omejenim možnostim skrbel tudi za stanovanjsko oskrbo ljudi s posebnimi potrebami (invalidska stanovanja, Hospic, Herša, stanovanja za stanovanjske skupine ...), na izzive dolgožive družbe pa je Sklad odgovoril z zagotavljanjem oskrbovanih stanovanj (Trnovo, Murgle, Šiška). Kot arhitektka pa je pri gradnji neprofitnih najemnih stanovanj motivirala tudi napreden odnos do okolja z energetsko prenovo dveh obstoječih večstanovanjskih objektov (Kvedrova 17 in Steletova 8) in trajnostno gradnjo z uporabo obnovljivih virov energije novih objektov (Polje II, Pipanova ...). Največ energije je posvečala ustvarjanju boljše možnosti (prizadevanju za več denarnih sredstev) za primernejšo stanovanjsko oskrbo. Sedanji župan Zoran Jankovič je bil pri tem s svojo ekipo aktiven soustvarjalec, zato se lahko vodenja Mestne uprave pod taktirko Jožke Hegler samo veselimo.

Na JSS MOL ste bili med svojimi sodelavci zelo priljubljeni in prava legenda v poznavanju stanovanjske problematike, obenem pa tudi pobudnica ekološke gradnje neprofitnih najemnih stanovanj in iznajditeljica cele vrste ponudbe, da bi ljudje prišli v pravem času do primernih stanovanj. Vam je po vsem tem težko oditi, ima Sklad perspektive, da bo tako uspešen tudi zdaj, ko vas ni več tam?

Seveda mi je tudi težko oditi. Racionalna, vendar hkrati kakovostna stanovanja so moja ljubezen že vse od študija arhitekture in diplome (večstanovanjski objekt kot sanacija opuščene kamnoloma). Predvsem se je težko ločiti od ljudi, s katerimi smo v vseh teh letih stkali izjemno dobre in konstruktivne odnose. Prav gotovo bom pogrešala neposreden stik z vsemi raznovrstnimi nalogami in veliko angažiranost sodelavk in sodelavcev za iskanje vedno boljših rešitev. Zaradi dobre usposobljenosti zaposlenih in njihove pripravljenosti

za reševanje vseh izzivov pa me nikakor ni strah, da bi bil Sklad po mojem odhodu manj uspešen. Celo nasprotno, z velikim zaupanjem pričakujem nove rešitve. Hkrati sem prepričana, da bodo vsi zaposleni še naprej ohranili veliko socialno občutljivost in jih ne bo premamila tržna naravnost po zgledu SS RS ter nekaterih lokalnih skladov in občin.

Kaj vas je motiviralo, da ste se po tako zelo uspešnem vodenju JSS MOL odločili za kandidaturu na mesto direktorice Mestne uprave?

Glavni motiv je bilo neposredno sodelovanje v ekipi župana Zorana Jankoviča in vseh podžupanov, ker si delimo skupno vizijo ne le najlepšega mesta na svetu, temveč tudi najbolj učinkovitega upravnega servisa v dobrobit vseh občanov in občank ter prijaznega in zanimivega za obiskovalce. Moj izziv in želja je, da bi sodelavke in sodelavci v celotni Mestni upravi MOL z veseljem in ponosom hodili delat in ne nabirat ure v službo. Užitek je delati v dobro ljudi in videti rezultate, h katerim si vsaj malo pripomogel. Seveda pa je treba sodelavkam in sodelavcem tudi pomagati, da se počutijo vključeni ter koristni. Priznanje in pohvala zaležeta več kot graja.

Vodenje prevzimate iz rok direktorja Vasja Butine, ki je izpeljal popolno reorganizacijo dela Mestne uprave. Kako ste kot direktorica Sklada zaznavali učinke reorganizacije in kako jo vidite ob prevzemanju funkcije. Kakšne načrte imate v tem pogledu in nasploh?

Reorganizacija je povzročila sinergijske učinke in smo jo vsi občutili kot boljšo možnost sodelovanja ne le znotraj Mestne uprave, temveč v okviru celotne velike mestne družine.

Ker se tako obseg, predvsem pa zahtevnost nalog Mestne uprave povečujejo in ne moremo na novo zaposlovati, moramo poiskati še neuporabljene notranje rezerve in izkoristiti možnosti informacijske podpore. Le-ta mora biti uporabnikom prijazna in podpirati delovne procese, ne pa biti njihova ovira. Računalniški programi enako kot predpisi niso namenjeni sami sebi, temveč so podlaga za boljše kakovost dela in s tem tudi večje zadovoljstvo ljudi. Vendar so to dolgotrajni procesi, ki temeljijo na dobro premišljenih odločitvah, ne na hitrih akcijah.

Katero je vaše prvo sporočilo novim sodelavkam in sodelavcem in katero meščankam in meščanom?

Za začetek želim čim bolj spoznati delo vsakogar v tem velikem več kot 600-članskem kolektivu. Pripravljena sem na pogovore z vsemi, saj se bo iz tega lahko porodilo veliko dobrih predlogov. Žal ne morem obljubiti boljše plače, vendar pa se bom trudila za motivacijo vseh. Dobro delo bo pohvaljeno, slabo bo konstruktivno grajeno. Ljudje se morajo zavedati posledic svojih dejanj in s tem odgovornosti ne le do kolektiva, temveč do celotnega mesta. Svoje vloge ne bom uveljavljala z avtoriteto moči, temveč z zgledom. Med sodelavkami in sodelavci bom krepila zavest, da smo servis meščanov in meščank, in ne nedostopni birokrati. Naše vodilo ne bo zgolj prijaznost, temveč učinkovitost. Občanom in občankam več pomeni hiter in točen odgovor, četudi so morda želeli drugačnega, kot pa dolgotrajen molk ali obljube, ki ne bodo uresničene v realnem času.

Vasja Butina je predal posle Jožki Hegler

Foto: Robert Ribič

Vasja Butina

Vasja Butina:

»Posebej sem ponosen, da sem lahko deloval v ekipi župana Zorana Jankovića«

Odhajajoči direktor mestne uprave Vasja Butina, z diplomama iz upravnih in organizacijskih ved, sicer pa ljubiteljski zgodovinar in rodoslovec, višji predavatelj, avtor več (tudi razprodanih) knjig, je bil zagotovo eden najuspešnejših na tem položaju po letu 1995. V sodelovanju z vodstveno ekipo župana Zorana Jankovića je v kratkem času izvedel velike organizacijske spremembe v ustroju mestne uprave in nekaterih organizacijah v ustanoviteljstvu in večinski lasti Mestne občine Ljubljana. Čeprav je pri njegovi delovni energiji skoraj neverjetno, da se s tega mesta poslavlja, pa se je v pogovoru izkazalo, da se bo nekaterih dosedanjih nalog loteval samo še bolj zavzeto, med drugim tudi vodenja Sveta Pozitivne Slovenije. Ker je sicer član Socialnih demokratov od ustanovitve in njenih predhodnih organizacij že od svojega 16. leta, je očitno, da ga veže pripadnost delovanju župana Zorana Jankovića za javno

dobro. O tesnem sodelovanju z županom je razkril tudi manj znana dejstva in argumentiral svoje stališče, da bi župan glavnega mesta v sedanji situaciji lahko veliko prispeval k boljšemu življenju v državi danes in jutri.

Ste eden redkih direktorjev Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, ki je uspešno izpeljal celoten mandat in na posebno prošnjo vodstva vodenje še za pol leta podaljšal. Zakaj sploh odhajate, ko se zdi, da vam je položaj pisan na kožo?

Res je, da mi je bilo v veliko veselje delati na tem delovnem mestu, odhajam pa zato, ker sem izpolnil pogoje za upokožitev 15. januarja 2012, ko mi je potekel petletni mandat. Prevzeti še en mandat, bi pomenilo redno zaposlitev do 70. leta starosti, kar se mi ne bi zdelo najbolj primerno. Treba je dati priložnost drugim in se v zadnjem obdobju življenja posvetiti tudi čemu drugemu.

Izpeljali ste vrsto zahtevnih projektov: reorganizacijo mestne uprave, evidenco nepremičnega premoženja, projekt poplavne varnosti na območju MOL, zasnovo projekta mestne uprave na enem mestu, tehnološko zahtevno brezžično omrežje Ljubljane, ob tem pa kot predsednik Sveta Živalskega vrta Ljubljana napisali jubilejno knjigo o tem priljubljenem mestnem javnem zavodu. Kaj vam daje posebno zadoščenje, kaj vse smo pozabili naštet, kaj je ostalo nedokončano oz. katere naloge najbolj neodložljivo čakajo novo direktorico?

Posebej sem ponosen, da sem lahko deloval v ekipi župana Zorana Jankovića, izvedli smo več kot 600 projektov, omenili ste samo tiste, ki sem jih neposredno vodil. Kot veste, vsak projekt v MOL vodi posebna projektna skupina in vodja projekta, ki je zadolžen, da ta projekt izpeljemo. Projekti, ki sem jih vodil, so v glavnem končani in predani v redno delo, čaka še projekt ene hiše, mestne uprave na enem mestu, projekt brezžičnega omrežja pa že poteka, pogodba je podpisana in se že izvaja. V ožjem središču mesta lahko na drogovih javne razsvetljave že vidite prve oddajno-dostopne točke za brezžični dostop do interneta in tudi drugih delov novega omrežja v Ljubljani, do optične povezave in do dosedanje mobilne ali GSM povezave. Tako posebnih nedokončanih projektov ali projektov, ki bi bili potrebni posebne skrbi moje naslednice, trenutno ni.

Število izvedenih projektov je res veliko, kritiki pa občini očitajo tudi veliko zadolženost. Kot direktor Mestne uprave ste soodgovorni tudi za proračun in zadolževanje občine. Se vam taka zadolženost ne zdi preveliko breme za mesto?

Niti najmanj! Mestna občina Ljubljana je največja občina v Sloveniji in ima tudi največje premoženja, zadolžitve v znesku 134,4 milijona evra je na prvi pogled res velika, vendar ne tako zelo velika za našo občino, kar dokazuje že zelo enostaven izračun. Če ob strani pustimo negativne učinke varčevanja na račun investicij in bi se, v izrednih razmerah, MOL odpovedala vlaganju v investicijske razvojne projekte ter bi ta sredstva porabila za odplačilo dolgov, npr. v višini 70 milijonov evrov letno, to pomeni, da bi bil

lahko dolgoročni dolg MOL odplačan celo prej kot v dveh letih. Ob tem bi MOL izvedla vse redne transferje, potrebne za delovanje posameznih področij, npr. za javna podjetja, predšolsko vzgojo, osnovno šolstvo, kulturo, zdravstvo in socialno varstvo, izvedla redno vzdrževanje cest in drugih javnih površin, izvedla razne razpise ipd.

Dodajam še eno primerjavo dolga MOL, to je izračun, kolikšen je delež odplačila dolga MOL v odstotku glede na prihodke: 290 milijonov evrov realnih prihodkov na 14 mio € anuitet je okoli 5 %. Primerjajmo to npr. z zadolženostjo dobro plačanega občana. Vzemimo npr., da ima 2.000 € neto prihodkov (plače) in 500 € anuitet kredita za stanovanje ali avto, kar znaša 25 % (500 € x 100)/2000€). Tudi iz tega je razvidno, da zadolženost na ekonomsko moč Ljubljane in višino prihodkov proračuna ni visoka. Ob tem je pomembno, da so se krediti najemali za trajne dobrine mesta, ki bodo mestu ostale dolga leta, kot so ceste, mostovi, garažne hiše, parki, investicije v šole in vrtce, športne objekte ipd., saj zakonodaja dovoljuje zadolževanje le za investicije, nikakor pa ne za tekočo porabo.

Kako bi najkrajše označili razliko med stanjem, na katero ste naleteli, ko ste prevzeli mesto direktorja Mestne uprave, in stanjem, ki ga predajate naprej?

Predvsem sem osebno – in tudi župan Zoran Janković je to že večkrat izjavil – presenečen nad sposobnostjo in delavnostjo svojih sodelavcev v Mestni upravi in tudi širše v družini Mestne občine Ljubljana. Moja zasluga je mogoče ta, da sem temu dodal nekaj več organiziranosti in pa skupaj z županom pripadnosti naši skupni nalogi, delati za dobro mesta. Delo mestne uprave je v mnogočem odvisno od župana in njegove najožje ekipe. Če je ta motor, ima jasne cilje in je sposobna organizirati to delo tako po vsebini kot v procesnem smislu, potem je rezultat tega dela lahko dober, v nasprotnem primeru pa ni tako.

Po vojaško bi lahko rekel, da predajam Mestno upravo kolegici Jožki Hegler v dobrem, upam si trditi v zelo dobrem »delujočem stanju«. V primopredajnem zapisniku sva zapisala predvsem tekoče zadeve, kakšnih večjih problemov pa ne. S tem ne mislim, da problemov ni, a so po svoji naravi vsakodnevni del vodenja tako velike organizacije. Za nas organizatorje, to je namreč moj poklic, velja pravilo, da je vsak problem predvsem priložnost, da nekaj izboljšamo. Če ni problemov, tudi ni izboljšav. Seveda samo ta ugotovitev ni dovolj. Probleme je potrebno razreševati in to je naloga vodstev, v tem primeru direktorja ali direktorice Mestne uprave. In seveda župana, saj je v bistvu on tudi vodja vse mestne družine. In ker to lahko naredijo le ljudje, in ne stroji, je dejstvo, da ima Ljubljana nadpovprečno Mestno upravo, velika priložnost.

Čemu se boste posvetili v novem življenjskem obdobju? Boste z Mestno občino Ljubljana sodelovali kako drugače?

V nekaterih organizacijah sem član nadzornih svetov oz. svetov zavodov, kjer bom sodeloval še naprej, če bom užival zaupanje, župan pa me nagovarja, da bi nadaljeval z vodenjem pri projektu brezžičnega omrežja Ljubljane. Tukaj sem pripravljen pomagati, kolikor bo potrebno, drugače pa vidim izziv na drugih področjih, ki se jih prej zaradi obilice dela nisem uspel lotiti. Predvsem je moj hobi leposlovje, urejanje

Novo poglavje v vodenju Mestne uprave: Vasja Butina je predal posle Jožki Hegler

družinskega debela, rad bi napisal še kakšno knjigo o rodoslovju, končujem knjigo s kronološkim pregledom zgodovine Ljubljane in pripravljam sago o svoji rodbini, o Butinovihih. Še vedno rad predavam uporabno informatiko, kadrovske zadeve in menedžment za višje šole, tako da imam precej ponudb za to delo. Aktiven bom ostal tudi v stranki Pozitivna Slovenija, kjer sem ta trenutek predsednik sveta stranke.

Bili ste tudi eden od pobudnikov županovega vstopa v politiko. Kakšen motiv vas vodi, da ste neomajno pripadni njegovemu vodenju mesta in stranke?

Vesel sem tega vprašanja. Predvsem naj vas najprej popravim. Neomajno je pretirana opredelitev najinega sodelovanja, saj nekako izključuje kritičnost, nestrinjanje ipd. Prav tako razlikujem delo direktorja, kjer sem v prvi vrsti tisti, ki mora izvesti cilje, ki si jih postavi župan in Mestni svet. In tu ni dileme, to sem delal res neomajno z vso svojo energijo in znanjem. Ne smemo pa pozabiti, da Zoran Jankovič ni od včeraj. Dobro se zaveda, da je mogoče cilje predano dosegati le v primeru, kolikor izvrševalci sodelujejo pri njihovem postavljanju, saj tako postanejo tudi njihovi! In ni vrag, da lastnih ciljev ne bi poskušali dosegati predano! Zakaj pa si jih potem sploh postavljamo? In to je bistvo poti do uspeha dobrih vodij, da znajo k pripravi odločitev in ciljev pritegniti svoje sodelavce, ne samo v ožjem smislu, temveč širše. Od tod pomen velike mestne družine za Zorana Jankoviča.

Drugače pa je pri političnem delu. Že nekaj let si zelo prizadevam, da bi se Zoran Jankovič aktivno vključil v državno politiko, saj sem prepričan, da bi lahko v veliki meri prispeval k boljšemu danes in predvsem jutri. Seveda ne sam, v sodelovanju z drugimi, odkar ima lastno stranko, tudi z drugimi političnimi strankami. V to sem res vložil veliko svoje energije in skupaj nam je uspelo, da smo ga prepričali, da se je tega sploh lotil. No, ko se je lotil, je tudi uspel, saj je zmagal na volitvah. To, da ni uspel prevzeti vlade, je samo epizoda, del prepotrebne izkušnje in prepričan sem, da bo dobil novo priložnost. Če me bo povabil, bom z veseljem sodeloval pri tem.

Kako pa kot županov dolgoletni tesen sodelavec komentirate javno etiketiranje, da naj bi bil župan tajkun in naj bi se celo osebno premoženjsko okoriščal?

Tajkun je po moji presoji nekdo, ki je v procesu lastninjenja, t. j. prenosu državne oz. prejšnje družbene lastnine v zasebno, neupravičeno izrinil tiste državljane, ki jim je to pripadalo. Tu ne gre samo za lastnino, ampak posledično za vse premoženje nekdanje države, npr. tudi za denar od prodaje orožja, saj je bilo tudi orožje skupna last. Podobno gledam tudi na provizije za nabave javnih dobrin, če niso transparentne, npr. pri nakupu patrij, če bo to dokazano.

Zoran Jankovič tega ni počel, za svoje deleže v podjetju je najel kredit in zastavil svoje nepremičnine, potem pa na trgu odkupil 1 odstotek delnic Mercatorja. Pod njegovim vodenjem se je vrednost delnic povečala za desetkrat, ne samo zanj, ampak v korist vseh, ki so jih imeli. Po tem se razlikuje od tistih, ki jih označujemo za tajkune.

Kot direktor ste župana dnevno srečevali ob blizu. Povejte nam iz prve roke, kako vidite njegovo odločnost pri vodenju posameznih projektov in kako komentirate očitke, da gre za pretirano oblastniško držo?

Res je delo direktorja in župana tesno povezano in ker delamo cele dneve, je to še posebej izrazito. Zato toliko govoriva tudi o županu. Glede vloge župana je treba pojasniti, da gre za posebno funkcijo, saj je poleg predsednika države edini vodilni položaj, za katerega je kandidat izvoljen na neposrednih volitvah. O tem, ali bo nekdo oblastniški, ko bo imel pristojnosti, ki gredo županu, odločajo volivci, v tem primeru meščani Ljubljane. Zoran Jankovič se je na lokalnih volitvah preizkusil že trikrat in dobil zaupanje vsakokrat s približno enakim, okoli 63-odstotnim deležem glasov. To pomeni, da ga ne postavljajo stranke, ampak ljudje neposredno, nanje pa ni mogoče vplivati do take mere, da bi bil volilni izid tako prepričljiv. Naj to imenujemo oblastniškost ali ne, dejstvo je, da se mora odzivati na razmere v Ljubljani in da je to del njegovih pristojnosti. Seveda pa je ta položaj dostikrat na meji, ko lahko v neki situaciji človek odreagira tako ali drugače. Vendar je vsako ravnanje treba presojati po posledicah; če so te v splošno korist ljudi, pa tudi posameznikov, je ravnanje primerno, v nasprotnem primeru pa ne, seveda mora biti tudi zakonito. To slednje dostikrat presojamo sami, brez dobrega poznavanja predpisov, še bolj pogosto pa pristransko ali pod vplivom politično usmerjenih komentarjev.

Podpisovali ste pomembne dokumente v Mestni upravi in spremljali tudi spreminjanje prostorskega načrta. Ste kje naleteli na znake očitane okoriščanja s spremembo namembnosti zemljišč?

Ne, in tisti, ki me osebno bolj poznajo, vedo, da bi v tem primeru ukrepal, če ne drugače in če bi me pri tem župan oviral, tako, da bi odstopil. Prostorski načrt nastaja zelo transparentno, osnove pripravljajo strokovne organizacije, in to zunaj Mestne uprave. Seveda v skupinah sodelujejo tudi mestni uradniki in strokovnjaki, vendar ne kot posamezniki, temveč kot del tima. Obravnava načrta se nato izvede v več krogih, tako s strokovno javnostjo kot z občani. Vse pripombe se spet vrnejo na strokovni nivo, ki nato, če poenostavim, pripravi predlog, da gre na Mestni svet v odločanje.

Kot vemo, župan na Mestnem svetu ne glasuje, torej formalno ne odloča. Seveda lahko vpliva, in prav je tako, s svojimi pogledi in pripombami, lahko temu rečemo tudi zahtevami. Vendar jih mora strokovni del potrditi, sprejeti. Ne nazadnje tudi številna ministrstva in organi države zunaj mestnih struktur na načrt podajajo mnenja in soglasja. V take zarote in zgodbe ne verjamem. Je pa jasno, da župan in tudi jaz kot direktor podpirava vsakega investitorja, ki želi v Ljubljani nekaj narediti, tako tudi spremembo namembnosti, če to investicija zahteva in je koristna za Ljubljano.

Kaj pa konkretno zemljišče, o katerem je govor v javnosti?

Predvsem ne gre za spremembo iz nezazidljivega v zazidljivo. To zemljišče je bilo v lasti Jankovičev že veliko let pred prevzemom županstva konec leta 2006, od leta 1986, namenjeno je bilo inštitutom in univerzi. Sprememba namembnosti je bila predlagana že z dokumentom prostorske zasnove, ki ga je Mestni svet

sprejel leta 2002, ko Jankovič ni bil župan, in sicer za različne namene - proizvodnjo, centralne dejavnosti in stanovanja, so zapisali v dokumentu. V prvi javni razgrnitvi občinskega prostorskega načrta MOL je bila marca 2008 sprememba namembnosti tudi formalno predlagana, in sicer za splošne stanovanjske površine. Mestni svet je to potrdil s sprejetjem prostorskega načrta julija 2010. S katero namembnostjo bi se dalo več zaslužiti, je seveda veliko vprašanje. Osebno menim, da v sedanjih razmerah, ko je praznih in nedokončanih stanovanj v Ljubljani na tisoče, s prejšnjo namembnostjo.

Stereotip, da posamezniki v politiko tudi na lokalni ravni vstopajo izključno za lastne koristi, se zdi ob obsežnem vašem in predvsem županovem opusu za Ljubljano žaljivo in nespoštljivo. Kako vi gledate na to?

Ne vem, če drugi to spremljajo, sam pa sem šel pogledat, kolikšno je bilo županovo družinsko premoženje, preden je nastopil svojo funkcijo, in kolikšno je danes. Ob nastopu drugega mandata leta 2006 so mu Finance ocenile družinsko premoženje na 22 milijonov evrov, zadnja ocena iz leta 2011 je, tudi Financ, da je njegovo družinsko premoženje vredno le še okoli 7 milijonov. To pomeni, da je vsako leto na funkciji župana izgubil 1,5 milijona evra. Mislim, da nihče ne dvomi, da bi Zoran Jankovič kot dober podjetnik s svojimi sposobnostmi, če bi še naprej vodil svoja podjetja, v tem času kvečjemu povečal njihovo premoženje, ne pa zmanjšal. To govori o tem, da je pripravljen na prvem mestu delati za javno dobro, in to bi rad posebej poudaril.

O sebi sicer zelo nerad govorim, a če ste me že vprašali, naj povem, da je bila moja plača v Zavarovalnici Triglav, kjer sem delal pred prihodom v Mestno upravo, precej višja, kot je direktorjeva. Plačilo mi sicer nikoli ni bila glavna prioriteta, pač pa sem izgubil na moškem ugledu, saj je imela žena prvič višjo plačo od mene.

Kaj bi ob slovesu položili na srce meščankam in meščanom?

Želim si, da bi Ljubljanci volili župane, ki bi imeli vizijo in nadaljevali začeto delo. Biti del te zgodbe, doživeti vse te uspehe, projekte, tvoritve, srečanja, seje, odbore, volitve, je nekaj, kar je bilo dano le nekaterim. Prav je, da so Ljubljanci angažirani, da se vključujejo v aktivnosti, ki so potrebne, da mesto živi, da dobi dobro vodstvo, dobre svetnike, dobre predstavnike in vodje v javnih podjetjih in zavodih, in ne nazadnje si želim večje aktivnosti Ljubljank in Ljubljančanov pri vplivanju na državne odločitve. V zadnjih letih namreč na državni ravni Ljubljani ni bilo posvečene dovolj pozornosti.

Na tem mestu bi se rad zahvalil tudi vsem svojim sodelavcem, pa tudi občanom, saj so, kolikor so vedeli zame, z mano osebno dobro sodelovali. Sam sem se zelo trudil, da smo ob vseh teh velikih projektih reševali tudi njihove povsem osebne potrebe in probleme iz pristojnosti mesta. Tako mi je v veliko zadovoljstvo gledati, kako v mestu učinkovito delujejo javne službe, od snage, vodovoda in kanalizacije, javnega prometa, energetike, parkirišč, tržnic, prometa, mestnega redarstva, da ne govorim o vrtcih in šolah, muzejih, turizmu, športnih in rekreacijskih objektih. Žal ne morem naštetih vseh drugih.

Zato tudi od mene: »Srečno, Ljubljana!«

S sošesko Polje III bo Ljubljana pridobila 146 novih neprofitnih najemnih stanovanj

Zmagovalni projekt je zasnoval arhitekturni biro Bevk-Perović arhitekti

Tadej Žaucer

Idejna zasnova projekta Polje III arhitekturnega biroja Bevk-Perović arhitekti

Stanovanjska sošeska Polje III bo Ljubljani prinesla 146 novih neprofitnih najemnih stanovanj, ki bodo predvidoma pripravljena za najem konec leta 2014.

Načrtovanje kompleksa večstanovanjskih stavb z neprofitnimi najemnimi stanovanji je kompleksna in zahtevna naloga. Gre namreč za močno reguliran in togo določen program. Površina stanovanj je predpisana, njihova struktura je določena s potrebami investitorja. Hkrati je treba načrtovati z veliko mero skrbnosti pri porabi javnih sredstev za določen namen in izpolnjevanje poslanstva Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana. Stanovanje si kupimo ali najamemo glede na lastne preference. V okviru ponudbe si izbiramo del mesta, tip stavbe in zasnovo stanovanja. Te možnosti izbire pri najemu neprofitnega stanovanja javnega stanovanjskega sklada stanovalci nimajo, saj se ta dodeljujejo na razpisih. Bodoči stanovalci, uporabniki teh objektov torej nimajo izbire, kar projektantu nalaga dodatno odgovornost. Arhitektura mora enostavno biti dobra, predvsem funkcionalna, brez možnosti eksperimenta ali ekscesa. Bolj kot avtorski pečat arhitekture je torej pomembna funkcionalnost stanovanj in prijetnost bivalnega okolja v celoti. Osredotočenost predvsem na bodoče stanovalce je zato logična in nujna. Pomembno pri tem je tudi dejstvo, da JSS MOL v nasprotju z večino današnjih investitorjev v večstanovanjsko gradnjo objekte dolgoročno ohranja v svoji lasti in z njimi upravlja. Zato je skrb za njihovo kakovost in trajnost sama po sebi umevna, izvedba javnega natečaja pa je pri tem zagotovo najboljša pot.

Lokacija in površina stanovanj

Lokacija načrtovanega kompleksa v neposredni bližini dveh predhodnih daje nalogi dodatno težo, saj gre pri obstoječih kompleksih za kakovostno arhitekturo, ki je ni enostavno preseči, s Poljem I in II ima JSS MOL dobre izkušnje, kar še povečuje pričakovanja pri načrtovanem kompleksu Polje III.

Ker so predvidene površine stanovanj majhne, je manevrskega prostora pri oblikovanju samih stanovanj razmeroma malo, rešitve so si posledično po eni strani zelo podobne med seboj, po drugi pa prav zaradi tega vsaka drobna pomanjkljivost postane očitna. Med odličnimi in povprečnimi rešitvami lahko odločajo finese. Skoraj enako stanovanje je na primer lahko zaradi primerne razporeditve okenskih odprtih ali sanitarnih prostorov zelo fleksibilno ali pa togo. Vse to so morali projektanti upoštevati pri svojih predlogih, komisija pa pri izboru rešitev.

Dva parkirni mesti na stanovanje?

Rešitve močno omejujejo tudi določila planskega akta, na primer glede višine, tipologije objektov in regulacijskih linij. Kot najbolj določujoča se je izkazala zahteva po dveh parkirnih mestih na stanovanje. Glede na dejstvo, da gre za socialna stanovanja na lokaciji, dobro opremljeni s potrebnimi funkcijami (šola, vrtec, trgovina...) in v neposredni bližini avtobusne postaje z dobro frekvenco avtobusov, je ta normativ pretiran.

Urbanistično rešitev tako zaznamuje prav uspešnost spopadanja z zahtevo po velikem številu parkirnih mest in očitno je, da bi bile rešitve, na čelu z nagrajenimi, lahko ob zmanjšani investicijski vrednosti boljše s primernejšim številom parkirnih mest. K sreči MOL že pripravlja spremembe

občinskega prostorskega načrta, za katere upamo, da bodo vsaj deloma omilile zahteve in omogočile gradnjo z zmanjšanim številom parkirnih mest in posledično kakovostnejše bivalno okolje.

Načrtovanje za različne tipe družin in upoštevanje ekonomičnosti zasnove

Fleksibilnost stanovanj je eden najpomembnejših vidikov oblikovanja tlorisov, pri čemer preseneča osredotočenost nekaterih rešitev na klasične družine in pare brez otrok. Mnoge rešitve so tako dokaj nefleksibilne v možnosti prilagoditve na potrebe enostarševskih družin ali na trigeneracijska gospodinjstva. Pomembni vidiki so še enostavnost in jasnost zasnove, vključno z zasnovo fasadnega ovoja, ter primerna naravna osončenost stanovanj.

Pomemben vidik ekonomičnosti zasnove je seveda število predvidenih stanovanjskih enot in hkrati upoštevanje njihove kakovosti. Rešitve z bistveno manjšim številom stanovanj imajo sicer prednosti pri organizaciji parkiranja in zunanega prostora, a po kriteriju ekonomske upravičenosti z ozirom na družbeno poslanstvo naročnika niso ustrezne.

8 nagrajenih rešitev, med njimi zmagovalna arhitekturnega biroja Bevk-Perović arhitekti

Na vsa naštetá vprašanja so najuspešneje odgovorili nagrajeni projekti. Komisija se je soglasno odločila, da nagradni sklad spričo velikega števila prispelih rešitev razdeli med osem projektov, ki so najbolje upoštevali vse zahteve.

Zmagovalna rešitev arhitekturnega studia Perović-Bevk skozi igro treh morfološko različnih tipov

objektov nadaljuje zasnovo sosednjega kompleksa Polje I in se navezuje na osrednji javni prostor med objekti. Pot se tako podaljša skozi sistem odprtih prostorov med objekti na jug, proti šoli in jedru Polja. Z zamiki med različnimi objekti so avtorji ustvarili zanimiv preplet ambientov in vedut. S površinami pokrovnih grmovnic okoli objektov pa je ob preglednem prostoru in tekočih povezavah znotraj območja omogočena zaščita intimnosti stanovanj v pritličjih.

Vsa stanovanja so ne glede na tipološko različnost objektov standardizirana, kar omogoča dobro in primerljivo bivalno kakovost ob racionalizaciji gradnje. Stanovanja so v tlorisih racionalna in omogočajo zahtevane prilagoditve brez izgube funkcionalnosti.

Ljubljana bo z izgradnjo Polja III pridobila neprofitna najemna stanovanja in bivalne enote, ki jih v mestu močno primanjkuje, ob pričakovani kakovostni izvedbi gradnje pa bo kompleks Javnemu stanovanjskemu skladu Mestne občine Ljubljana in mestu tudi v ponos.

(Tadej Žaucer je bil predsednik komisije pri natečaju za projekt Polje III.)

V novi sošeski je predvidenih 146 neprofitnih najemnih stanovanj. Okvirna vrednost izvedbe projekta je 7.500.000 evrov, končna vrednost pa bo znana po izvedenem javnem razpisu za izbor izvajalca gradbeno-obrtniških in instalacijskih del. Predvideno je, da bodo stanovanja pripravljena za oddajo v najem konec I. 2014 oz. v začetku I. 2015.

»V Ljubljani se človek počuti kot doma«

Staša Cafuta Trček

Fotografije: Staša Cafuta Trček

Sudha Reddy

Khuned Sachdev

Jungrungruangkit Noppamas

Cho Seohyeong

Zavod Turizem Ljubljana poroča, da je bila letošnja sezona, ki v mestnem turizmu traja vse leto, nadpovprečna. V prvih osmih mesecih je bilo v Ljubljani 586.266 nočitev, kar je za 7,4 odstotka več kot v osmih mesecih lani, ko je bilo po podatkih Statističnega urada RS zabeleženih 545.730 nočitev. Dober glas o Ljubljani se širi po vsem svetu, a so tujci ob prihodu kljub temu popolnoma presenečeni, v kakšno vrtno mesto po meri človeka so prišli: v kraj gostoljubja, zelenja, varnosti, urejenosti in sproščenosti.

Sudha Reddy, računovodkinja, San Francisco, ZDA

V Ljubljano sem prišla poslovno, namreč na usposabljanje za podjetje, za katero delam v San Franciscu. Opažam, da ste Slovenci zelo delovni in da se držite dogovorov. Ljubljana ima ravno pravšnjo kombinacijo stare in novejšje arhitekture. Zelo lepo se dopolnjujeta druga ob drugi. Rada bi pohvalila tudi vaše sladice, ki jih načeloma ne maram. A vaš jabolčni zavitek me je povsem navdušil. Hrano imate dobro, ker pa sem vegetarijanka, sem se morala kar potruditi, da sem našla pestro hrano brez mesa.

Khuned Sachdev, podjetnik, Chang Mai, Tajska

Množični turizem je preteklost. Zato zadnjih nekaj let iščem kraje, prijazne turistom. S tem mislim na neokrnjeno naravo, kvaliteten servis, individualen odnos med turistom in na primer hotelskim osebjem. Na kratko lahko povzamem občutek o Ljubljani takole: Manjša, a zato nič manj privlačna prestolnica; arhitektura je zelo dobra mešanica srednjega veka, sodobnejše arhitekture in seveda Titovega obdobja. Manjka več slovenskih trgovin z vašimi blagovnimi znamkami; opažam, da imajo glavne ulice preveč globalnih blagovnih znamk. Poudarjajte slovensko!

Jungrungruangkit Noppamas, podjetnica, Tajska

V Ljubljani se človek počuti kot doma. Kljub temu, da ne razumem vašega jezika, mi deluje zelo prijetno in ko ga poslušam, slišim, da ste Slovenci zelo pozitivni ljudje. Rada bi pohvalila hotel Slon, v katerem prebivava s partnerjem. Zadovoljil je najina pričakovanja.

Cho Seohyeong, študent ekonomije, Seul, Južna Koreja

Trenutno sem na študentski izmenjavi v Nemčiji in raziskujem tudi druge evropske države. Na tej poti bom obiskal še Italijo in Hrvaško. V vsakem mestu obiščem tudi cerkve in pravkar sem se zagledal v cerkev na Prešernovem trgu, ki je roza barve. Prav neverjetno se mi zdi, da so jo pobarvali v tako nenavadno barvo. Zelo mi je všeč.

Kim Yewon, študentka germanistike, Seul, Južna Koreja

Pri nas v Južni Koreji je Slovenija precej znana kot turistična dežela. Preden sem se odpravila na pot, sem na različnih forumih preverila, kaj naši ljudje pišejo o vaši državi. Kar v 95 odstotkih so zelo zadovoljni in je ne morejo prehvaliti, kako mirna, čista, zelena država je. Seveda se vsi ustavijo tudi v vaši prestolnici, ki je pri nas znana po številnih detajlih, ki človeka kar potegnejo vase in ga spodbudijo, da jih raziskuje.

Kamil Itay, študent, Tel Aviv, Izrael

Dobre štiri ure smo leteli z vašim letalskim prevoznikom iz Tel Aviva. Letalska karta stane okrog 500 ameriških dolarjev. Za Slovenijo sem se odločil po priporočilu staršev, ki so se vrnili iz vaše države polni lepih vtisov. Sicer pa ste pri nas znani po neokrnjeni naravi, številnih trekingih ter kolesarskih poteh. Z najetim avtom si bom v enem tednu poleg Ljubljane ogledal še Triglavski narodni park, Piran, Portorož, Postojnsko jamo ter Bohinj.

Neema Nir, študentka grafičnega oblikovanja, Kiryat, Izrael

Navdušila me je vaša tržnica s svežim sadjem in zelenjavo. Pozornost mi je vzbudil prostor, kjer prodajajo lesene izdelke in slamnike. Kot študentka grafičnega oblikovanja sem posebej pozorna na oblikovalske rešitve, ki jih premorete v Ljubljani. Sicer pa mi mesto deluje zelo prijazno, vabljivo in prostor, za katerega zelo lepo skrbite.

Betsy, računovodkinja, Washington DC, ZDA

V Slovenijo sem prišla s prijatelji. Poleg Ljubljane in Bleda si bomo ogledali še nekatera italijanska mesta, kot so Benetke, Verona in Milano. Preden sem prišla sem, sem se pozanimala o vaši prestolnici in povedali so mi, da je znana po številnih mostovih, ki povezujejo levi in desni breg Ljubljanice. Na enem izmed mostov sem opazila veliko število ključavnic. To se mi zdi nenavadno, saj pri nas ni navada, da bi ljudje zaklepali ključavnice na ograjo mostu. Ima to kakšen pomen? Je to slovenska ideja?

Kim Yewon

Kamil Itay

Neema Nir

Betsy

Sproščeni premiki v razgibanem tednu brez avtomobila

Vita Kontić

Fotografije: Vita Kontić

1 S to podobo na veleplakatih po Ljubljani smo obveščali, da je prava smer gibanje; fotomontaža: CIVITAS ELAN **2** Mestni redarji in policisti so urejali in nadzirali promet ob zaporah na Slovenski cesti in drugod po Ljubljani. **3** Kongresni trg je s plesom napolnilo okoli 1300 otrok in mladostnikov, ki so si s projektom Diham ples, ki ga je Kazina pripravila v sodelovanju s CIVITAS Elanom, prizadevali za čist zrak. Udeležence je pozdravila tudi ljubljanska podžupanja Jelka Žekar. **4** Dopoldne so zaplesali otroci, popoldne pa srednješolci. **5** Kolesarski krog z izobraževalnimi točkami po mestnem središču, v katerem je Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu MOL svetoval in opozarjal na pomen varnega kolesarjenja in opreme, je »speljal« veliko osnovnošolcev. **6** Na eni od informativnih točk kolesarskega kroga so se otroci učili tudi prve pomoči. **7** Kolesarskega kroga sta se udeležila tudi podžupanja Jelka Žekar in podžupan Aleš Čerin s sodelavci, ekipi MOL pa se je pridružil veleposlanik Kraljevine Nizozemske Jos Douma s sodelavci. **8** Na zaključnem dogodku projekta CIVITAS Elan »Premaknimo se v pravo smer: z dosežki CIVITAS Elana do sprememb potovalnih navad« smo predstavili dejavnosti projekta, ki se končuje letos. Povabili smo tudi koordinatorsko mrežo CIVINET Joseja Mario Dieza iz Španije, ki je predstavil omenjeno skupnost za širjenje izkušenj na področju trajnostne mobilnosti. CIVINET deluje tudi v Sloveniji, in sicer pod okriljem REC Slovenija, imamo pa tudi Slovensko platformo za trajnostno mobilnost, ki jo koordinira Urbanistični inštitut RS. **9** Po predstavitvi dosežkov in dejavnosti na zaključnem dogodku projekta CIVITAS Elan smo se s podžupanom, prof. Janezom Koželjem odpravili na ogled novejših ureditev v mestnem jedru. **10** Prečkali smo tudi Fabianjev most ... **11** ... in ogled zaključili na Kongresnem trgu, kjer so sodelavci LPP predstavili metanbus, storitev »prevoz na klic« in druge izboljšave v mestnem potniškem prometu. »Molovca« sta predstavila del zelenega voznega parka MOL, hibridni avtomobil, sodelavci Kmetijskega inštituta pa vozilo, predelano za pogon na rastlinsko olje. Vse to smo uvedli v projektu CIVITAS Elan. **12** Na Kongresnem trgu sta se nam pridružila tudi člana Društva paraplegikov ljubljanske pokrajine, ki sta predstavila svoj pogled na uporabo mestnih avtobusov. **13** Na promocijski vožnji avtobusa na progi 19I je REC Slovenija v sodelovanju z LPP predstavili koncept somodalnosti kolesa in javnega prevoza. **14** V akciji »CIVITAS-ova patrolja« smo sodelavci CIVITAS Elana s mestnimi redarji za brisalce napak parkiranih avtomobilov zatikali opozorila o prekršku, ki spominjajo na položnice za plačilo opozorila za prekršek. **15** Informacije o Evropskem tednu mobilnosti in trajnostni mobilnosti so na voljo v MOB-i-LNICA – infotočkah za kakovostno mobilnost na lokacijah Turističnih informacijskih centrov na Krekovem trgu 10, Adamič-Lundrovem nabrežju 2 in Trgu Osvobodilne fronte 6.

Bilo je pestro, zanimivo, barvito, poučno, zabavno, informativno ... bilo je vsesplošno razgibano. Tisti, ki so razumeli, sprejeli in »uporabili« letošnji slogan Evropskega tedna mobilnosti (ETM), ki se je glasil Prava smer je gibanje, so se (raz)gibali peš, na kolesu, na poti do avtobusne ali železniške postaje in od nje. Toda nismo se premikali le po tleh. Prepričani smo, da so – z ozaveščanjem, promocijo in opozarjanjem na pomen trajnostne mobilnosti kot pogoja za kakovostno bivanje v mestu – premiki nastali tudi v glavah. Tako smo v tednu od 16. do 22. septembra dosegli nov korak proti osnovnemu cilju: spremembi potovalnih navad predvsem tistih, ki se po mestu vozijo z osebnim avtomobilom, kar pa se začne prav s spremembo mišljenja.

»Letošnji Evropski teden mobilnosti, ki v Ljubljani poteka že enajsto leto zapored, je bil predvsem poziv h gibanju in spremembi utečenih načinov gibanja, ki niso skladni z načeli trajnostne mobilnosti. V kampanjo se vsako leto vključujejo nove institucije, program dopolnjujemo z novimi dogodki. Izjemna pohvala gre vsem sodelujočim, predvsem pa osnovnim šolam in vrtcem, ki so sporočilo tedna mobilnosti vpletli v svoje učne dejavnosti,« je poudarila podžupanja Mestne občine Ljubljana **Jelka Žekar**, predsednica Odbora za načrtovanje in izvedbo evropskega tedna mobilnosti in dneva brez avtomobila. Ljubljana je poleg številnih dogodkov, ki so predstavljeni na fotografijah, uvedla tudi dva trajn(ost)na ukrepa, ki sta sofinancirana iz sredstev Evropske unije v sklopu projekta CIVITAS Elan. Vsa gospodinjstva so za spodbudo in pomoč pri spreminjanju potovalnih navad prejela publikacijo *Mobilna Ljubljana* z informacijami o načinu potovanja po mestu in okolici, ki so okolju in zdravju prijazni. Drugi ukrep pa je uvedba nove storitve na avtobusih mestnega potniškega prometa – prevoza na klic za osebe z oviranostmi.

Ker smo dejavnosti z velikim zanosom izvajali ves teden – ves čas je bila tudi Slovenska cesta na odseku med Šubičovo ulico in Gosposvetsko cesto zaprta

za motorna vozila, razen za mestne avtobuse in izjeme z dovolilnicami –, smo dan brez avtomobila preimenovali v teden brez avtomobila. Tako so tudi kolesarji v tem času dobili svoj prostor za vožnjo po Slovenski cesti proti Bežigradu in razveseljivo je, da jim bo morda naslednje leto, po besedah župana **Zorana Jankovića**, to omogočeno redno, saj namerava Mestna občina Ljubljana to območje preurediti in tam trajno uvesti podoben režim, kot je veljal med evropskim tednom mobilnosti. »Ko govorimo o zaporih Slovenske ceste: ne gre za to, da *zapiramo* Slovensko cesto, temveč sproščamo javni prostor in povečujemo stik med kolesarji, pešci in uporabniki javnega prevoza, ki je dostopen za vse. To je pomemben cilj, saj cesto prečkajo vse glavne pešpoti, vzdolž nje pa je največ ožin, in ne moremo si privoščiti, da na njej še stoji znak 'prepovedano za kolesarje',« je pojasnil podžupan prof. **Janez Koželj**.

Čeprav se je Evropski teden mobilnosti končal, se prizadevanja Mestne občine Ljubljana za večanje kakovosti življenja v mestu niso. Čaka nas še veliko novosti in duhu trajnostne mobilnosti ... v pravo smer.

Foto: arhiv ČMC Šiška

Dekleta lepo skrbijo za rože v cvetličnih koritih ob vhodu v ČMC Šiška.

MLADI ZMAJI Življenje

Mirjana Ribič

Fotografije: Robert Ribič

Vojko Vavpotič, direktor zavoda Mladi zmaji

in se tudi bolj ali manj uspešno spopadajo z njihovimi problemi. Četrtni mladinski centri v Zalogu, za Bežigradom, v Črnučah in Šiški so nastali pred ustanovitvijo Javnega zavoda Mladi zmaji, ki ga vodi direktor Vojko Vavpotič. Z njim smo se pogovorili o aktivnostih zavoda in drugih pomembnih vprašanjih, ki se nanašajo na kakovostno preživljanje prostega časa mladih v Ljubljani.

Trenutno so odprti štirje četrtni mladinski centri, kakšni pa so načrti za prihodnost?

Javni zavod Mladi zmaji je bil ustanovljen leta 2009. Prvi četrtni mladinski center Zalog je bil odprt v letu 2007, v letu 2008 še centra za Bežigradom in v Šiški ter leta 2010 center v Črnučah. V naslednjem letu bomo odprli nov program Družinski center Mala ulica, ki bo namenjen dojenčkom, predšolskim otrokom in osnovnošolcem. V strategiji Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje do leta 2019 je v načrtu, da vsaka četrtna skupnost dobi primerne prostore za mlade, če jih še nima. V prihodnjih letih si želimo vzpostaviti še več četrtnih mladinskih centrov v posameznih četrtnih skupnostih in Ljubljani, vendar pa je to odvisno od razpoložljivih sredstev.

V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana iščemo prostore, ki bi bili primerni za izvajanje mladinskih aktivnosti in za vzpostavitev centra. Obnova prostorov ima svojo ceno, vendar pa je strošek zanemarljiv, če se zavedamo, kaj center prinaša posamezni četrtni skupnosti.

Za zdaj ob trenutni gospodarski situaciji in pomanjkanju finančnih sredstev ne načrtujemo odprtja novih četrtnih mladinskih centrov, razen programa Družinski center Mala ulica. V tem času se bomo usmerili predvsem v obnovo centrov, ki že delujejo in so obnove nujno potrebni.

Kako ocenjujete dosedanje delovanje centrov?

Najbolj pomembno je, da so otroci in mladi četrtno mladinske centre vzeli za svoje in v njih najdejo zatočišče ter prostor za druženje z vrstniki. Centri mnogim mladim v Ljubljani pomenijo drugi dom. Centri so prostori za mlade, kjer lahko pridobivajo pomembne informacije, samozavest, socialne izkušnje in sklepajo prijateljstva. V njih potekajo vsebinsko različne aktivnosti (npr. kreativno umetniške, multimedijske, pogovorne, športne, kuharske itd. delavnice), ki jih organiziramo v sodelovanju z nevladnimi mladinskimi organizacijami

Četrtni mladinski centri Mladih zmajev so za mlade drugi dom

Nekdo je rekel: če rešimo enega otroka pred negativnimi vplivi ulice, smo rešili ves svet. Mestna občina Ljubljana se je zelo resno posvetila problemu preživljanju prostega časa mladih, predvsem tistih, ki živijo v takih okoliščinah, da so prepuščeni ulici. Potrebe po centrih, ki so valilnice mladih upov v športu, kulturi in tudi »konkretnejših« poklicih, kot so zidarji, pleskarji, kuharji in tako naprej, so bile nujno potrebne in to potrebo so leta 2006 zaznali tudi na Uradu za mladino Mestne občine Ljubljana. Že obstoječemu nacionalnemu sistemu mladinskih centrov so dodali štiri centre: ČMC Šiška, ČMC Bežigrad, ČMC Zalog in ČMC Črnuče. Poslanstvo četrtnih mladinskih centrov je mladim iz četrtnih skupnosti nuditi varen prostor, kjer se srečujejo in aktivno ter organizirano preživljajo svoj prosti čas. Aktivnosti skupaj z mladimi pripravljajo in vodijo tako mladinske organizacije kakor tudi prostovoljci. Mestna občina Ljubljana je v vsakem centru zaposlila po dva koordinatorja z visoko izobrazbo družboslovne smeri, ki otroke usmerjajo, vodijo

mladih zmajev I

in jih sofinanciramo prek javnega razpisa. V času šolskih počitnic, predvsem poletnih, organiziramo različne dnevne počitniške dejavnosti, celodnevne izlete po Sloveniji, večdnevne športno doživljajske taborne in se udeležujemo mednarodnih mladinskih izmenjav v tujini. Centri vedno bolj presegajo svoje osnovno poslanstvo in postajajo t. i. skupnostni ali medgeneracijski centri ter posledično nepogrešljivi del četrtne skupnosti, kjer delujejo. Posamezen center dnevno obišče od 20 do 25 otrok. Na letni ravni pa to pomeni vključitev več kot 1000 različnih mladih v posamezne centre oziroma dejavnosti.

Ali otroci in mladina pri vas iščejo tudi tisto okolje, ki jim vsaj za nekaj ur nudi sproščeno in kreativno okolje, kjer se lahko socializirajo in morda tudi razkrijejo kakšne probleme, ki jih imajo v družini?

Pri mladih, ki prihajajo v naš center, je družinsko ozadje zelo različno, kar je pomembno upoštevati pri vzpostavljanju odnosa z njimi. Mladim omogočamo spoznavati različne oblike kreativnega in aktivnega preživljanja prostega časa ter jim pomagamo pri premagovanju težav, s katerimi se soočajo v procesu odrasčanja ter osamosvajanja. Pri delu z mladimi sledimo njihovim potrebam in željam ter temu primerno prilagajamo aktivnosti. Vedno večjemu številu mladih nudimo pomoč pri učenju in šolanju ali pri vzpostavitvi socialne mreže, ki je zaradi različnih vzrokov nimajo. Poleg mladinskih organizacij nam pri tem pomaga veliko število prostovoljcev in študentov na praksi (v preteklem šolskem letu 56 prostovoljcev in praktikantov).

So dejavnosti, ki se jih udeležujejo, tudi pot do odpiranja njihovih ciljev in želja v poklicnem življenju?

Vsekakor. V času odrasčanja, predvsem v puberteti, je pomembno pridobiti različne življenjske izkušnje, ki nam pozneje omogočajo lažjo odločitev, kaj želimo postati in delati v prihodnje. Kot že rečeno, mladim velikokrat pomagamo tudi individualno. Nema lokrat to pomeni pomoč pri pisanju prošnje za službo, pomoč pri pripravi na pogovor s potencialnim delodajalcem, spoznavanje njihovih pravic in dolžnosti itd. Pri tem je pomoč prostovoljcev, praktikantov in mladinskih organizacij nepogrešljiva.

Marko Taljan, koordinator ČMC Zalog

ČaMaC na valu mlade energije

Četrtni mladinski center Zalog (ČMC Zalog), ki so ga mladostniki na kratko poimenovali ČaMaC in je bil odprt aprila leta 2007 kot projekt Urada za mladino MOL, septembra 2009 pa je prešel pod okrilje novoustanovljenega Javnega zavoda Mladi zmaji, se trudi biti varno zatočišče za vse mlade iz Zaloga in njegove okolice. Vrata njihovega centra so odprta mladim zelo različnih starosti, v praksi se izkaže, da so stari od 4 do 25 let, med njimi prevladujejo najstniki. V center prihajajo iz raznolikih socialnih, ekonomskih, nacionalnih, etničnih in verskih okolij. Gre predvsem za drugo generacijo priseljencev iz držav, ki so nastale na prostoru nekdanje Jugoslavije. V

Taja Cestar, učenka 8. razreda OŠ, ČMC Zalog

Čamac je zelo dober center za mladostnike, ker se lepo družimo v prostem času in imamo veliko zanimivih dejavnosti. Posebno so mi všeč ustvarjalne delavnice in prav na njih sem se naučila

Taja Cestar

veliko novih stvari, pa tudi spoznala nove prijatelje in prijateljice. Na delavnicah sem izdelala ovitek za knjigo in zapestnice. Poleg ustvarjanja imam rada tudi šport. Danes sem prišla na nogometno prireditev, ki ji pravimo Jesenska Plata 2012, ki poteka pod geslom *Z nogometom proti diskriminaciji*. Treniram atletiko in gimnastiko v športnem društvu Partizan-Vič. O odnosu mentorjev do nas bi lahko rekla, da ima Marko Taljan veliko razumevanje tudi za težave punc, čeprav je moški. Vedno, kadar se obrnem nanj, mi pomaga pri reševanju različnih problemov.

Lara Grabež, učenka 9. razreda OŠ, ČMC Zalog

Druženje v ČMC Zalog nam veliko pomeni, ker spoznavamo nove prijatelje, hodimo na daljše izlete, raziskujemo, ustvarjamo in počnemo veliko zanimivega. Posebej mi je bil všeč obisk Gardalanda v Italiji. Polovico denarja smo sami plačali, polovico pa občina. Osebnost mi največ pomenijo pogovori z našimi koordinatorji: Markom, Eriko in Doris. Za nas je center tudi prostor, kjer pišemo domače naloge, ob tem pa nam pomagajo naši koordinatorji.

Od leve proti desni: Lara Grabež, Lidija Kuravica, Lara Lekan

Lidija Kuravica, učenka 9. razreda OŠ, ČMC Zalog

Redno obiskujem naš Čamac, posebej pa mi veliko pomeni pomoč naših koordinatorjev pri učenju. Letos bi skorajda padla iz angleščine, pa mi je pomagala naša koordinatorica Doris in sem ji zelo hvaležna. Rada tudi pojem, vendar nimam posluha za petje. Na glasbeni delavnici sem bila navdušena nad raperjem Rokom Trkajem. Med športi pa me veseli odbojka, danes sem tukaj, da navijam za naše prijatelje, ki igrajo nogomet.

Lara Lekan, učenka 1. letnika trgovske šole, ČMC Zalog

V ČMC Zalog so mi najbolj všeč kvizi na različne teme, druženje s prijatelji in prijateljicami. Posebej sem navdušena nad afriško kuhinjo, ki so nam jo predstavili pravi Afričani. Tudi sama rada kuham. V lepem spominu so mi ostali izlet in kopanje v Termah Čatež ter izleti v Gardalanda in Aqua Parku v Italiji.

Foto: arhiv JZMZ

Mladi med izdelavo mozaika na Plati.

Azmir Hamzić, učenec 8. razreda OŠ, ČMC Zalog

V našem Čamcu me najbolj veselijo druženja s prijatelji, zelo rad imam tudi kvize na temo o človekovih pravicah. V prostem času najraje igram nogomet in sem bil danes eden izmed igralcev. V naši ekipi smo danes dvakrat zmagali in čakamo, da se uvrstimo naprej.

Levo: Azmir Hamzić, desno: Emirah Muminagić

Emrah Muminagić, učenec 9. razreda OŠ, ČMC Zalog

Najprej bi rad povedal, da so naši koordinatorji Marko, Erika in Doris tudi naši prijatelji in imajo veliko potrpljenja z nami ter razumejo naše težave pri odraščanju in drugih problemih, ki jih prinesemo s seboj v ČMC Zalog. Posebej so mi všeč različne delavnice, kvizi in izleti. Ker rad igram nogomet, mi današnje tekmovanje veliko pomeni. Tudi z dekleti, ki pridejo v Čamac, se zelo dobro razumemo.

Simon Slemenik

Simon Slemenik, učenec 8. razreda OŠ, ČMC Zalog

Že dve leti hodim v ČMC Zalog. Posebej imam rad kviz o državah. Že nekaj let treniram nogomet in sem prav pri tem športu spoznal nove prijatelje. Z mentorji se dobro

razumemo. Med izleti sem bil posebej navdušen nad obiskom Kopra in Pirana, rad hodim tudi na plavanje v Atlantis. Nogomet pa je moj najljubši šport.

Tina Mustar

Tina Mustar, učenka 1. letnika srednje vzgojiteljske šole, ČMC Zalog

V ČMC Zalog mi je najbolj všeč druženje z mojimi vrstniki. Med delavnicami pa bi rada izpostavila

kvize na različne teme, ker se na njih veliko naučimo o človekovih pravicah in tudi o državah. Tudi izleti so nekaj posebnega. Navdušena sem bila nad tridnevnim popotovanjem po slovenski obali. V Prekmurju pa sem rada plezala v Pustolovskem parku.

Z zaposlenimi oziroma s koordinatorji ČMC Zalog se zelo dobro razumemo in nam veliko pomagajo tudi pri učenju.

družinah, iz katerih izhajajo, gre pogosteje za brezposelnost, materialno pomanjkanje in druge oblike revščine. Mladostniki, ki obiskujejo center, imajo pogosteje težave v vzgojno-izobraževalnem procesu. Koordinatorji opažajo tudi pojave nasilja, zlorab in alkoholizma v družinah. Mnogi starejši se po končanem, ne nujno zaključenem, šolanju soočajo s težavami ob prehodu na trg dela in v zaposlitev. Našteti problemi skupaj z morebitnim nesprejemljivim vedenjem neposredno vplivajo na socialno izključenost mladih. Mladostniki, ki odraščajo v opisanem vzdušju neperspektivnosti in malodušja, največkrat ne vidijo veliko možnosti za spremembo.

Kdo vodi center in kaj se dogaja v njem?

V Čamcu si z ekipo koordinatorjev, ki jo trenutno sestavlja Doris Novak, ki nadomešča porodniško odsotnost Erike Dolenc, in Marko Taljan, prizadevamo vsem mladostnikom iz Zaloga in okolice ponuditi različne možnosti kakovostnega preživljanja prostega časa, takšne, ki mladim omogočajo širjenje polja njihovega opazovanja ter delovanja. Pripravljamo vsakodnevne aktivnosti z neorganiziranim druženjem, družabnimi igrami, ročnim nogometom, delavnicami, učno pomočjo, izvajamo programe nevladnih organizacij z delavnicami, izleti, tabori, kolonijami, organiziramo večje dogodke v Zalogu z nogometnimi turnirji, delovnimi akcijami, počitniškimi programi. Tesno sodelujemo tudi z lokalno skupnostjo, na primer na dan ČS Polje, ob miklavževanju, pustovanju ipd. Pri tem so nam v pomoč študenti in prostovoljci, ki v zameno za znanje in izkušnje pri delu z mladimi v naš center prinašajo svežino in nove ideje.

Kako pa so videti vsakodnevne aktivnosti?

Najaktivnejši smo v vsakodnevnem druženju ob skupinskih in individualnih pogovorih ter debatah, ob igranju družabnih iger ter ob igranju ročnega nogometa. Večkrat tedensko so mladostnikom na voljo ustvarjalne, pogovorne, športne, kuharske, potopisne in druge delavnice, s katerimi si mladi krepijo kompetence in širijo obzorja. Koordinatorji si vedno prizadevamo za izbor takih delavnic in dejavnosti, ki so v tesni povezavi s potrebami, ki jih izrazijo mladostniki, obiskovalci našega centra. Ti se med vsemi organiziranimi aktivnostmi najraje udeležujejo pogovornih delavnic o človekovih pravicah, kopalnih izletov in kolonij, ki potekajo v času poletnih počitnic, ter kovanja v Atlantisu ali obiska filmskih predstav v Koloseju. Premikanje oziroma spreminjanje meja fizičnega zadrževanja mladostnikov, ki so »ujeti« v »brezizhodni« svet Zaloga, se vedno izkaže za neprecenljivo in dobrodošlo spodbudo mladostnikom pri širjenju njihovega tako fizičnega kot miselnega sveta. Naslednji logični korak in izziv v tej smeri je za koordinatorje v Čamcu udeležba skupine mladostnikov iz Zaloga na mednarodni izmenjavi.

Morda tudi širšo javnost obveščate o vašem delu?

V Čamcu vsak mesec ali dva izdamo novo številko glasila *Založnik*, v katerem lahko bralci najdejo vse informacije o aktualnem dogajanju, povezanem z našim centrom. Prizadevamo si za sodelovanje mladih pri njegovem nastajanju, hkrati pa ga uporabljamo kot promocijsko gradivo našega centra, ki je pomembna vez z lokalno skupnostjo. Poleg tega Založnik služi kot odličen arhiv dogajanja v Čamcu in v njegovi okolici ter vedno bolj tudi dogodkov preostalih četrtinskih mladinskih centrov. Od letošnjega septembra izhaja v barvah, prepoznate ga po rumenih polah, ki na bralce čakajo na različnih točkah v Zalogu.

Vaše vsakoletne nogometne Plate so že prava ljubljanska legenda. S kakšnim namenom jih prirejate?

Od samega začetka v sodelovanju z mladostniki in z lokalno skupnostjo dvakrat letno organiziramo nogometni turnir, ki je prerasel v celodnevni družabno-rekreacijski dogodek na Plati. Dogaja se maja, ob obletnici odprtja centra, in v jesenskem času. Ker se že od samega začetka v Čamcu družijo mladostniki različnih narodnosti, etničnih porekel, verskih prepričan, socialnih okolij, starosti ipd., smo za osrednje vodilo prireditve izbrali geslo *Z nogometom proti diskriminaciji*. Namen prireditve na Plati je večplasten, utrjevanje prijateljskih in sosedskih vezi, občutka za ferplej, praznovanje drugačnosti ter spodbujanje zdravega življenjskega sloga med mladimi.

Videti je, da lepo skrbite tudi za urejenost centra. Vam mladi pri tem pomagajo?

Pomemben del našega delovanja so prizadevanja za prenovo šolskega igrišča OŠ Zalog, ki se ga je prišlo ime Plata. Tukaj v sodelovanju z mladostniki iz OŠ Zalog in iz KUD C3 dokazujemo, da je z majhnimi in poceni posegi – postavitvijo klopi, golov, zaščitnih mrež, izdelavo mozaikov, doslej smo izdelali že dva, obnovo javne pipe in zidu ter tlaka okoli nje –, mogoče znatno spreminjati kakovost bivanja v soseski. V Čamcu želimo mlade in z njimi vse druge prebivalce spodbuditi k skrbi za sosesko, v kateri živijo. Najpomembnejši rezultat takšne skrbi mladostnikov za svoj prostor je pravilo, da tisto, kar zgradijo sami, praviloma ostane tudi nepoškodovano. Največ bi o tem vedeli povedati mladostniki sami, ki so v okviru dosedanjih delovnih akcij že prijeli za lopato, čopič, vrtalko in so z nami brusili klopi, pleskali, ometavali in barvali zid, prenašali tlakovce ali zidali mozaik.

Kako pa sodelujete s četrtno skupnostjo?

Soseska smo ljudje in v Čamcu vedno stavimo na sodelovanje. Izjemnega pomena za dobro delovanje četrtne mladinskega centra so dobri odnosi z vsemi akterji v lokalni skupnosti. Zato se vključujemo v življenje četrtne skupnosti – predstavljamo se na dnevih četrtne skupnosti Polje, sodelujemo na miklavževanju, pripravljamo pustne delavnice, izdajamo časopis Založnik in pišemo o lokalni skupnosti, organiziramo družabno-rekreativne dogodke na Plati. Trenutno je še do 15. oktobra v Knjižnici Zalog na ogled razstava Mladi in Zalograd, na kateri se skozi fotografski objektivi Domna Groegla predstavljajo mladi iz Zaloga. Pri naših projektih stalno sodelujemo z OŠ Zalog, s ČS Polje, s PGD Zalog, z Župnijo Kašelj-Zalog, z vrtcem Pedenjped, s CSD Moste - Polje in z lokalnimi podjetji.

Vam mladi zaupajo?

Nekoč smo že zapisali, da v ČMC Zalog nimamo na voljo veliko denarnih in materialnih sredstev, imamo pa zalogo »mlade« energije, dobre ideje in povezovalno držo, ki pomaga izgrajevati sosesko, v kateri bivamo. Mladi so prihodnost vsake izmed njih, zato je pomembno, da si pridobimo njihovo zaupanje. Ali ga imamo, je najbolj, da povedo sami.

ČMC Zalog, Agrokombinatska 2, Zalog

Koordinatorja:

Doris Novak, univ. dipl. soc. del.

T: 051/ 659 023

E: doris.novak@mladizmaj.si

Marko Taljan, univ. dipl. pol.

T: 051/ 659 024

E: marko.taljan@mladizmaj.si

Center je odprto:

od ponedeljka do petka med 14. in 19. uro (julija–avgusta med 12. in 20. uro), sobota med 10. in 14. uro

Ana Marinčič, koordinatorka ČMC Šiška

Foto: arhiv ČMC Šiška

Druženje z Afričani v ČMC Šiška.

V Četrtnem mladinskem centru Šiška se rojevajo mlade glasbene zvezde

Kdor poje, nič slabega ne misli, pravi pregovor, ki se še kako drži za Četrtni mladinski center Šiška. Mladi iz Šiške so prav v centru odkrili svoj dar in sprostili svoj glas. Na različnih delavnicah potrjujejo sebe in svoj talent. Zelo so ponosni tudi na svojo video glasbeno oddajo, ki so jo posneli letos.

Četrtni mladinski center Šiška ali na kratko ČMC Šiška je bil odprt oktobra 2008 in ima svoje prostore v pritličju bloka med Celovško in Tugomerjevo ulico. Že na samem vhodu center krasijo barvna cvetlična korita in rože, za katere lepo skrbijo dekleta. V centru je dnevna soba, osrednji prostor za delavnice, kuhinja in pisarna. O aktivnostih v ČMC Šiška smo se pogovarjali s koordinatorko Ano Marinčič, ki nam je povedala, da je Četrtni mladinski center Šiška namenjen mladim med desetim in osemnajstim letom. »Prihajajo tudi mlajši otroci, za katere skrbijo njihovi starejši bratje in sestre. Pri tem bi rada poudarila, da center ni namenjen varstvu mlajših otrok, temveč aktivnemu preživljanju prostega časa mladih, ki so dovolj stari, da prevzamejo odgovornost zase in za svoja dejanja.« V Šiški so znani po tem, da so odprti in vedno radi preizkušajo nove stvari, vabijo v goste zanimive posameznike in se vmes naučijo kaj pomembnega za življenje.

Katero dejavnost imajo najraje mladi Šiškarji, obiskovalci vašega centra?

V okviru Javnega zavoda Mladi zmaji - Centra za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih naš četrtni mladinski center ponuja zelo raznolike dejavnosti, od športnih, glasbenih, ustvarjalnih in ekoloških delavnic do izletov, taborov in mednarodnih izmenjav.

Trudimo se ustvariti okolje, v katerem se mladi dobro počutijo in izrazijo svoje talente, širijo obzorja in pridobivajo nove veščine. V našem centru nas vsakodnevno spremljata glasba in šport. Različne glasbene delavnice so priljubljene tako pri fantih kot pri dekletih. Zelo smo ponosni na 20-minutno glasbeno oddajo, ki jo je posnelo Društvo KUD center 21. To je projekt, za katerega smo bili sofinancirani s strani Javnega zavoda Mladi zmaji prek razpisa.

So ti mladi glasbeniki tudi učenci glasbenih šol?

Ne, večinoma niso, vendar je marsikdo med njimi zelo nadarjen za igranje, petje in ples. Kljub temu potrebujejo nenehno spodbudo, da pokažejo svoje talente. Dobri izvajalci delavnic, tisti z visoko karizmo, so na koncu tisti, ki jih motivirajo, da ustvarijo končni izdelek.

Kdo vse prihaja v vaš center?

V ČMC Šiška lahko pride vsak, ki spoštuje pravila in se obnaša tako, da se vsi dobro počutimo. Prihajajo zelo različni otroci - različnih starosti, različnih narodnosti in različnih interesov. K nam zahajajo tudi tisti otroci, ki se ne počutijo dobro doma, ne želijo pa biti na ulici. Tukaj imajo možnosti, da izrazijo svoje potencialne, se socializirajo in tudi tekmujejo v športu, kar je zelo dobro za njihovo samozavest. Tekmovalnost je zdrava in pozitivna, če pa nekdo želi pokazati mišice, ga hitro pomirimo. Za mlajše so zanimive igre in ustvarjalnice, mladostniki, starejši od 15 let, se bolj vključujejo v pogovore na različne teme, med dekleti pa so najbolj priljubljene dejavnosti kuhanje, izdelava nakita, oblikovanje, ličenje, meditacija in hoja po vrvi.

Se otroci na vas obrnejo tudi za pomoč pri učenju?

Seveda, zelo pogosto. Trudimo se, da s pomočjo prostovoljcev učencem s težavami v šoli omogočimo učno pomoč.

Kako pa se razumete s krajanji te četrti?

S sosedi sodelujemo in smo v dobrih odnosih. Zgodi se, da nas včasih kdo ne razume, vendar se trudimo pokazati, da želimo biti v prijateljskih stikih z okolico. Septembra je Četrtni mladinski center Šiška praznoval 4. rojstni dan. Ob tem smo v sodelovanju z Zavodom Volontariat pripravili prireditev na prostem, vrata našega centa pa so bila odprta za vse krajanje. V Šiški smo veseli, da smo postali prepoznavni del soseske in da z njo dobro sodelujemo. Ponosni smo tudi na to, da se z nami povezuje vedno več organizacij ter posameznikov, med njimi tudi prostovoljci, ki počnejo zelo zanimive stvari.

ČMC Šiška, Tugomerjeva 2, Ljubljana

Koordinatoriki:

Ana Marinčič, univ. dipl. geografinja

T: 051/ 659 027

E: ana.marincic@mladizmaji.si

Mateja Maver, univ. dipl. pedagoginja

T: 051/ 659 028

E: mateja.maver@mladizmaji.si

Center je odprt:

od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure (julija in avgusta od 12. do 20. ure)

Od leve proti desni: Admir Hoxhaj, Antonio Murdžoski, Alban Thaqi

Admir Hoxhaj, učenec 8. razreda OŠ, ČMC Šiška

Skoraj vsak dan prihajam v ČMC Šiška, tukaj se dobro počutim in imam tudi prijatelje. Center ni le prostor, kjer se družimo in sodelujemo na delavnicah, zame je tudi pomembno, da se tukaj učim, pomagata pa mi naši koordinatoriki Ana in Mateja. V ČMC Šiška rad igram tudi računalniške igrice. Izmed športov najraje igram nogomet, danes smo igrali na Plati v Zalogu, tekmo smo izgubili, zato sem žalosten.

Alban Thaqi, učenec 6. razreda OŠ, ČMC Šiška

V našem centru mi je najbolj všeč glasbena delavnica z Matejem Vrtičem, ki nas uči, kako naj vokalno izvajamo glasbo. Recimo, oponašamo živali, druge instrumente in še kaj. Delavnica se imenuje Beatbox. V ČMC Šiška mi koordinatorke pomagajo tudi pri učenju. Rad igram nogomet.

Antonio Murdžoski, učenec 7. razreda OŠ, ČMC Šiška

Najprej bi rad povedal, da mi pri učenju veliko pomagata Mateja in Ana. Rad igram računalniške igrice, med športi pa imam rad nogomet in košarko. V centru ČMC Šiška se dobro počutim in imam veliko prijateljev.

Alexandar Drabinca, učenec 8. razreda OŠ, ČMC Šiška

V ČMC Šiška so mi najbolj všeč glasbene delavnice, ki jih izvajajo bobnarji iz Afrike, tudi sam zelo rad igram na bobnih. Mislim, da so Afričani veliki mojstri za igranje na bobnih in sem se od njih veliko naučil. Moj favorit je bobnar Serge. Druga delavnica, na kateri se učimo veččin vokalnega izvajanja glasbe, strokovni izraz je beatbox, mi je tudi zelo všeč. Ob četrtekah igramo nogomet.

Levo: Luka Kličič, desno: Alexandar Drabinca

Luka Kličič, učenec 8. razreda OŠ, ČMC Šiška

Tukaj v centru se veselim vsakega četrčka, ker rad igram nogomet. Moj prosti čas v centru je namenjen tudi učenju, pri katerem mi pomagata Mateja in Ana. Od izletov, ki smo jih imeli, mi je bilo najbolj všeč taborjenje. Na taborih se veliko pogovarjamo s prijatelji in se vedno kaj novega naučimo, največ pa o tem, kako spoštovati naravo in pomagati prijatelju.

Foto: Dragan Arrigler

Pročelje hiše Glasbene matice na Vegovi ulici v Ljubljani.

Glasbena matica – dober obet za slovensko glasbeno ustvarjalnost 140-letnica plodnega delovanja

Lucija Pavlovič

Foto: Janez Kotar

Predsednik Republike Slovenije dr. Danilo Türk je ob 140-letnici Glasbene matice Ljubljana 28. junija 2012 odlikoval z zlatim redom za zasluge.

Foto: Janez Kotar

Koncert samospevov v izvedbi sopranistke Sabine Cvilak in pianista Iana Burnsida v Ljubljanski Operi 17. maja 2012.

Glasbena matica Ljubljana v letu 2012 praznuje 140. obletnico plodnega delovanja. Kot prvo slovensko glasbeno društvo je bila vitalnega pomena za razvoj slovenske glasbe, saj je s svojim delovanjem skrbela za napredek in profesionalizacijo na različnih področjih glasbenega dela: založniškem, pedagoškem in koncertnem. Najbolj pomembno je bilo društvo zagotovo v času narodovega preporoda in vse do začetka druge svetovne vojne. Od leta 2002, ko je v postopku denacionalizacije ponovno pridobilo materialno osnovo za svoje delovanje, pa si vztrajno prizadeva, da bi v spremenjenih zgodovinskih okoliščinah oblikovalo novo identiteto in jasno prepoznavnost svojega aktualnega delovanja.

Vrhunski glasbeni dogodki

Glasbena matica vsako leto organizira več zborovskih koncertov in recitalov samospela. Letos je v njenem koncertnem ciklu že nastopila Sabina Cvilak, pa eden najboljših evropskih zborov Sofia Vocalensemble iz Švedske ter temperamentni filipinski zbor Ateneo de Manila College Glee Club. V sodelovanju z Ljubljansko Opero je bil organiziran koncert na Kongresnem trgu, na katerem je bil po sto letih ponovno izveden *Povodni mož*, skoraj pozabljena kantata Viktorja Parme. Tudi jeseni občinstvo čaka nekaj glasbenih vrhuncev, med katerimi je na prvem mestu že dolgo pričakovani koncert sopranistke Bernarde Bobro, pa koncert akademskega zbora Univerze iz Münchna ter prva izvedba *Oratorija Baraga*.

Ob jubileju dokumentarni film, razstava in prva spominska soba glasbeniku

Ob jubileju Glasbene matice je TV Slovenija posnela dokumentarni film *Glasba naj živi*, jeseni pa bo v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani odprta tudi razstava. V sodelovanju z Mestnim muzejem bi želeli razvijati nov dolgoročni projekt, oblikovanje spominskih sob, posvečenih slovenskim glasbenim umetnikom. V hiši Glasbene matice bo letos odprta prva takšna soba in v njej predstavljena dragocena zapuščina skladatelja Blaža Arnič. V nasprotju s klasičnimi muzejskimi spominskimi sobami bodo ti prostori tudi v prihodnje ohranili svojo bivalno oziroma uporabno funkcijo. V hiši Glasbene matice namreč poteka študij Akademije za glasbo, tako da bo spominska soba hkrati tudi učilnica bodočih glasbenikov.

Mednarodni poletni izobraževalni projekt MIO2012 in poletni program za otroke

Poleti je delovanje Glasbene matice osredotočeno na mednarodni izobraževalni projekt MIO2012, ki je letos v Ljubljano privabil 350 glasbenikov iz 36 držav. Mladi glasbeniki, željni novega znanja, so se izobraževali pri svetovno priznanih umetnikih in pedagogih v trinajstih mojstrskih tečajih: dirigiranje, koncertno mojstrstvo, violina, violončelo, kontrabas, flavta, klarinet, trobenta, pozavna, oboa, fagot, francoski rog, timpani. V okviru MIO2012, ki ga od vsega začetka umetniško vodi dirigentka Živa Ploj Peršuh, je deloval tudi mednarodni simfonični orkester. Slednji se je z dvema različnima

koncertnima programoma predstavil na Festivalu Ljubljana in v okviru programa EPK v Mariboru ter na treh koncertih v Italiji, Španiji in Angliji. Vsako leto so na sporedu tudi dela slovenskih skladateljev, tokrat *Per archi* Lojzeta Lebiča in *Rapsodični ples* Uroša Kreka.

V poletnem času pripravlja Glasbena matica tudi poseben program za otroke. Pestro pevsko dogajanje – letos so otroci spoznavali slovensko filmsko glasbo, mladi pa posegli po skladbi britanskega skladatelja Karla Jenkinsa *Adiemus* – dopolnjujejo različne družabne aktivnosti.

Jesenska otroška glasbeno-scenska uprizoritev Gal v galeriji

Jesen je čas, ko bo v hiši Glasbene matice ponovno zaživelo. Slišati bo vrvenje različnih pevskih skupin, od pevске pripravnice, otroške in mladinske pevске skupine do odraslega pevskega zbora. V sodelovanju s tremi ljubljanskimi vzgojno-varstvenimi zavodi Glasbena matica vodi tudi posebne pevске delavnice za vrtičkarje, imenovane CiciZBORI. Najmlajši se tako že zelo zgodaj srečajo s petjem, ki bogati njihov doživljajski svet in pomeni intenziven stik z glasbo. Otrokom je omogočeno postopno prehajanje iz ene v drugo pevsko skupino, kjer razvijajo svoj pevski talent, pri tem pa oblikujejo tudi trdna prijateljstva. Pevci imajo veliko možnosti za nastopanje, kar pomembno prispeva k pozitivni samopodobi in daje možnost osebne aktualizacije. Po glasbeni predstavi *Pedenjped*, ki jo je otroški zbor pred leti uspešno predstavil v Cankarjevem domu, je letos na sporedu nova glasbeno-scenska uprizoritev *Gal v galeriji*.

Pevska šola

K redni dejavnosti Glasbene matice sodi tudi Pevska šola. Za obiskovanje te šole se odločajo tako zborovski pevci kot posamezniki z željo po solističnem izobraževanju. Starostni razpon je širok, saj se lahko kdorkoli in v katerem koli življenjskem obdobju odloči, da pevsko znanje izpopolni in ga pod strokovnim vodstvom ustrezno razvija.

Počastitve jubileja

Glasbena matica je v začetku leta odmevno naznanila svoj jubilej, sezono nadaljevala s številnimi različnimi prireditvami, zaključila pa jo bo z več notnimi izdajami, med katerimi velja posebej izpostaviti samospelni opus skladatelja Marija Kogoja. Izrednega pomena sta tudi

dve vokalno-instrumentalni skladbi: kantata *Povodni mož* Viktorja Parme ter *Oratorij Irenej Friderik Baraga* skladatelja Alojzija Geržiniča, za katerega je orkestracijo napisal Jani Golob.

Predsednik države dr. Danilo Türk je ob nedavni podelitvi priznanja – zlatega reda za zasluge – Glasbeni matici dejal, da društvo pomeni dober obet za ohranjanje razvoja slovenske glasbene ustvarjalnosti. Danes je v središču njegovega poslanstva predvsem slovenska vokalna glasba in z njo povezano izobraževanje, glasbeno založništvo in koncertno-prireditvena dejavnost. Posebno mesto pa Matica namenja glasbenemu izobraževanju otrok.

Program jubilejnih prireditev Glasbene matice od oktobra do decembra 2012

1. VPISI V PEVSKE SKUPINE IN PEVSKO ŠOLO GLASBENE MATICE

Glasbena matica
Ljubljana, Vegova ulica 5,
1000 Ljubljana
www.glasbenamatica.si /
info@glasbenamatica.si,
T: 01/ 421 05 39, M: 051/ 359 313, 041/ 686 146

2. Koncert samospevov Bernarda Bobro (sopran), Adriana Magdovski (klavir)

15. oktober 2012, 19.30, Ljubljana, Novi trg 2, Atrij ZRC

3. Otvoritev razstave ob 140. obletnici Glasbene matice

Od 18. oktobra do 17. novembra 2012, Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica

4. Slavnostna akademija ob 140. obletnici Glasbene matice

Častni pokrovitelj prireditve je predsednik države dr. Danilo Türk
21. oktober 2012, 19.30, Ljubljana, Slovenska filharmonija

5. Koncert Oratorij Irenej Friderik Baraga

Solisti, zbor in orkester Konservatorija za glasbo Jurij Slatkonja iz Novega mesta
4. november 2012, Ljubljana, Slovenska filharmonija

6. Glasbena predstava za otroke Gal v galeriji

Otroška in mladinska pevška skupina Glasbene matice Ansambel Festine, dirigentka Živa Ploj Peršuh
22. november 2012, Ljubljana, Cankarjev dom

8. Koncert Najboljši iz Zagorja

Koncert najboljših otroških in mladinskih pevskih zborov iz letošnjega državnega tekmovanja
23. november 2012, 19.30, Ljubljana, Slovenska filharmonija

Marko Hatlak, virtuoz harmoniki

Nada Breznik

Nekdanji mestni štipendist Marko Hatlak je diplomiral na Visoki šoli za glasbo Franz Liszt v Weimarju pri profesorju Ivanu Kovalu, kjer je pridobil pedagoško diplomu, podiplomski študij koncertne in umetniške smeri je nadaljeval v Würzburgu pri profesorju Stefanu Hussongu. Zadržan in spoštljiv, topel in nadvse prijazen, takšnega sem ga spoznala, ko je odhajal na študij v Weimar. Danes je pokončen, odločen in tudi nepopustljiv, ko se samostojno loteva urejanja svojih nastopov in snemanj, pri katerih želi vrhunskost izterjati do zadnje podrobnosti. A v njegovem pogledu in glasu je še enaka blagost, o glasbi in ljubeznih govori nežno in ne varčuje z besedami. Svojo pravo strast in energijo pa predstavi takrat, ko zaigra na koncertno harmoniko. Nič ga ne more bolje predstaviti, pa naj igra Bacha ali tango.

Kdaj si sam spoznal, da je igranje na harmoniko tvoja strast in življenjska opredelitev?

Ko mi je profesor na Srednji glasbeni in baletni šoli v Ljubljani predstavil prvega Bacha, sem se resnično navdušil nad zvokom harmonike kot zvokom malih orgel. Kasneje me je ponesel tudi zvok tanga. Ta je še posebno strasten. Na Visoki šoli za glasbo v Weimarju pa sem začutil, da bi rad glasbo čim bolj delil z občinstvom. Pri tem mi je v veliki meri pomagal Boštjan Peternel, moj prvi organizator koncertov, kritik in svetovalec. Njegovi nasveti so mi pomagali, da sem se na odru polagoma sprostil in dal vse od sebe.

Izobraževanje doma in v tujini je zahtevalo številna odrekanja in napore. Kaj je bilo najtežje? In kaj je bilo najlepše?

Zame je bil odhod v tujino precej težak. Pustiti vse za sabo ni bilo lahko! Družino, ljubezen, prijatelje, Slovenijo! Tudi finančno je bilo sprva težko. Vendar sem z odhodom v tujino tudi ogromno pridobil. Na študij sta bila v tistem letu sprejeta le dva kandidata iz vse Evrope. Zavedanje, da se sprehajam po ulicah mesta, v katerem je bival Franz Liszt, me je res prevzelo. Nisem bil deležen le spodbudnega študijskega okolja in bil obkrožen z bogato weimarsko zgodovino, ampak sem spoznal tudi nove prijatelje. V njihovi družbi sem preživel veliko zabavnih trenutkov. Pogovarjali smo se o vsem mogočem, predvsem pa o umetnosti! Profesor Ivan Koval, izjemen človek, me je s svojo toplino in milino naučil razmišljati o glasbi in se poglobljati vanjo.

Kateri od tvojih številnih koncertov so se ti najbolj vtisnili v spomin, kaj je po tvoji oceni najbolj tlakovalo tvojo umetniško pot?

Na to vprašanje teže odgovorim. Najprej bi si človek mislil, da so pomembni samo nastopi pred velikim občinstvom ali tisti, ki so medijsko najbolj izpostavljeni. Gotovo so takšni nastopi nekaj, kar si vsak glasbenik želi. So fantastična čustvena doživetja in zelo pomembni za prepoznavnost izvajalca. Vendar so bili na začetku moje koncertne poti tudi manjši koncerti, ki so bili določene prelomnice v obvladovanju in nadzoru samega sebe. To so boji znotraj koncertanta in jih bijem še danes. To so lepi boji!

Kot Idričan si v Ljubljani prejel kadrovske štipendije za pedagoški poklic. Kako danes uresničuješ pedagoško poslanstvo?

Trenutno vse več izvajam pedagoško učno uro z naslovom *Od Bacha do tanga*. Premierno sem jo izvedel v Cankarjevem domu, kjer bo na sporedu ponovno v marcu 2013. Z njo gostujem po osnovnih šolah po Sloveniji. Nastopil sem v poučni oddaji *Muzika je to*, ki je bila na sporedu na TV Slovenija. V pripravi je učna ura o zgodovini likovne in glasbene umetnosti skozi anekdoto in harmoniko z naslovom *Ko se slika z glasbo stika*. Izvajala jo bova z akademskim kiparjem Jiřijem Bezlajem. Rad imam otroke. Mama je bila po izobrazbi defektologinja in sem že zgodaj opazoval, kako je pomagala reševati težave otrokom, ki jim ni bilo

Foto: osebni arhiv

Marko Hatlak

toliko dano kot meni. Danes to zelo cenim in poskušam po njenih stopinjah ljubezen do življenja širiti tudi naprej.

Kje te bomo v prihodnjih mesecih lahko poslušali? Pripravljaš kakšne nove projekte?

V preteklih mesecih sem imel zelo pestro obdobje. Imel sem promocijsko turnejo ob izidu zadnje plošče *Glasbena daritev*, ki je v celoti posvečena glasbi J. S. Bacha, na kateri igram solo in v duetu z violončelistko Karmen Pečar Koritnik in oboistko Melino Todorovsko. Nastopal sem z violinistom Stefanom Milenkovičem v tango projektu z naslovom *Tango Story!* Igral sem tudi z ansamblom *Gaudeamus*, s katerim smo izvajali nove skladbe slovenskih skladateljev ter s skupino *Funtango* in *TerraFolk*, ki je dvakrat nastopila s kitaristom Vlatkom Stefanovskim ...

Konec oktobra se s projektom *Tango Story* in Stefanom Milenkovičem odpravljam na gostovanje v ZDA. Zelo se veselim tudi izida nove zgoščenke z naslovom *Recital* v duetu z odlično violončelistko Karmen Pečar Koritnik, ki bo predvidoma izšla konec leta. Na njem bodo dela Bacha, Piazzolle, Črta Sojarja Voglarja, Fauréja. To bo moj četrti CD. V preteklosti sem se posvečal sodobni glasbi, tangu in baroku. Temu so sledile tudi moje prve tri zgoščenke. Prva s sodobno glasbo, napisano za koncertno harmoniko z naslovom *Music for Accordion*, druga *History* je vsebovala dela Piazzolle, tretja, *Musikalisches Opfer* pa je, kot sem že povedal, v celoti posvečena Bachu. V prihodnji sezoni Festivala Ljubljana je predviden tudi moj solo nastop z glasbenimi gosti, s katerimi bomo poskušali izvesti prav poseben program, med drugim tudi nove skladbe.

Veselim se tvojih nastopov, zgoščenk in vseh tvojih uspehov!

Mladi mlajšim

Pouk računalniškega programiranja

Darja Urbančič

Foto: arhiv SINEL

Pouk računalniškega programiranja, v okviru katerega mladi v podjetju SINEL d.o.o. ob podpori Mestne občine Ljubljana izobražujejo mlajše.

Predstavljamo manj znano dejavnost za mladino, ki jo že več kot 20 let v Ljubljani in njeni bližnji okolici izvaja Zavod za računalniško izobraževanje Ljubljana (<http://www.zri.si>), ki je prevzel dejavnost ustanovitelja SINEL d.o.o. na področju pouka računalniškega programiranja za mladino od 8. leta do zaključka srednje šole. Mladim najbolj razumljiv odgovor na to, kaj se na izobraževalnih urah dogaja, je, da na njih ne igrajo računalniških igrice, ampak se jih naučijo ustvariti.

Pouk računalniškega programiranja spodbuja ustvarjalnost

Uri tudi logično mišljenje, krepi smisel za načrtovanje, spodbuja skupinsko delo in predstavlja temeljno znanje na področju računalništva. Naše delo poteka celotno šolsko leto po eno uro tedensko v popoldanskih urah. Med letom si nabiramo novo znanje, rešujemo probleme, se udeležujemo različnih tekmovanj, tako domačih kakor tudi mednarodnih.

Med letom pridobljeno znanje najbolj zagreti uporabijo pri projektne delu, kjer je najzanimivejša *Poletna sola - Programiranje za izkušene*, ki jo že vrsto let izvajamo ob podpori Mestne občine Ljubljana, Oddelka za predšolsko vzgojo in izobraževanje, v okviru mladinske raziskovalne dejavnosti. Več let, začeli smo leta 2004, so najbolj navdušeni učenci delali na projektu PUTKA, kar je kratica za *Preverjanje Učinkovitosti, Temeljnosti in Korektnosti Algoritmov*. Javna instalacija Putke s prek 200 nalogami je dosegljiva na <http://www.putka.si>; stran je namenjena vsem motiviranim, da preizkusijo svoje znanje s področja reševanja algoritemskih problemov. Registracija in reševanje nekaj osnovnih nalog sta omogočena za vse, dostop do večine preostalih nalog in podpore na forumih pa je trenutno omejen na učence ZRI.

Ideja o pouku računalniškega programiranja se je porodila na mednarodnih računalniških olimpijadah

Pri razvoju Putke so v različnih obdobjih in različnih vlogah sodelovali: Nino Bašič, Jan Berčič, Domen Blenkuš, Andrej Bukošek, Žiga Ham, Tomaž Hočevar, Igor Lalič, Peter Koželj, Mitja Trampuš, dr. Jelko Urbančič, Andrej Veber in vse generacije učencev, ki so sodelovale pri preizkušanju programa. Sodelujoči so navedeni po abecednem vrstnem redu. Leta 2004, ko smo s projektom začeli, so bili dijaki ljubljanskih srednjih šol, danes so študenti in mladi raziskovalci.

Zametki ideje o programiranju sistema PUTKA so se porodili tekmovalcem na mednarodnih računalniških olimpijadah (*IOI - International Olympiad in Informatics*, <http://ioinformatics.org>), ki se jih udeležujejo 4-članske ekipe mladih od 15 do 19 let iz nekaj več kot 80 držav. Učenci Zavoda za računalniško izobraževanje Ljubljana, sicer dijaki ljubljanskih

srednjih šol, so od leta 1998 do leta 2011 osvojili za Slovenijo 8 bronastih in 1 srebrno medaljo. Žal točnega podatka o osvojenih medaljah Slovencev nimamo.

Letošnje 24. olimpijade, ki je bila od 23. do 30. septembra 2012 ob Gardskem jezeru v Italiji, Sirmione - Montechiari, so se udeležili štirje dijaki, vsi tudi naši učenci, ki so se na olimpijado uvrstili na državnem tekmovanju v organizaciji ZTKO (Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije) v Mariboru in izbirnem tekmovanju iz širšega nabora tekmovalcev. Letošnji aduti Slovenije so bili: Matjaž Leonardis, Jure Slak, Patrik Zajec in Sven Cerk.

Strokovna konferenca na letošnji olimpijadi

Sočasno z olimpijado je potekala strokovna konferenca, kjer sta s predstavitvijo projekta PUTKA sodelovala tudi dr. Jelko Urbančič in Mitja Trampuš. Naslov njunega prispevka je *PUTKA - a web application in support of computer programming education* (PUTKA - spletna aplikacija v pomoč pri učenju programiranja).

PUTKA je za nas tako pomembna iz več razlogov: ● problemi so predstavljeni v slovenskem jeziku, ● podpira več programskih jezikov, ● je rezultat projektne dela domačih mladih, ki je potekalo več let, ● omogoča utrjevanje znanja programiranja po načelu od lažjega k težjemu, ● omogoča izvedbo tekmovanj, ● je internetna aplikacija.

Želimo si, da bi tudi v šolskem letu 2012/13, ki ga začnemo oktobra, pridobili nekaj novih mladih in jih opremili z vedenjem, da je vse, kar lahko delamo z računalniki, telefoni, zabavno elektroniko, pred tem nekdo s pomočjo programa vdihnil tej napravi. Naša želja je, da bi s širjenjem znanja programiranja med mladimi prispevali k čim boljši pismenosti na tem področju, predvsem tako, da ne bi bili le dobri uporabniki, ampak tudi razvijalci novih aplikacij. Četudi se bodo usmerili na druga strokovna področja, bodo vsaj razumeli logiko in postopke v informatiki in bodo nekoč postali most med svojo stroko in informatiko. Zavedamo se, da smo pri tistih, ki jih to zanima, le prva stopnica na njihovi poti in le delček mozaika njihovega znanja.

Kontakt: Darja Urbančič
M: 031/773 136, E: Info.zri@zri.si, T:01/5190 828

MLADI STAREJŠIM

SIMBIOZ@ - V SODELOVANJU JE MOČ

Prostovoljski projekt učenja veččin računalništva in mobilne telefonije za starejše bo že drugo leto zapored združil mlade in mlade po srcu. Brezplačne delavnice bodo potekale med 15. in 19. oktobrom na več kot 300 lokacijah po vsej Sloveniji. Na področju Mestne občine Ljubljana projekt poteka s podporo Mestne občine Ljubljana z namenom, da bi okrepili medgeneracijsko sodelovanje.

Projekt, ki je pred kratkim prejel nagrado Evropskega parlamenta **državljan Evrope**, je lani poskrbel za kar 93 % samozavestnih uporabnikov računalnika med več kot 5700 udeleženci. Letos bo Simbioz@ še večja in bolj bogata z vsebinami. Na delavnicah bodo mladi prostovoljci skupaj s starejšimi raziskovali, kaj računalnik sploh je in kako napisati besedilo. Brskali bodo po spletu, se seznanili z elektronsko pošto in skočili v svet socialnih omrežij. Poblizje se bodo spoznali s facebookom in se naučili osnovnih veščin uporabe mobilnih telefonov.

Medgeneracijsko sodelovanje v okviru Simbioze ponuja neprecenljivo izkušnjo tako mladim kot starejšim. Kako pomembno je, da z roko v roki stopamo v prihodnost, se zavedajo tudi številni znani Slovenci. Informacijska pooblaščenka **Nataša Pirc Musar** ugotavlja, da »so nam naši starejši člani družbe veliko dali, mi mlajši pa jim lahko tudi na takšen način nekaj vrnemo.« Enako razmišlja tudi raper Trkaj, ki se je pred kratkim kot ambasador pridružil projektu: »Generacije morajo vedno skupaj delati za spremembe in skupaj razmišljati za dobro vseh.«

Prijave za prostovoljce in udeležence potekajo na spletni strani www.simbioza.eu, na telefonski številki 040/940 888 in na Info točkah Si.mobilnih izpostav po vsej Sloveniji.

43. sejem Narava–zdravje

11.–14. oktober 2012

Gospodarsko razstavišče

Marjana Lavrič

Foto: arhiv GR

Mirjam Grilc, avtorica knjige Zelišča z gore na sejmu Narava–zdravje.

Gospodarsko razstavišče tradicionalno odpira novo sejmsko sezono s sejmom, ki povezuje naravo z zdravjem in prek slogana Podari jabolko! seznanja obiskovalce z zdravim življenjskim slogom. Že 43. sejem Narava – zdravje predstavlja izdelke, dejavnosti in okoljsko ozaveščene ideje za zdravo življenje ter trajnostni razvoj skozi štiri tematske sklope: prehrana, wellness in gibanje, zdravje, ekodom in okolje. Sprehodimo se skupaj skozi njihovo ponudbo in še posebej sledimo znaku, ki vas pripelje do certificiranih izdelkov in storitev z dodano vrednostjo, ki jim potrošniki lahko zaupamo.

Podarite jabolko!

Morda veste, katero sadje najbolj uspeva pri nas? Koliko različnih vrst jabolk je med njimi? Kakšna je močna in zdrava sadika sadnih rastlin? In katere so prednosti ekološkega pridelovanja sadja? Obiščite stojnico Kmetijskega inštituta Slovenije. Privoščite si zabojček raznoterih vrst jabolk ali pa sodelujte na dobrodelni tržnici revije Lea. Jabolko pa je tudi sestavni del tradicionalnega slovenskega zajtrka. Vabljeni, da ga okusite, prav tako tudi številne druge degustacije, in se pri tem vprašajte, ali veste, kaj jeste. Kaj katera hrana vsebuje? Katere so njene prednosti? Kako se uravnoteženo prehranjevati? Kaj so prehranska dopolnila, ali jih potrebujemo in zakaj? Obiščite stojnico organizacije Brez izgovora in se poučite o pomenu zelišč in začimb v kulinariki. Ob razstavi gob poskusite gobji golaž. Pokukajte v Feelgood kuhinjo dobrega počutja. Obiščite sejmsko biorestavracijo. Poznate veganski sladoled? Verjemite, ni samo okusen, ampak ima tudi številne prednosti za tiste, ki so na strogih dietah. Na sejmu se predstavljajo še pridelovalci zelenjave, mlekarji, medicinarji, zeliščarji ter drugi ponudniki kmetijskih pridelkov oz. živil. Letošnji sejem še posebej izpostavlja mlečne izdelke na t. i. Mlečni cesti, prikazu poti mleka od pašnika do potrošnika, ter pestrost in prednosti uživanja sveže, lokalno pridelane zelenjave in sadja v Sloveniji. Raje posežete po skodelici čaja? Potem nikar ne spreglejte čajnega kotička.

Bodite pozorni na certifikate

Razlikujete med vsemi certifikati, ki se pojavljajo na embalažah živil in drugih izdelkov? Veste, kaj pomeni ekološko, naravno, zdravju prijazno ...? Zveza potrošnikov Slovenije letos že drugič prek certifikatov razstavljalcev predstavlja različne možnosti označevanja izdelkov, njihove sledljivosti in kakovosti. Na podlagi teh certifikatov smo tudi pripravili označevalni sistem z infotočkami po sejmu, ki služijo kot informacija, kaj kateri certifikati resnično zagotavljajo, kdo jih izdaja in kdo izvaja nadzor istovetnosti.

Poiščite sprostitev zase

Iščete sprostitev v enem od slovenskih naravnih zdravilišč? Primerno vadbo zase? Kaj vse se na tem področju dogaja v Ljubljani pod okriljem Športne zveze Ljubljana? Kako obvladati stres? Bi radi meditirali? Prislunhili vibracijam gonga? Se predihali in razgibali z jogo? Izvedeli kaj več o naravnih kozmetiki? Vas zanima, kaj vse vsebuje celostna skrb za dobro počutje in zdravje človeka v vsakdanjem, sodobnem načinu življenja? Izkoristite priložnost in opravite preventivne preglede ter se posvetujte s priznanimi strokovnjaki. Spoznajte nacionalno akcijo proti diabetesu Krvni sladkor čista 5, bodi odličnjak. Srečajte se z Alenom Kobilico, ki na sejmu predstavlja svoj življenjski slog skozi gibanje in zdravo prehrano. Ste že slišali za mediacijo in njene rezultate pri najrazličnejših medosebnih konfliktih – od vrstniških do tistih na delovnem mestu? Poiščite informacije na

stojnici Združenja medijskih organizacij Slovenije. Vas zanima, kakšna so zelena delovna mesta in kako lahko ozelenite svoje? Pravi odgovor ponuja Lifestyle natural.

Sejem pa je zanimiv tudi za mlade družine. Za otroke so na voljo ekološke delavnice Ekologov brez meja, posebne kreativnice kot sistem naravnega gibanja in ustvarjanja s pedagoginjo Kristino De Ventus, Miniolimpijada ter vrsta poučnih vsebin, prav tako za odrasle z vrsto predavanj, predstavitev in delavnic glede ohranjanja zdravja.

ZA svoj vrtiček in zeleno gradnjo

Kako uporabljamo vire in energijo? Dovolj učinkovito? Trajnostno? Vse bolj se namreč zavedamo, kako pomembno je, da z manjšimi sredstvi hkrati čim bolj znižamo vpliv na okolje, s tem pa bistveno prispevamo h kakovosti bivanja posameznika in družbe v celoti. Se navdušujete nad lastnim vrtom, kjer bi sami pridelovali zelenjavo? Bi se radi naučili kompostirati? Ali poznate tujerodne vrste rastlin in živali ter njihove škodljive vplive na naše okolje? Oglejte si razstavo o tem. V sklopu Ekodom in okolje lahko pobljže spoznate ekološko, pasivno in energetske varčno gradnjo, rabo lesa za različne namene, obnovljive vire energije, ukrepe za ohranjanje narave in njene biotske raznovrstnosti ter za urejanje okolja. Tudi letos se na sejmu zaključuje natečaj za Planetu Zemlja prijazno občino s podelitvijo priznanj najbolj prijaznim.

Na ogled so solarni moduli za proizvodnjo električne energije, ogrevanje vode in toplotne črpalke, gradbeni material za nizko energijsko gradnjo, t. i. »deviški« material, kot so slama, les idr., tradicionalne savne in leseni čebri po vzoru skandinavskih držav. Okolju prijaznejša pa so lahko tudi vozila, npr. električno vozilo s podaljšanim dosegom in z okolju prijazno tehnologijo z ničnim izpustom, kot je Opel Ampera.

V akcijo z Ekologi brez meja

Ekologi brez meja razstavlja kreacije iz rabljenih oblačil, ki so jih ustvarili mladi oblikovalci iz vse Slovenije. Kreacije spodbujajo javnost k preprečevanju nastajanja odpadkov ter k ponovni rabi odpadnega tekstila in embalaže. Je vaša omara polna oblačil, ki jih ne nosite več? Prinesite jih na sejem, kjer poteka izmenjava oblačil po principu Prinesi 5 – odnesi 5. Na sejmu pa lahko z osebnim ali dostavnim avtomobilom pripeljete odvečni papir in kot eni izmed prvih sodelujete v akciji Star papir za novo upanje 2012. Akcija se bo v polnem teku po vsej Sloveniji odvila novembra, njen namen pa je, da vsak prebivalec Slovenije doda svoj list k boljšemu svetu, saj gre izkupiček v dobrodelne namene.

Častna pokroviteljica letošnjega sejma sta Ministrstvo za kmetijstvo in okolje ter Ministrstvo za zdravje RS. Sejem Narava-zdravje je zanimiv, poučen in privlačen ter ponuja pestro dogajanje za vse generacije. Vabljeni, da pridete odsluženim mobilnikom, ki vam omogoča vstop z znižano vstopnico.

Več o vsebini sejma: www.narava-zdravje.si

Gospodarska kriza

Uspešna podjetja Tehnološkega parka

Mirjana Ribič

Foto: Robert Ribič

Dejan Reichman, direktor podjetja 3R.TIM

»ČE NIMAŠ KONKURENCE, SI NA NAPAČNI POTI«

PODJETJE 3R.TIM DEJANA REICHMANA

Podjetje 3R.TIM je dolgoletni član Tehnološkega parka Ljubljana, ki se ukvarja z informacijskim inženiringom na področju logistike. Ekipe strokovnjakov se loteva strokovnih izzivov z razvojem platforme MobiHydra, ki nudi celovite rešitve za mobilne profesionalce. Sistem HydraWarehouse, osrednji produkt, razvit na platformi MobiHydra, omogoča izvajanje kvalitetne in zanesljive interne logistike predvsem v manjših in srednje velikih podjetjih (SME segment). Inovativni koncepti, pri katerih je velik poudarek na razvoju inovativnih produktov, nastajajo na podlagi dolgoletnih izkušenj in prinašajo uporabniku prijazne rešitve, primerne tudi za informacijsko nezahtevna okolja. Podjetje vodi Dejan Reichman, ki je tudi njegov večinski solastnik.

Kako se počutite v okolju, v katerem delate skorajda ves dan, občasno tudi ob sobotah in nedeljah?

Tehnološki park je imenitna lokacija, ker je blizu avtocesta, hotel Mons, pa tudi zrak je svež in okolica je lepa. Edina pripomba, ki jo imam, je pomanjkanje restavracije za tople obroke, ki jih zaposleni v podjetjih Tehnološkega parka zelo pogrešamo. Naši tuji partnerji so prav tako navdušeni nad lokacijo, ker hitro pridejo do primernih kontaktov. Kadar pridejo k nam v soboto, se včasih sprašujejo, ali tukaj sploh kdo dela, ker so v Nemčiji in zlasti v ZDA v podobnih okoljih navajeni delati tudi ob sobotah. Čeprav govorimo, da smo Slovenci delavni, je to relativna stvar. Delavni so delavci v industriji, ki dejalo tri izmene, pa tudi sobote in nedelje.

Ali ste kot član Tehnološkega parka Ljubljana pridobili kakšna dodatna znanja, kaj bi si še želeli in kaj pogrešate na področju izobraževanja in drugih storitev?

Tehnološki park je velik napredek za vsa mlada in visokotehnološka podjetja. Tukaj smo v izbrani družbi sorodnih podjetij. Menim, da je Tehnološki park odlična poslovna ideja, ker se lahko srečujemo z različnimi strokovnjaki in si izmenjujemo izkušnje. Prav tako sem zelo zadovoljen s predavanji s področja vodenja podjetij, komunikacije s strankami, marketinga, možnosti financiranja s strani državnih skladov in še česa. Tehnološki park je del evropske in tudi svetovne elite podobnih ustanov in omogoča nadaljnji razvoj. Slovenskim podjetjem začetnikom (*startupom*) pogosto zmanjka kapitala za nadaljnji razvoj in prodor na svetovni trg, kar pa niti ni več v celoti v pristojnosti parka.

Kako ste začeli kot podjetnik in tudi strokovnjak?

Več kot deset let sem bil zasebni raziskovalec oziroma sem razvijal programsko opremo, pri čemer sem bil sam za vse. Ker sem se ukvarjal s programsko opremo za industrijo, je bila to velika odgovornost, zato sem leta 1996 ustanovil lastno podjetje kot zasebni raziskovalec.

Podjetje je v bistvu prodajalo programsko opremo visoke tehnologije, zato sem vedno bolj razmišljal o podjetništvu, nakar sem leta 2000 zaposlil še nekaj sodelavcev. V letu 2002 smo se odločili, da naredimo svoj produkt pod lastno blagovno znamko, ker so to bile moje sanje iz študentskih let. Na podlagi dela iz študentskih let in izkušenj iz prakse smo koncipirali programski izdelek z blagovno znamko HydraWarehouse. To je sistem, ki je namenjen za podporo logistike v podjetjih. Najpogosteje se uporablja v skladiščih, kjer take sisteme poznamo kot WMS (*Warehouse Management System*), torej sistem za upravljanje skladišča. Pri prodaji svojega znanja smo se na začetku osredotočili na manjša in srednja podjetja. Nekatera so z leti zrasla, zato smo postali zanimivi tudi za velika podjetja. Seveda pa so ves čas potrebni vložki v razvijanje in posodabljanje produkta.

Kaj konkretno delate za podjetja?

Naša najbolj znana blagovna znamka je HydraWarehouse, sistem za upravljanje skladišč. Sicer pokrivamo informatizacijo celotne logistike v podjetju: poleg skladišča tudi logistiko v proizvodnji in pri transportu. Ključna prednost sistema je hitrost implementiranja in učenja za delo s sistemom. Pri izboljšavah si zdaj najbolj prizadevamo na področjih, ki sicer niso v celoti pod našo kontrolo: uspešno vodenje projekta in dobro sodelovanje v mešanih projektih skupinah. Pogosto je razumljeno, da bo uvedba novega programskega orodja rešila vse probleme, optimizacija procesov v podjetju pa se pogosto zanemari. Naši sistemi beležijo vse premike blaga, ki je primerno označeno s črtnimi kodami (*barcode*) ali radiofrekvenčnimi oznakami (*RFID*). Zelo pomemben prispevek naših rešitev je optimizacija poslovanja. To pomeni, da lahko zaposleni optimalno delajo oziroma ni zastojev v procesu dela. Sistem prevzame vlogo tistega, ki razmišlja, in optimalno vodi delo. Vsi zainteresirani vedo, kje, koliko in kakšno blago imajo v zalogi. Blagu sledimo po različnih parametrih, kot so rok uporabe, serijska številka, šaržna številka ... Upoštevati moramo standarde živilske (*HACCAP*), farmacevtske ali avtomobilske industrije.

Kaj je pravzaprav pomembno za uspešnost delovanja sistema?

Dobro timsko delo, prenos znanja, povezovanje s podjetji, ki imajo strojno opremo, in s podjetji, ki ponujajo storitve. Globalno razmišljanje je prav tako pomembno. Te komponente zagotavljajo uspešnost delovanja sistema. Zaradi vseh teh dejavnikov se širimo tudi zunaj Slovenije in delamo prek partnerske mreže v Srbiji, na Hrvaškem in v Bosni in Hercegovini. Trenutno s partnerji delamo tudi na ruskem trgu. Načrtujemo vstop na avstrijski in nemški trg, kjer so naša ciljna skupina manjša in srednja podjetja. Naše ekipe lahko delajo na daljavo in s primernimi lokalnimi partnerji premagamo izziv geografske razdalje do kupca.

Kako pa je s konkurenco na tem področju?

Če nimaš konkurence, si na napačni poti. Zelo pomembno se je zavedati konkurence in trudimo se biti drugačni od drugih. V informatiki je danes konkurenca zelo velika, zato je pri nas pomembno kombinirano znanje iz informatike in logistike.

Kako poteka financiranje in na kateri točki razvoja visokotehnološka podjetja potrebujejo največ denarja?

Financiranje razvojnih podjetij je zahtevno. Ko se podaš v razvoj novega izdelka, nikoli ni stoodstotnega zagotovila, da se v času razvoja razmere na trgu ne bodo spremenile. Investitorji in tudi določeni državni skladi bi lahko denar vlagali tudi v projekte prodora na tuje trge. Zelo prav bi prišel učinkovitejši pristop pri podpori dejavnosti na tujih trgih.

Ste začeli z lastnim kapitalom?

V podjetje sem vložil lasten kapital in znanje. Tudi oče je vložil sredstva v podjetje. Financiramo se še s kratkoročnimi krediti in iz razvojnih projektov EU. Likvidnostni krč in nekaj stečajev naših kupcev so precej vplivali na rast podjetja v zadnjih štirih letih. Tukaj v Tehnološkem parku je dobro

kot ustvarjalni izziv

Ljubljana II.

poskrbljeno za zagon posla (inkubatorji, podpora *startupom*), medtem ko je precej težje najti ustrezna sredstva za prodor na tuje trge. Na investicije v svoje podjetje gledam kot Slovenec in bi želel, da poslušamo v domovini, da damo čim več nazaj domačemu okolju. Vendar se zaradi okoliščin, ki so vse težje, ker je naš trg premajhen, zakonodaja pa toga, tudi v meni porajajo dileme, kako naprej.

Kaj vas kot podjetnika moti v naši državi?

Zdi se mi, da pri spreminjanju zakonodaje ni resne želje, da bi ustvarili dobre pogoje za gospodarstvo. Po drugi strani pa na vseh forumih slišimo, kako pomembno je ustvarjati dodano vrednost z visoko tehnologijo in globalno prodajati storitve, tako kot to počnejo mnoga svetovno znana podjetja. Ne delam si utvar, da je v tujini enostavno, vendar razmišljam, da bi del dejavnosti preselili v okolje, ki je prožnejše za podjetnike in investicijam prijaznejše.

Na koncu tega pogovora naj vam zastavim še čisto osebno vprašanje. Ste sin Jelke Reichman, naše velike in tudi mednarodno ugledne ilustratorke številnih otroških knjig, ki jih je večinoma izdajala Mladinska knjiga. Kakšno je bilo vaše odraščanje v svetu njenih čudovitih risb?

Živeli smo z maminimi risbami. V začetku svoje kariere ni imela ateljeja niti delovne sobe. Risbe so bile razstavljene na mizi, na omarah, po tleh. Veliko je delala ponoči. Sedem let je učila likovni pouk v osnovni šoli in ob tem še ilustrirala. Prve ilustracije, ki se jih spomnim, so bile za slikanico Miškolin. Včasih sva z očetom pomagala pri risanju tehničnih podrobnosti. Za slikanico Dvajset slonov Leopolda Suhodolčana sva iskala tovrnjak, ki je najbolj podoben slonu.

Katera ilustracija vam je najbolj všeč?

Težko bi izbral eno samo. Med odraščanjem se je moj odnos do ilustracij spreminjal. Kot podjetnik sem ponosen na slikanico Maček Muri Kajetana Koviča. To je verjetno slovenska slikanica z največ ponatisi. Tudi prevedena je v nekaj tujih jezikov. Menim, da bi se dalo Mačka Murija bolje izkoristiti kot slovenski izvozni artikel.

Ste tudi vi nadarjeni za risanje?

Čeprav sem kot otrok rad in še kar dobro risal, še zdaleč nisem tako nadarjen kot moja mama. Likovno nadarjeni pa sta moji dve hčerki. Starejša ima tudi ambicije na likovnem področju. V otroštvu in tudi pozneje na srednji šoli in na fakulteti sem dobro risal tehnične risbe. V mladosti sem imel več želja in nagnjenost tudi do arhitekture, fizike, prava. Že na fakulteti me je navdušilo računalništvo, zato sem se takrat popolnoma posvetil informacijski tehnologiji. Začel sem na področju računalniškega načrtovanja elektronskih vezij in nadaljeval s programsko opremo za nadzor procesov v proizvodnji. Tako nisem imel več veliko razlogov, da bi še risal.

Z IZVIDI PODJETJA DIAGENOMI D.O.O. ZDRAVNIKI LAHKO PRAVOČASNO UKREPAJO

Kakšna je tveganje za bolezni srca in ožilja, kako lahko zdravnik določi zdravljenje raka dojke in debelega črevesja v prihodnosti? O takšni genetski analizi so v preteklosti zdravniki lahko samo sanjali. Mlada slovenska znanstvenika na področju farmacije in molekularne biologije sta staknila glave in skupaj z drugimi kolegi tudi s področja tehnologije PCR izdelala inovativen način analize DNK. Preprosto povedano, če analiza pokaže, da bolezen ni tako huda, se lahko bolnik izogne agresivnemu zdravljenju s kemoterapijo. Prav tako se bolnik lahko seznanj s tem, kakšno je tveganje za kardiovaskularne bolezni, in potem ustrezno ukrepa tudi v skladu z ljudskim rekrom Pomagaj si sam in bog ti bo pomagal.

DiaGenomi d.o.o. je mlado visokotehnološko podjetje, ki prinaša storitve in rešitve na treh različnih področjih molekularne biologije.

Foto: Robert Ribič

Levo: dr. Klemen Španinger, magister farmacije, desno: dr. Rok Košir, strokovnjak na področju biologije.

Septembra letos so se iz Univerzitetnega inkubatorja preselili v Tehnološki park Ljubljana in tako postali njegovi člani. Podjetje nudi genetske analize raka dojke in debelega črevesja, ki omogočajo učinkovitejše, hitrejšo in posamezniku prilagojeno zdravljenje, poleg tega pa nudi tudi genetske analize kardiovaskularnega sistema, ki posamezniku pokažejo smernice za bolj zdrav življenjski slog. V podjetju skrbijo za izobraževanje na področju molekularnih tehnik, predvsem tehnologije PCR v realnem času. Prav v ta namen so razvili tudi lasten računalniški program za pripravo in analizo poskusov qPCR workshops. Pogovarjali smo se z dr. Klemnom Španingerjem, direktorjem podjetja in magistrom farmacije.

V čem se vaša metoda diagnostike razlikuje od standardnih?

Od drugih podobnih podjetij se razlikujemo po tem, da imamo vse teste klinično podprte, medtem ko večina konkurenčnih podjetij nudi informativno testiranje. Poglavitna razlika je, da podajamo izvid, ki je v oporo zdravniku pri zdravljenju bolnikov. Ker delamo teste diagnostične narave, imamo ozek spekter raziskav.

Kakšno konkretno korist ima metoda za bolnike?

Vpeljava kardiotestov, narejenih na podlagi genske slike, bolezenskega stanja in bolnikovega sloga življenja nudi možnost napovedovanja verjetnosti za pojav kardiovaskularnih zapletov. Inovativen pristop je združevanje omenjenih faktorjev z namenom, da pripravimo izvid za zdravnika kardiologa in bolnika.

Kako se podjetje razvija po zmagi med startup podjetji Slovenije za leto 2011?

Za razvoj in trženje našega znanja smo dobili tudi zunanega partnerja, ki nas je finančno podprl. Podjetje je v zadnjem letu svoj fokus usmerilo na tuja tržišča. Po predstavitvi produkta CardioRISQ v začetku leta smo začeli intenzivno iskati partnerje v tujini. Tako smo v nekaj mesecih podpisali pogodbe s podjetji v Hong Kongu, Macau, na Tajvanu, Bližnjem vzhodu, v Kazahstanu, Italiji, na Poljskem, v Turčiji in Azerbajdžanu, smo pa v zadnjih fazah pogovorov še z nekaterimi distributerji iz drugih držav. V Sloveniji trenutno sodelujemo s klinikami, kot so ZZ Zdravje, Barsos, Kambič-Kafolj, Ambulanta Krivec, Ambulanta Aristotel ter hoteloma Aleksander in Grand Hotel Rogaška. Prve naročnike iz Slovenije že imamo. To so nekateri menedžerji, pa tudi ljudje, ki imajo družinska nagnjenja h kardiovaskularnim zapletom, ter tisti, ki bi radi izboljšali svoj življenjski slog. V tujini že potekajo priprave z distributerji.

Zavetišče Ljubljana

10 let Zavetišča živali Ljubljana

Aina Šmid

Fotografije: Ana Ambrož Strle

Poletje je čas mačk, ko le-te kotijo. Takrat v zavetišče sprejemo tudi čez dvesto muc, med katerimi je lahko tudi četrtnina sesnih mladičkov, ki še vedno potrebujejo svojo mamo. Takrat zanje poskrbijo oskrbniki v zavetišču.

Mestna občina Ljubljana je leta 2002, na svetovni dan živali 4. oktobra, v nekdanjih hlevih Ljubljanskih mlekarn na robu Ljubljanskega barja odprla Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana, ki je namenjeno oskrbi zapuščenih domačih hišnih živali, najdenih na območju mesta Ljubljane in Brezovice. Gmajnice, kot jim pravimo Ljubljančani, zagotavljajo pomoč, oskrbo in začasno namestitev za zapuščene živali, dokler jim ne najdejo starega oziroma novega lastnika. Od leta 2002 je Zavetišče Ljubljana sprejelo okoli 20.000 živali. Od tega največ mačk (do zdaj so jih oskrbeli okoli 14.000), okoli 5.600 psov in nekaj deset dihurjev, sobnih ptic, kuncev in drugih hišnih živali. Zavetišče sprejema prijave o zapuščenih živalih 24 ur na dan. Njihova nova, lepo urejena spletna stran, kjer oglašujejo informacije s fotografijami živali, ki so pogrešane ali iščejo novi dom, je imela samo lansko leto več kot 80.000 klikov. Tam lahko oglašujejo tudi tisti, ki živali iz kakršnegakoli razloga ne morejo več obdržati in jim iščejo novi dom. Spodbuden podatek je, da 80 odstotkov živali najde novega lastnika neposredno prek spletnega oglaševanja zavetišča. V Zavetišču želijo slediti tudi sodobnim standardom oskrbe živali in nenehno stremijo k izboljšanju bivalnih pogojev živali v njihovi oskrbi, zato so ob letošnjem jubileju, ki so ga zaznamovali s praznično prireditvijo, predstavili tudi načrte za težko pričakovano novo Zavetišče za živali Ljubljana. Pogovarjali smo se z vodjem zavetišča veterinarjem Markom Omanom.

Ali lahko Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana zadosti vsem potrebam po oskrbi in zavetju zapuščenih živali na svojem področju?

Po kapacitetah in obsegu, ki jih imamo na razpolago, žal ne. Predvsem nam primanjkuje prostorov za oskrbo zapuščenih mačk, kar pa nadomeščamo s pomočjo prostovoljcev in začasnih skrbnikov.

Koliko živalim ste doslej našli novi dom?

Zasledil sem podatek, da je bilo v letu 2011 v Sloveniji 7919 zapuščenih živali, to je podatek, ki zajema vsa zavetišča v Sloveniji. Pri nas smo sprejeli v lanskem letu skupaj 1.760 mačk in 470 psov, pa še nekaj deset drugih živali. Letno sprejmemo povprečno od 2.300 do 2.400 živali. Od leta 2002 do danes smo več kot 2.200 živalim našli starega lastnika in jih vrnili domov, okoli 7.000 pa smo našli novega lastnika oziroma smo jih oddali v novi dom. Samo letos smo našli dom več kot 350 mačkam. Skrb zavetišča pa so tudi prostoživeče mačke v mestu, živali, ki nimajo lastnika. Tudi te živali veterinarsko oskrbujemo in preprečujemo rojstvo neželenih mladičev, tako da steriliziramo samice oziroma kastriramo mačkone.

Kaj pa divje živali, ki zaidejo v mesto, na cesto ali jih najdemo poškodovane? Kam se lahko obrnemo, če najdemo ptiča, ki je padel in se poškodoval, ali kakšno gozdno žival, ki ji je treba pomagati?

Obrniti se morajo na Azil za prostoživeče živali, zavetišče sprejema izključno zapuščene hišne živali, z velikim poudarkom na psih in mačkah. Kar zadeva druge živali, pa je odvisno, ali gre za tako imenovano lovno divjad, za kar so pristojne lovske družine, na območju katerih so bile najdene. Za zavarovane vrste prostoživečih živali pa je pristojen Azil za prostoživeče živali.

Lastnikov psov v Ljubljani naj bi bilo po besedah vodje zavetišča zagotovo več kot 20.000, koliko pa je v mestu lastnikov mačk, je veliko težje ugotoviti. Po njihovi evidenci oddaje mačk v lanskem letu, ko so uvedli čipiranje tudi za mačke, naj bi bilo v Ljubljani vsaj 1.500 registriranih lastnikov mačk. Na območju Mestne občine Ljubljana naj bi po oceni zavetišča živel okoli 5.500 do 8.000 prostoživečih mačk, odvisno od letnega časa. V času sezone mačjih mladičev je prostoživečih mačk več, v zimskem času pa je zaradi naravnih izgub število manjše. Povprečna življenjska doba prostoživeče mačke naj bi bila od 5 do 6 let. Ker vse

prostoživeče mačke niso sterilizirane oziroma kastrirane, gre seveda bolj za ugibanje, kolikšen je prirastek letošnjih mladičev. Trenutno znano število na območju, ki ga pokriva zavetišče Ljubljana, je okoli 50 mačk, za katere vedo, da jih še niso uspeli oskrbeti. Zagotovo je ta številka v realnosti veliko višja, vendar pa precej nižja od takrat, ko so začeli s projektom Prostoživeče mačke.

Zavetišče sodeluje tudi z mrežo prostovoljcev, ki pomagajo pri delu z živalmi v zavetišču ali pa na terenu sami hranijo in skrbijo za prostoživeče živali. Kakšne so vaše izkušnje?

Obstajajo organizirani prostovoljci in obstajajo posamezniki, vendar zavetišče sodeluje z vsakim prostovoljcem individualno, tudi če so organizirani v neko skupino ali društvo. Število prostovoljcev se spreminja, trenutno pa sodeluje z nami pri oskrbi psov in mačk več kot 40 ljudi. Že začasnimi skrbniki, ki nam pomagajo pri oskrbi mačk, precej povečajo zmogljivost našega zavetišča. Pomagajo nam poskrbeti za 20 do 50 odstotkov zapuščenih mačk, ki jih sprejmemo v zavetišče. Zavetišče tako dobi ogromno pomoči in ti prostovoljci omogočajo, da zavetišče lahko sproti oskrbi vse zapuščene živali.

Kakšno je vaše mnenje o Ljubljančanih kot ljubiteljih živali? Kako se v resnici godi živalim v našem mestu?

Od časa, ko sem začel delati v ljubljanskem zavetišču, od leta 2007 pa do danes, torej zadnjih 5 let, opažam, da se je zavest občanov izboljšala. Spomnim se primerov najdb zapuščenih živali, predvsem mačk in mačjih mladičev v tistem času in danes. Takrat smo kar pogosto odkrivali mačje mladiče v cestnih jarkih, viseče v vreči nad Ljubljano, v kontejnerjih itn., velikokrat v zelo slabem zdravstvenem stanju. Danes pa lahko rečem, da so najdeni mačji mladički v zadnjem času v boljšem zdravstvenem stanju. Ljudje jih najdejo v kartonastih škatlah ob kontejnerjih in na območjih, kjer je pričakovati večjo gostoto ljudi, kjer jih veliko hitreje nekdo najde in pripelje v zavetišče. Tudi če primerjamo statistične podatke v začetku mojega delovanja, takrat je našlo lastnika okoli 30 odstotkov psov, v zadnjem obdobju pa uspe najti svojega lastnika že več kot 50, celo 60 odstotkov izgubljenih ali zapuščenih psov. K temu ogromno prispeva obvezno mikročipiranje. Zaradi vsega tega pa seveda tudi raste odgovornost do živali. Vsakemu človeku se lahko zgodi, da se mu življenje spremeni, obrne na glavo in v določenem trenutku ne zmore ali noče več skrbeti za žival. A danes se vse

za zapuščene

več ljudi odloča za predajo svojih živali. Če ne uspejo sami najti novega skrbnika, predajo živali v zavetišče.

Kaj pa ljudje, ki v mestu hranijo prostoživeče živali, mačke, ptice itd.? So ti ljubitelji živali dobrodošli v svojem okolju ali pa morda prej nadlega?

Ljudje smo zelo različni. So ljudje, ki so včasih preveč pokroviteljski do živali in jim želijo na vsak način pomagati, čeprav s tisto pomočjo bolj škodijo kot koristijo. Velikokrat iz nevednosti. Želja ljubiteljev živali je predvsem, da jim izboljšajo bivalne pogoje, polepšajo dan, jim nudijo hrano. To pomeni, da lahko na nekem določenem območju število mačk ali pa golobov naraste, in to slej ko prej privede do konflikta s prebivalci, občani, ki niso tako navdušenimi nad njimi ali pa jih celo ne marajo. Takoj pride do navzkrižja interesov, včasih celo do hude krvi. Zavetišče skuša takrat posredovati, seveda znotraj svojih pristojnosti, tako da preprečujemo rojstvo neželenih mladičev, na primer pri mačkah, in s skrbjo za zdravstveno stanje teh živali na določeni lokaciji. Hranitelje in skrbnike teh živali skušamo tudi poučiti o morebitnih boleznih in pravilni oskrbi mačk.

Naša želja je, da se tudi prek projekta Prostoživeče mačke nadzoruje populacija prostoživečih mačk in da se jih hrani na lokacijah, kjer je to najmanj moteče za okolico. Da to poteka v bližini vrtecev, šol ali hiš, kjer bi morda mačke lahko koga motile ali celo ogrožale zdravje ljudi. Tistim pa, ki jih živali motijo, skušamo razložiti, kako naj se zaščitijo, oziroma jih prosimo za več strpnosti.

Kdo so ljudje, ki želijo posvojiti zapuščeno žival?

Veliko jih prihaja z vseh koncev Slovenije. To so predvsem ljubitelji živali. Zavetišče ima svoj sistem preverjanja in vprašalnikov, predvsem pa se z vsakim potencialnim posvojiteljem, preden žival oddamo, temeljito pogovorimo. V vsako je bilo namreč vloženo toliko energije, zato je prav, da gre od nas vsaj na enako dobro oziroma na boljše. Skratka, iščemo odgovorne lastnike. Zapuščene živali rade vzamejo mlajše družine, samski ljudje, starejši ljudje, vsi, ki si želijo družbe. Največ posvojiteljev pri nas je z območja Mestne občine Ljubljana, sicer pa prihajajo posvojitelji z območja celotne Slovenije, tudi iz tujine. Že kar nekaj psov in mačk smo oddali v Italijo, Avstrijo, Nemčijo, tudi na Nizozemsko, v Anglijo in pred kratkim enega psa tudi v Ameriko.

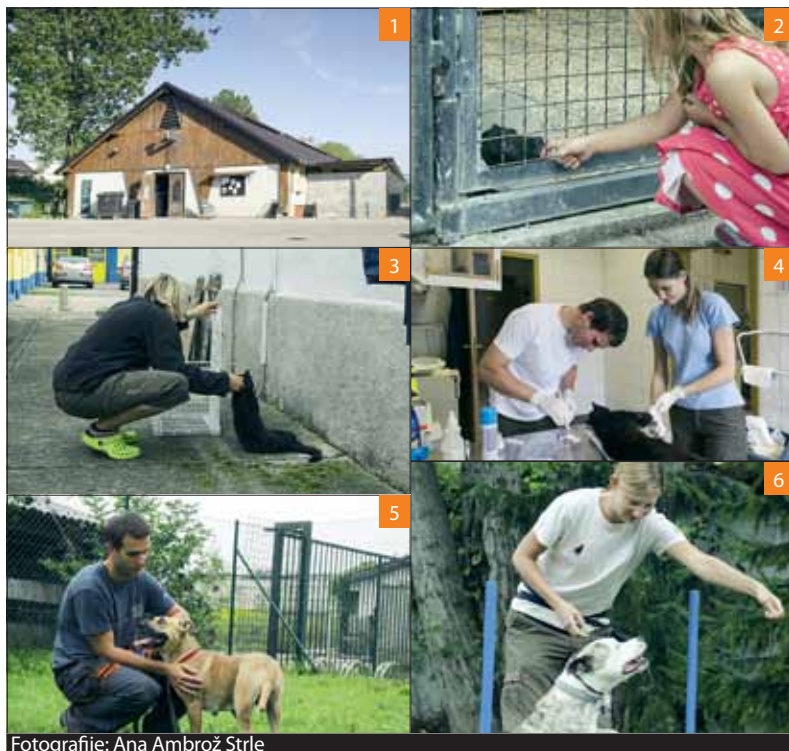
Najbrž se je vsakdo v mestu že znašel v položaju, ko je našel zapuščeno muco ali srečal zbeganega izgubljenega psa. In če ne obrnemo glave stran, je prvo vprašanje, ki se nam porodi, kaj

storiti. Kako ravnati v takem primeru. Živali, najdene na območju Mestne občine Ljubljana in občine Brezovica, so v pristojnosti Zavetišča Ljubljana in vsi, ki najdejo žival na tem območju, se lahko obrnejo na Zavetišče Ljubljana. Po preverjanju, ali gre za žival, ki jo morda že nekdo pogreša, prosijo najditelja, če lahko pripelje žival v zavetišče, ali pa jo pridejo sami iskat na lokacijo. Zaželeno pa je, da se vsak najditelj najprej prepriča, če je žival zares zapuščena. Morda je žival le odtavala nedaleč stran od lastnika, ki jo medtem že išče naokrog. Velikokrat se zgodi, da psi, privezani pred trgovinami in spuščeni na obali, veljajo za zapuščene. Po besedah vodje zavetišča pes ne bi smel biti nikoli sam in brez nadzora na javnem mestu. Če torej ni mogoče najti lastnika v bližini, potem je prav, da prijavimo najdbo v zavetišče, kjer je največ informacij o izgubljenih živalih.

Če žival kaže kakršnekoli znake agresivnosti, plašnosti, klinične bolezni ali poškodbe, je priporočljivo, da se je najditelj ne dotika. V takem primeru je najbolje, da žival samo spremljamo. Če je žival prijazna in se pusti pobožati, lahko najditelj tudi sam preveri, ali ima ovratnico s telefonsko številko ali obesek s podatki in tako morda že sam najde lastnika. Če pa se najditelj ne počuti varnega in ne obvlada živali, je najbolje, da pokliče zavetišče. Za uspešen ulov oziroma prevzem živali je pomembno, da najditelj ostane poleg živali! Pogoste so namreč prijave ljudi, ki kličejo zavetišče, da so »na tistem polju ali na križišču« videli izgubljenega psa ... Za prihod na lokacijo potrebuje ekipa iz Gmajnic v mestni gneči in prometu najmanj pol do ene ure. Živali v veliki večini takšnih primerov tam seveda ni več, zato v želji, da bi bili čim bolj učinkoviti, prosijo vsakega najditelja, da počaka na mestu, poskuša žival zadržati ali ji vsaj slediti. Le tako je lahko ulov uspešen. V Zavetišču Ljubljana sprejmemo dnevno povprečno 47 klicev, največ zabeleženih doslej je bilo 111 klicev v enem dnevu. Že samo odzivanje na klice jim vzame do 4 ure časa dnevno.

Ali tudi Ljubljančani odlagajo svoje štirinožce, ki se jih hočejo znebiti, ker gredo morda na dopust ali pa je umrla babica, ki je prej skrbela zanje? Kakšne so vaše izkušnje?

Še vedno se pojavljajo namerne zapustitve. Nekatere lahko ugotovimo, večino pa ne.

Fotografije: Ana Ambrož Strle

1 Zavetišče Ljubljana je skrito na obronku mesta. Večina ljudi ga pozna kar pod imenom Gmajnice. V zelenem in mirnem okolju živali zavetišča ob predani skrbi zaposlenih in prostovoljnih sprehajalcev najdejo oskrbo, začasen dom ter travnike in polja, kjer se lahko svobodno razgibajo. Toda včasih zavetišče zaradi prenapoljenosti z izgubljenimi in zapuščenimi živalmi kar poka po šivih in vsi v njem nestrno pričakujejo izgradnjo novega, sodobnejšega Zavetišča. **2** V zavetišče pridejo tudi pasji mladički, ki kmalu najdejo nov dom, kot ga je tudi Gaga; tako so jo poimenovali novi posvojitelji. Živahni kučki kaj hitro navdušijo tako otroke kot njihove starše. **3** Za poškodovane živali poskrbijo tudi prijazni prebivalci Ljubljane ali pa na pomoč pokličejo zavetišče, kot je to storila zaskrbljena gospa z Bežigrada. Klicu so se oskrbniki takoj odzvali in muco odpeljali na pregled. **4** Veterinar in vodja Zavetišča za zapuščene živali Marko Oman s svojo pomočnico Tanjo Ferenčak med pregledom ene izmed prosto živečih ljubljanskih mačk. Od nekdanj si je želel, da bi kot veterinar pomagal živalim in se danes trudi, da bi vsaka žival našla varen dom in da bi izpolnil svoj moto, da je najboljšo zavetišče ravno tisto, ki je prazno. **5** Včasih je bil lahko prostovoljni sprehajalec kdorkoli, vendar so v zavetišču skozi dolgoletne izkušnje ugotovili, da je moč zaupanja in povezanosti med sprehajalcem in psom zelo pomembna. Zato mora danes vsak sprehajalec opraviti tečaj, kjer se nauči osnovnih ravnanj s psom, samega treninga ter pomembnosti zaupanja in razumevanja med človekom in psom. **6** Staff mlajši na poligonu ob budnem očesu vodnice in oskrbnice psov Katje. Navkljub nesrečni preteklosti Staff mlajši sedaj uživa v preskakovanju ovir, lovljenju žog in sprehajanju ter čaka na svojega novega posvojitelja.

Ugotovimo lahko predvsem tiste, ko so živali označene oziroma ko lahko pridemo do lastnika na podlagi pričevanj občanov in drugih informacij. Včasih pa lastnika preprosto ni mogoče ugotoviti. Daleč največ zapuščenih je mačk, predvsem mačjih mladičev. V tem trenutku je zavetišče najbolj napolnjeno z mačjimi mladiči in to traja že od meseca junija naprej. Sezona mačjih mladičev sovpada s sezono dopustov in z gotovostjo lahko zatrdim, da so bili mladiči, ki so najdeni sami ali po dva in so lepo negovani, verjetno zapuščeni. Včasih nam uspe uloviti mačko s celotnim leglom in potem mladiče socializiramo in oddajamo, torej jih ne vračamo v okolje. Seveda je pri tem pomembna starost mladičev in možnost socializacije. Tako poskušamo poskrbeti, da je čim manj mačk na ulici prepuščenih samih sebi. Žal so tudi neodgovorni lastniki, ki dovoljujejo svojim mačkam, da imajo mladiče, ki so za otroke ljuba igračka, ko pa mladiči odrastejo in vmes pride še dopust, postanejo velikokrat nezaželeni. Potem pristanejo na cesti, kjer jih lahko nekdo najde in pripelje v zavetišče. Vedno se trudimo najti lastnika. Manj zapuščenih mladičev ugotavljamo tudi pri psih, ker morajo biti po zadnjih predpisih iz leta 2011 čipirani tudi

mladiči. Vsekakor sprejmemo v zavetišču danes manj zapuščenih mladičev kot v preteklosti.

Ali ni danes že del pozitivne družbene podobe, da raje vzameš žival iz zavetišča kot pa, recimo, kupiš pasemsko žival s poreklom?

Odvisno od trenda. Nekoč, in marsikje še vedno tudi danes, je pes statusni simbol. Treba je imeti čistokrvnega psa, ki potrjuje tvoj status. Vendar se je ozaveščenost ljudi povečala in odgovornost družbe je danes zagotovo boljša. Danes je ne le sprejemljivo, ampak tudi dobrodošlo, moderno, da vzameš žival iz zavetišča. Po drugi strani pa se situacija trenutne ekonomske krize, v kateri smo, odraža tudi pri lastnikih živali. Če se začneš pri nečem omejevati, je zagotovo najprej na vrsti luksuz. Živali, ki jih ljudje posvojijo iz zavetišča, so skoraj maksimalno servisirane. Vse so pred oddajo sterilizirane, cepljene itn. Velik strošek, ki bi ga lastniki morali nameniti za veterinarja, je urejen že v zavetišču. Tudi to je lahko motiv za posvojitev živali iz zavetišča. Posvojnina je simbolična, 50 evrov za psa, 25 evrov za mačko, medtem ko v povprečju vložimo v vsako žival od 300 do 500 evrov.

Z ladjico po mestu I.

Aina Šmid

Počasno kraško Ljubljano z več kot 40 km površinskega toka od izvira pri Vrhniku do izliva v Savo si je na njeni poti majhen delček zase prisvojilo tudi glavno mesto. Ne samo, da se je najstarejši in najživahnejši del mesta v zgodovini vedno tiščal okoli reke, ki mu je bila včasih še mnogo bolj vir preživetja kot danes, Ljubljana je začela v zadnjih letih spet odkrivati svoje čare. Res, da smo do srede petdesetih imeli Ljubljančani na reki tudi svoje priljubljeno kopališče (kdo se ne spominja filmov in zgodb o povojni mladeži, ki se je vse poletje sončila in vrtela na Špici), toda reka je potem za nekaj desetletij skoraj izgubila iz našega življenja. Onesnažena in marsikje nedostopna zaradi zanemarjenih nabrežin, je zaspala sen pozabljene princese, ki jo je bilo treba spet odkriti. Projekt preureditve nabrežij in mostov na Ljubljani v starem mestnem jedru, ki intenzivno poteka že nekaj let (in je bil letos v Barceloni tudi prejemnik Evropske nagrade za urbani javni prostor) zadnja leta pomembno oblikuje življenje v mestu.

Fotografije: Dunja Wedam

Zgoraj: Masivna macesnova ladjica Ljubljana se po obliki vzoruje po blejski pletni. Spodaj: Pogled na živahno rečno plovbo, ki v zadnjih letih ob preurejenih nabrežjih Ljubljane bogati življenje v mestu in turistično ponudbo.

Pogled na mesto z ladjice v vseh letnih časih

Ena najbolj priljubljenih, in sploh ne samo poletnih atrakcij v mestu, je vožnja z ladjico skozi mesto, s pogledom iz nekoliko drugačne perspektive. Vstopne točke so se tako kot ladjice zadnja leta kar pomnožile, raznovrstna ponudba pa tudi. Na Upravni enoti Ljubljana je v vpisnik čolnov za celinsko plovbo po reki Ljubljani trenutno registriranih 24 plovil. Vstopne postaje za potnike se vrstijo iz pristanov od Mesarskega mostu, Ribjega trga na Cankarjevem nabrežju, Brega, Dvornega trga do Trubarjevega nabrežja pri Zlati ladjici v ožjem mestnem jedru, sicer pa še naprej vse do Pruskega mostu, Trnovskega pristanišča in Livade, kjer lahko izbirate med različno ponudbo rečnega transporta. Ladjice s svojimi kapitani, ki so večinoma tudi lastniki plovil, so vsaka zgodba zase. Tudi imena: Zala, Lea, Ljubljanski zmaj, Emona, Barjanka, Ljubljana, Rečni pirati, Sulec, Livada itd. kažejo na romantično-pustolovsko žilico svojih lastnikov. Večina od njih se s svojo ponudbo dobro predstavlja tudi na spletnih straneh, nekatere pa boste odkrili po ustnem izročilu, kar tudi ni zanemarljivo. Dober glas seže daleč.

Ljubljana

Že po videzu je ponudba zelo raznolika. Ladjica Ljubljana je na primer dizajnirana, kot pove lastnik Tomo Zupančič, predsednik Društva rečnih kapitanov Ljubljana, prav za vožnjo po Ljubljani. Je odprta panoramska ladja s prosojno streho, ki omogoča enkratni razgled na reko, bregove, pa tudi nebo in mostove, pod katerimi pelje. Ima utečen urnik, vsak dan sedemkrat, dvakrat dnevno pa v organizaciji Turistično informacijskega centra Ljubljana ponuja tudi ogled z vodnikom. Ti so dobro podkovani

v lokalni zgodovini mesta od mostiščarjev do osamosvojitve in svoje znanje po potrebi prilagodijo najmočnejše zastopani skupini obiskovalcev, bodisi v angleškem, italijanskem ali nemškem jeziku. Zmogljivost ladjice je do 32 ljudi, na vožnjo pa so se pripravljene podati tudi s skupino 3 ali 5 obiskovalcev. Njihova pot gre od Ribjega trga pri Tromostovju pod Čevljarskim in Šentjakovskim mostom do Špice, kjer se ladjica obrne in pluje nazaj do Zmajskega mostu ter izstopne postaje na Cankarjevem nabrežju. Ladjico se da tudi zapreti in ogrevati, tako da je primerna tudi za romantično vožnjo v zimskih dneh.

Zala

Eden najstarejših kapitanov po stažu, lastnik Zala Jože Horjak pove, da vsako leto osveži podobo svoje barkače. Letos jo je oblekel v citron zeleno preobleko v duhu poletnih olimpijskih iger. Ladjica sprejme do 23 gostov, svojo pot začne pod novim Mesarskim mostom (ki se je, mimogrede, zelo usedel v srca domačinov in turistov). Zala potuje približno 4 km v eno smer po Ljubljani, se pa od običajnih enournih ogledov spusti še malo dlje ven iz mestnega centra, vse do roba divjega zelenega Barja, kjer se nehajo zadnje hiše. Večina gostov so tujci, vsaj 80 odstotkov, posebej radi imajo Zala Italijani in družine, na našem ogledu pa so bili med gosti tudi Francozi in Skandinavci, sicer pa so letos »modni« tudi Rusi in Ukrajinci, Japonci, pa Finci in Holandci in mnogi drugi. Na svojem seznamu gostov je zbral kapitan Horjak že 87 zastavic, iz 87 držav torej. Kapitan je tudi prijazen vodnik, ki vsaj v dveh jezikih opozarja goste na lepe nove in stare mostove ter baročne lepote, mimo katerih drsi Zala in z roko opozarja na zanimive prebivalce reke, kot so ponirek, zelenonoga tukalica in družine nutrij, ki se jim je reka očitno zelo priljubila.

Ljubljana

Ena novejših pridobitev na reki je lesena Ljubljana, 10 m dolga masivna macesnova barka z monolitno kobilico in ravnim dnom. Ladjica kapitanov, lastnikov Anžeta Logarja in Mateja Trtnika zagotovo kaže navdih lesenih blejskih pleten, od koder je doma Logar, po izobrazbi inženir lesarstva. Ladjica, ki lahko sprejme 48 ljudi (plus dva člana posadke), ima v najboljših dneh do 150 gostov. Svojo vstopno točko na Bregu ima pod spomenikom velikega ljubljanskega župana Ivana Hribarja in ponuja običajno, mirno panoramsko vožnjo do Livade in nazaj proti Zmajskemu mostu do mesta. Ljubljana je po svoji izdelavi in videzu zagotovo nekaj posebnega med domačo floto. Poleg enournih ogledov pa tako kot vsi tukajšnji ladjarji ponuja tudi najem za zaključene družbe in posebne izlete vse do Podpeči na Barju. In kdo so običajni gostje? Veliko je domačinov, Italijanov, šolske skupine, babice in dedki, ki podarijo vnuku vožnjo za rojstni dan, ljubiteljev romantike, ki se radi prevažajo zvečer po 20. uri med zvezdami in lučmi starega mesta.

Nadaljevanje prihodnjič

ENOURNA VOŽNJA PO LJUBLJANI V ORGANIZACIJI TURIZMA LJUBLJANA

Cena vožnje z ladjico: 8 € (odrasli), 3–4 € (otroci do 12 let), do 4. leta brezplačno
Vodeni ogled s turističnim vodnikom poteka vsak dan ob 12. in 16. uri z ladjico Ljubljana.
Vstop iz pristanišča na Ribjem trgu.
Cena vožnje s turističnim vodnikom: 10 € (odrasli), 5 € (otroci do 12 let), do 4. leta brezplačno.

Melanholija jesenskega večera

Nagrajena fotografija Pie Ciuha

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

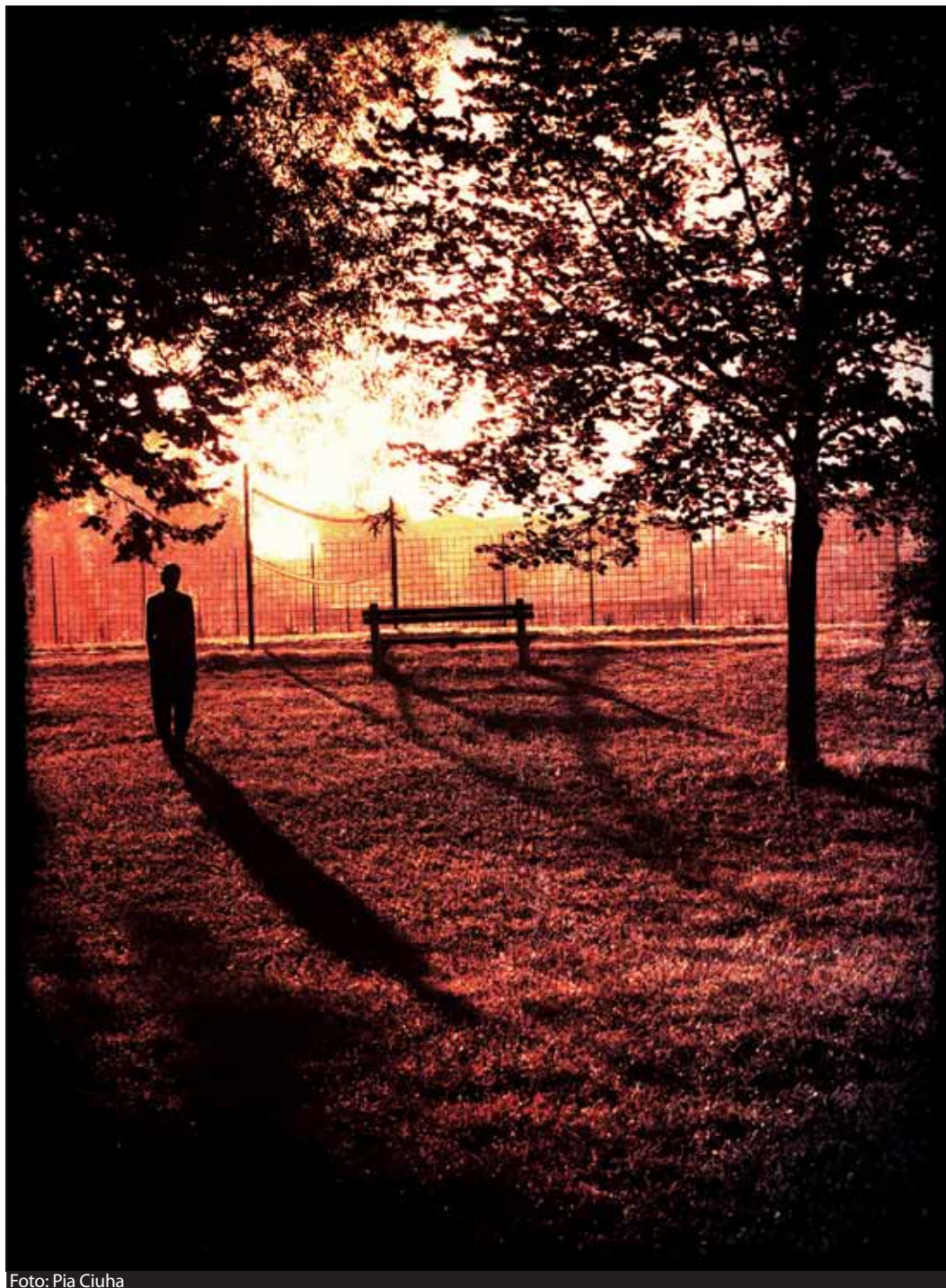

Foto: Pia Ciuha

Nagrajena fotografija, ki jo je avtorica poimenovala Ograjena svoboda.

Tokratni nagrajeni fotoposnetek avtorice Pie Ciuhe, narejen v večerni žareči svetlobi, tople monokromatske barvitosti, na prvi pogled nudi impresionistično podobo. Pozornejša analiza fotografije, ki v ospredju motiva prikaže dvojico košatih dreves, s travo poraščeno zemljišče, v sredini horizonta prazno klop, na njeni levi strani človeško silhueto in v ozadju kovinsko mrežo, pričara ekspresiven prizor. Zaradi žarenja,

dolгих senc, pomenljivo prazne klopi in mirujoče človeške figure, motiv deluje dokaj skrivnostno in sproži ugibanje, ali gre za optimističen ali pesimističen trenutek. Komaj razvidno bitje v skrivnostnem miljeju s presvetljeno mrežo za hrbtom razplamti fantazijo in pričara vzdušje tišine, v kateri lebdi morebitno nemirno pričakovanje, otožno slovo ali zgolj melanholično doživljanje jesenskega večera. Fotografija je

bila posneta pred Športnim parkom Svoboda v Trnovem, kasneje elektronsko obdelana, s poudarkom vijolično-rjaste barvitosti in z dodano temno obrobo, ki se mehko preliva v slikovit prizor. Okvir poudari žarenje motiva in fotografija kot celota spominja na magično filmsko sekvenco.

Nagrajenki Pii Ciuhi so se s svojimi posnetki približali predvsem naslednji avtorji: najbolj Marko Kovič z odlično, skoraj grafično barvno upodobitvijo južnoameriških plesalk v središču Ljubljane, sledi Veronika Sorokin - Vavpotič s sorodno motiviko dveh šaljevih figur v starinskih oblačilih in na hoduljah ter Anže Martinčič s podobo interiera v Železniškem muzeju Vižmarje, v katerem dominira ogromen zarjavel kavelj in poleg njega sameva polomljen stol. Zanimiv koncept predstavitve turistične Ljubljane si je zastavil Peter Črnič, ki je nadvse gibčno, poskočno in igrivo mladenko vkomponiral pred značilne arhitekturno-kiparske spomenike in priredil sedem razgibanih sekvenc, ki kot celota spominjajo na humorno animacijo, vredno posebne objave. Lukasu Schwabu je najbolj uspela simetrična kompozicija Nebotičnika v toplem monokromatskem kolorju in Bojanu Gučku prav tako simetrična podoba sodobne stolpnice, posnete iz žabje perspektive ter izvedene v skladni barvitosti. Primerno kontrastno razglednico Cankarjevega nabrežja z reko Ljubljanico je solidno pripravila Irena Krasnik in Matevž Gradišek slikovit pogled skozi zeleno krošnjo na Ljubljanski grad. Roka Podlogarja je navdihnil romantični koseški pejzaž s kozolcem, ki mu je s pomočjo računalnika dodal premalo usklajeno barvitost. Matevžu Pilicu sta najbolje uspela posnetka spiralnega stopnišča v Nebotičniku, drugi avtorji pa so poslali bolj ali manj standardne posnetke, sicer solidnih kompozicij, vendar slabše izraznosti, kar pa je mogoče v najkrajšem času izboljšati.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 19. oktobra 2012 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Meščanke in meščani ste prijazno povabljeni, da prispevate utrinke iz življenja v svojih četrtinskih skupnostih, sporočate o pridobitvah v vašem ožjem življenjskem okolju, pa tudi svoje predloge, pobude in vprašanja, na katera bodo odgovorili sodelavci Mestne uprave. Svoje prispevke pošljite na naslov: ➔

Mestna občina Ljubljana
Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si

Četrtni

Foto: Gregor Zadravec, arhiv OŠ Nove Fužine

Prijubljeni raper Zlatko na obisku ustvarjalcev radia Fužin'c na OŠ Nove Fužine.

Foto: Gregor Zadravec, arhiv OŠ Nove Fužine

Ustvarjanje Radia Fužin'c, posneto na delovno soboto 21. aprila 2012.

ČS Center

Ukradli so nam mreže, volje do dela pa ne!

Meta Verbič

V junijski številki Ljubljane smo zapisali, da smo bili v ČS Center še posebej veseli, ko smo videli, da so bile v Parku Tabor prav ob letošnjem dnevu soseda končno nameščene viseče mreže, ki smo jih v okviru sodelovanja pri revitalizaciji Parka Tabor kupili iz sredstev našega programa malih del. Vendar naše veselje in veselje številnih obiskovalcev Tabora ni trajalo dolgo. Le kakšnih 14 dni. Potem pa žalosten pogled na del parka z visečimi mrežami. Ostala je le ena, dve pa sta izginili neznano kam. Enostavno povedano: bili sta ukradeni, saj so storilci tega dejanja morali prežagati jeklene vrvi, s katerimi sta bili pritrjeni. S tem dejanjem nam niso ukradli samo denarja, ampak veliko več. Ukradli so nam prizadevanja vseh, ki si želimo urejenih javnih površin, kjer se srečujemo in spoznavamo. Ampak to nam ni vzelo volje do dela pri urejanju javnih površin in skupnih prizadevanj za sožitje prebivalcev.

Počitniško varstvo

konec avgusta, ki ga pripravljamo v sodelovanju s Humanitarnim društvom Nikoli sam, je že bilo nadaljevanje naših prizadevanj. Otroci so zadnji teden počitnic brezskrbno uživali na sprehodih v bližnje parke, v igri in številnih ustvarjalnih delavnica pod budnim očesom in vodstvom prostovoljk. Ta otroška brezskrbnost nam daje pogum in voljo, da bomo tudi v prihodnje nadaljevali v tej smeri. Skrbi pa nas resnost socialne problematike tudi v ČS Center, saj število otrok, ki so prisiljeni počitnice preživeti doma, narašča. Za primerjavo: lani je bilo vključenih v obeh terminih, junija in avgusta, med 15 in 20 otrok, kakšen dan celo manj, letos pa že med 18 in 23 otrok.

Jesenska čistilna akcija

Za akcijo, ki jo pripravljamo v sodelovanju s TD Ljubljana, je značilno, da se je udeležuje vsako leto več prebivalcev ČS Center, ki so organizirani v različnih društvih. Pri čiščenju javnih površin smo se spet odpravili na Tabor, Vodmat, Poljane, Prule, Tivoli, nabrežja Ljubljane, grajsko pobočje in nekatera parkirišča. Posebno pozornost pri čiščenju smo namenili najbolj izpostavljenim lokacijam, na katerih smo že spomladi opazili večjo onesnaženost. Tako je skupina, ki se je odpravila na Grad na pobočju nad Roško cesto, spet naletela na množico najrazličnejših odpadkov. Čeprav so pristojne službe MOL in organizacije, ki smo jih o podobnih najdbah obvestili po spomladanski akciji, pospravili odpadke, tudi igle, je bila slika jeseni podobna. Še vedno je odkrit jašek pri luksuzni stanovanjski stavbi na Roški cesti in tako idealno mesto za odmetavanje vseh vrst odpadkov, tudi nevarnih. Ali lastnikov to res prav nič ne moti?

Pa še nekaj je bilo zanimivega. Spoznavanje invazivnih rastlin, ki se razraščajo tudi na zelenicah in v parkih v centru mesta. Predstavnici Oddelka za varovanje okolja sta nam predstavili ambrozijo in svetovalci, kako se je lotiti. Udeleženci akcije so z zanimanjem prisluhnili nasvetom. In ne nazadnje smo sobotno popoldne preživeli v prijetnem druženju in si izmenjali mnenja o marsikakšnem problemu oziroma težavi, kar je še posebej pomembno za člane Sveta ČS Center, da bomo lahko načrtovali svoje delo.

Dan ČS Center 13. oktober

Meta Verbič

ČS Center je za svoj dan že leta 2004 izbrala 13. oktober, ko so fašistični okupatorji pri Poljanski gimnaziji ustrelili 24 talcev. Tudi letos v okviru dneva ČS Center pripravljamo vrsto prireditev, ki se bodo začele v 8. oktobra ob 16.30 uri z odprtjem razstave ustvarjalnosti prebivalcev ČS Center, nadaljevale v 9. oktobra dopoldan na OŠ Toneta Čufarja z zgodovinsko učno uro za učence 9. razredov osnovnih šol, ki smo jo poimenovali Zgodovina

Slovencev med NOB in v obdobju osamosvajanja, popoldan, ob 16.30, pa z družabnim srečanjem na Prulah, ki ga pripravljamo v sodelovanju z Vrtcem Pod Gradom, OŠ Prule, Zavodom Janeza Levca, Konservatorijem za balet in glasbo Ljubljana in društvi. V sredo, 10. oktobra, ob 14.15 pa vse do 17.00 ure nam dijaki in gojenci Srednje zdravstvene šole, Srednje šole za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo in Dijaškega doma Poljane pripravljajo dan odprtih vrat na Poljanski cesti 61, kjer domuje Srednja zdravstvena šola. V četrtek, 11. oktobra, se bomo ob 16.30 uri zbrali na spominski slovesnosti pri spomeniku 24 talcev v Ulici talcev, na kateri bo spomin na tragični dogodek pred 70 leti obudil predsednik ZZB za vrednote NOB Janko Heberle. Sodelovali bodo tudi Partizanski pevski zbor, dijaki Poljanske gimnazije, Častni vod Slovenske vojske in praporščaki.

O prireditvah in s poudarki našega dela v preteklem letu se lahko podrobneje seznanite v zgibanki, ki ste jo dobili v poštne nabiralnike. Vabimo vas, da se nam na prireditvah pridružite v čim večjem številu.

Na Ljubljanskem gradu bo zadišalo iz nove kuhinje

Janja Rozman Raubar

Tradicionalni slovenski kuhinji v Gostilni na gradu bo pozno jeseni dodana nova ponudba – **Restavracija Stolp strelcev**. Že samo ime pove, da bodo kulinarčna razvajanja, ki so si jih snovalci kuhinje zamislili kot kulinarčno križišče med Alpami, Jadranom in Panonijo, potekala v Stolpu strelcev, katerega temelji segajo v 15. stoletje. V letih 1946–1953 je bil stolp po načrtih arhitekta Borisa Kobeta obnovljen. V pritličju je bila pivnica, v nadstropju pa kavarna. Še posebej se je Kobe posvetil oblikovanju notranje opreme iz masivnega lesa (stoli, mize in polžasto stopnišče). Skupaj z akademskim slikarjem Marijem Pregljem (1913–1967) sta zasnovala predloge za poslikave v

razgledi

tehniki sgraffito, ki so bile obnovljene konec leta 2008. Motivi poslikav so povzeti iz slovenskega ljudskega izročila. Obnova in dokončanje Stolpa strelcev sta se vsebinsko začela z odprtim postopkom javnega naročanja. Konec marca 2011 je bila podpisana gradbena pogodba in začela so se zahtevna gradbeno-obrtniška in inštalaterska dela, ki so potekala na vseh šestih nivojih celotnega območja stolpa.

Na najnižjem delu (nivo -2) je bilo treba prebiti obzidje na povezovalni hodnik, v nivoju -1 pa je izdelana povezava s sosednjimi trakti. Glavni vstopni nivo z mostu pod zmajem je bil zahteven zaradi obnovitev poslikav avtorjev Marija Preglja in Borisa Kobeta na kupoli v tehniki sgraffito (dela so bila opravljena s pomočjo Restavratorskega centra). Nad vstopnim sta urejena nivoja, ki bosta namenjena gostinstvu: vmesni nivo je kombinirani pomožni prostor, kjer je zgornji del kupole, osrednji prostor na nivoju +2 pa je s svojo gradbeno konstrukcijo pridobil identičen nivo, ki je že obstajal sredi 20. stoletja. Osrednji prostor je namenjen restavraciji in ima vrhunsko arhitekturo (pogledi skozi okna in strelne line v krogu na dobršen del Ljubljane) ter poslikave v tehniki sgraffito. Zadnji nivo +3 je podstrešje z vsemi inštalacijami, ki so potrebne za nemoteno delovanje celotnega trakta.

Vsa obnovitvena dela so potekala pod nadzorstvom Zavoda za varstvo kulturne dediščine; v prvem delu je bil pooblaščen konservator Marko Perme, pozneje Irena Vesel Kopač, projektantski nadzor pa je opravil odgovorni projektant Miha Kerin.

Na postopek Javnega zbiranja ponudb, ki je bil objavljen maja 2012, je prispela ponudba podjetja Bid, d. o. o., Obnovo je financirala Mestna občina Ljubljana, Javni zavod Ljubljanski grad pa je vodil celoten projekt obnove. Bid, d.o.o. (Kaval Group) tako svoji uspešni zgodbi dodaja novo – Restavracijo Stolp strelcev. V novo restavracijo bodo vabljeni prav vsi, ki si bodo želeli pokukati na starodavne jedilnike v ta prelepi zgodovinski objekt in okusiti stare čase. Ob soju sveč, seveda. Kmalu vljudno vabljeni!

ČS Črnuče

Živahno poletje V ČMC Črnuče

Maja Majcen

Poletje v Četrtnem mladinskem centru Črnuče, ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji, je minilo, kot bi mignil. Za otroke in mlade smo pripravili različne aktivnosti – tabore, izlete, mednarodno mladinsko izmenjavo ter različne delavnice.

Počitnice so se začele s kopanjem v italijanskem vodnem parku Aqualand, nadaljevale z obiskom pustolovskega parka Betnava v Mariboru, pluli smo z ladjico po slovenski obali, plavali v Podčetrtku, se z vlakom odpeljali na Bled, vozili gokarte v Luciji in preizkušali vodne atrakcije v Čateških toplicah. Vmes so se nekateri otroci odpravili tudi na športne počitnice v Savudrijo, za drzne pa smo v sodelovanju z Društvom Mepi organizirali športno-doživljajski tabor v Mačkocvu pri Bledu.

Osem mladih iz Ljubljane in okolice se je v spremstvu dveh mladinskih delavk odpravilo v Nemčijo,

natančneje v okolico Wiesbaden, v Mainz-Kastel. Mednarodna mladinska izmenjava je potekala med 29. junijem in 7. julijem 2012. Obisk je plod večletnega sodelovanja Javnega zavoda Mladi zmaji z mestom Wiesbaden, ki je pobrateno z Ljubljano. V letu 2011 je skupina osmih nemških mladostnikov in dveh mladinskih delavcev iz Mladinskega centra Reduit obiskala Ljubljano. V Socialnem centru Rog so skupaj z osmimi slovenskimi mladostniki ustvarjali grafite na temo boja proti diskriminaciji in rasizmu. Letošnja mednarodna mladinska izmenjava je bila prav tako namenjena razvijanju in poglobljanju grafitarskih spretnosti. 16 mladih iz Nemčije in Slovenije je imelo prve tri dni priložnost sodelovati na svetovnem grafitarskem srečanju *Meeting of styles*, dogodku, ki poteka v mestu Wiesbaden že dvanajsto leto. Na njem se srečajo in družijo grafitarji iz vsega sveta in pod mostom ustvarjajo skupno umetniško delo, vsak posameznik doda del svojega sloga, znanja in občutka za urbano umetnost. Srečanje služi tudi prenosu znanja med grafitarji. Letos so trije udeleženci srečanja po dogodku *Meeting of styles* pripravili še delavnice grafitiranja in spoznavanja urbane umetnosti za mlade.

Počitniške dneve v ČMC Črnuče sta nam pomagala krajšati tudi Petra in Jurij iz Društva Gumb na reciklažnih ustvarjalnih delavnicah, z izvajalcem aktivnosti Sergeom iz Zavoda za globalno učenje smo kuhali in igrali nogomet po afriško, skupaj s prostovoljcem Evropske prostovoljske službe Iman in Antoniom smo spoznavali bolgarsko in špansko kulturo, vmes smo skočili še na kopanje na Kodeljevo, igrali nogomet in igre na igralni konzoli Playstation 3.

(Maja Majcen je koordinatorka ČMC Črnuče Javnega zavoda Mladi zmaji.)

ČS Moste

Radio Fužin`c: Fantastičen – Učen – Življenjski – Igriv – Nasmejan – Carski

Šolski radio kot prostor medijskega udejstvovanja in kulturnega zблиževanja

Projekt *Radio Nove Fužine* je nastal v sodelovanju med OŠ Nove Fužine in Zavodom Radio Študent. V času trajanja projekta se učenci in učitelji OŠ Nove Fužine usposabljaajo na področjih osnov radijskega medija, novinarstva, napovedovanja, tonske tehnike, spleta, novih medijev ter multimedijskega portala in videa. Delavnice šolskega radia potekajo redno vsak torek ter četrtek, delavniško pa potekajo tudi priprave in izvedbe poskusnih radijskih programov ob ponedeljkih, sredah in petkih, v letošnjem šolskem letu pa smo se odločili, da bomo predvajali sproščujočo ter klasično glasbo vsako jutro 20 minut pred začetkom pouka.

Radio Fužin`c je začel oddajati marca letos
Lansko šolsko leto smo izvedli tudi intenzivno delavniško soboto, na kateri smo pripravljali radijsko igro *Na ladji Krištofa Kolumba* in intervjujali

Foto: Maja Majcen

Grafitarska izmenjava z mladimi iz Wiesbaden, ki so po srečanju v Wiesbadnu pripravili delavnice grafitiranja in spoznavanja urbane umetnosti za mlade.

znanega raperja Zlatka. Od začetnega vzpostavljanja programske sheme, vzpostavljanja delujočega šolskega razgleda in studia, dogovora o poimenovanju šolskega radia in vztrajnega učenja o radijskih vsebinah, tehniki, spletnem uredništvu, z mnogo praktičnega dela, je Radio Fužin`c marca 2012 začel poskusno oddajati. Zdaj Radio Fužin`c redno oddaja svoj program vsak dan v tednu, večino programa pa pripravijo in oddajajo učenci samostojno, včasih ob pomoči šolskih mentorjev-učiteljev ter ob strokovni podpori mentorjev Radia Študent. Kot podpora programu in promocija Radia Fužin`c je bil vzpostavljen tudi redno delujoč in ažuriran multimedijski portal Radia Fužin`c, ki je dostopen na naslovu www.radiofuzinc.os-novefuzine.si.

Hkrati z delavnicami za vzpostavitev šolskega radia in multimedijskega portala kot podpornega medija šolskemu radiju so mladi spoznali tudi poklice, kot so novinar, napovedovalec, tonski tehnik, spletni urednik in videosemamelec, s čimer smo jim predstavili možnosti delovanja na področju medijev in kulture.

Oddajanje tudi po koncu projekta

Projekt Radio Nove Fužine se je začel septembra 2011 in je potekal vse do konca septembra 2012. S septembrom 2012 smo začeli z vključevanjem novih sodelavcev šolskega radia, za katere je bila v junia izvedena avdicija. Z obstoječimi sodelavci šolskega radia pa bomo osvežili in nadgradili že pridobljena znanja in veščine. Naša želja je, da tudi po koncu projekta Radio Fužin`c redno in samostojno oddaja večkrat tedensko in postane del šolskega vsakdana tako za učence kot tudi učitelje in druge sodelavce OŠ Nove Fužine.

Projekt Radio Nove Fužine – šolski radio kot prostor medijskega udejstvovanja in kulturnega zблиževanja je bil izbran na javnem razpisu Ministrstva za kulturo in ga delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Projekt se financira iz Operativnega programa razvojne človeških virov za obdobje 2007-2013, 4. razvojne prioritete: »Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti«, prednostne usmeritve 4.3.: »Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti.

ČS Šiška

Zbiranje deževnice in postavitve pitnikov na igrišču v vrtcu Hansa Christiana Andersena, Ljubljana – Šiška

Vrtec Hansa Christiana Andersena (HCA) se je odzval na razpis Sklada Si.voda in uspešno pridobil donatorska sredstva za postavitve treh pitnikov na igrišču enot Lastovica, Marjetica in Andersen ter sredstev za izgradnjo sistema, s pomočjo katerega bo čez vse leto zbiral deževnico za splakovanje stranišč v vrtcu. Vrtec bo tako s svojim z gledom varovance spodbujal k skrbi za zdravo in pitno vodo.

ČS Trnovo

Bliža se dan ČS Trnovo

Breda Cajhen

Povabilo na dogodke ob četrtnem prazniku

Letošnji dan ČS Trnovo bomo v naši četrtni skupnosti počastili z vrsto prireditev in dogodkov. Praznični dan bo 9. oktober in ker se datum hitro približuje, so temu primerno intenzivne tudi naše priprave. Prizadevamo si, da bo vse potekalo v zadovoljstvo sodelujočih na prireditvah in obiskovalcev. Toplo vabimo na vse dogodke v Trnovo, prav vsi so brezplačni. Za nami je že 21. veslaška regata, ki se je dogajala 29. septembra. Če ste zamudili otvoritev razstave fotografij prof. dr. Boruta Likarja *Križem kražem*, naj povemo, da je razstava na Krakovskem nasipu odprta še do 11. novembra 2011. V nadaljevanju pa navajamo dogodke, ki jih ne kaže zamuditi in pri katerih sodelujejo sami znameniti Trnovčani in Slovenci.

Program

● **8. 10. ob 17. uri, dvorana ČS Trnovo, Devinska 1b:** Otvoritvena prireditev z nastopom kvarteta

Glasbene šole, govorom predsednika sveta ČS Žige Ovna, recitacijami Nade Mihelič, predavanjem *Plečnik v Trnovem* ter otvoritvijo razstave *Plečnik skozi otroške oči*. ● **9. 10. ob 15. uri, Urbanistični inštitut Republike Slovenije, Trnovski pristan 2:** Otvoritev razstave: *Trnovo v publikacijah in dokumentaciji*; razstava knjig, drobnega tiska in dokumentarnega gradiva iz dnevnega in periodičnega tiska s predvajanjem fotografij Trnovega, Krakova in neposredne okolice. Avtorji: Breda in Rafael Cajhen ter Egon Kaše. Razstava bo na ogled do 18. 10., ogledali pa si jo boste lahko iz prehoda pred trgovino Mercator na Trnovskem pristanu. ● **9. 10. ob 17. uri, Finžgarjeva galerija v trnovskem župnišču, Kolezijska ul. 1:** predavanje dr. Damjana Prelovška *Plečnikova duhovnost*. ● **9. 10. in 10. 10. ob 10., 11., 17. in 18. uri, Plečnikova hiša, Karunova ul. 4:** Vodeni ogledi po Plečnikovi hiši po vnaprejšnji najavi na tel. 01/ 280 1600. ● **10. 10. ob 17. uri, dvorana ČS Trnovo, Devinska ul. 1b:** Srečanje s pisateljem akad. Dragom Jančarjem in moderatorjem Andrijanom Lahom. ● **11. 10. ob 13. in 17. uri, Plečnikova hiša, Karunova ul. 4:** vodeni ogledi po Plečnikovi hiši z delavnico za otroke prve triade osnovne šole po vnaprejšnji najavi na tel.: 01/ 280 1600. ● **11. 10. ob 17. uri, OŠ Livada, Ulica Dušana Kraigherja 2:** osrednja prireditev z nastopom pevskih zborov OŠ Livada in Društva upokojencev Trnovo z govornikom predsednikom komisije Andrejem Šprahom, nastopom otrok iz trnovskih vrtcev ter šolarjev OŠ Kolezija, Livada in Trnovo, folklorne skupine Cmok s trnovskimi plesi in orkestra Glasbene šole Ljubljana Vič-Rudnik. Na stojnicah pred šolo ali v avli šole (odvisno od vremena) bodo nekatera društva iz ČS Trnovo predstavila svojo dejavnost, gasilci npr. tudi svoje avtomobile in drugo reševalno opremo. ● **12. 10. ob 18. uri, Glasbena šola Ljubljana Vič-Rudnik, Gradaška ul. 24:** koncert učencev Glasbene šole. ● **12. 10. ob 20. uri, KUD France Prešeren Trnovo, Karunova ul. 14:** Koncert raperja Klemen-Klemna. ● **13. 10. ob 17. uri, KUD France Prešeren Trnovo, Karunova ul. 14:** Lutkovna predstava za otroke. ● **13. 10. ob 11., 12. in 13. uri, vstopno mesto pod Prulskim mostom:** prevoz z barko Barjanka po Ljubljani. ● **14. 10. ob 9.15 uri, župnijska cerkev sv. Janeza Krstnika v Trnovem:** spominska maša za arhitekta Jožeta Plečnika. ● **16.10., 17.10. in 18.10., vsak dan ob 18. uri, dvorana ČS Trnovo, Devinska 1b:** predavanja iz etike in bioetike; predavatelji prof. dr. Miro Cerar, akad. prof. dr. Jože Trontelj in p. Tadej Strehovec; organizator: Skupina študentk Bioetika za vsakogar v okviru Kulturnega centra Vintgar.

ČS Bežigrad

Počitnice v Mladincu

Katja Žugman

Kljub vročini mladi tudi poleti kipijo od energije. Počitnice so tu, zapiha vetrič, ki diši po morju, pohajkovanju brez obveznosti, druženju brez misli na domače naloge. Možgani so na »off«. Z mislijo na vse to smo se na letošnje poletje pripravili tudi v Četrtnem mladinskem centru Bežigrad.

Še pred zaključkom šole smo se trije mladostniki, prostovoljka Barbara in koordinatorka centra Katja udeležili mednarodne mladinske izmenjave v Wiesbadnu z naslovom *Youth Culture 65XXX – see you at the stage*. Tam smo nabirali dragocene življenjske izkušnje, odkrivali talente, predstavljali svojo državo in kulturo ter spoznavali države, kulturo in mlade iz osmih drugih držav Evrope. Skupaj smo pripravili in izvedli del programa za tradicionalni mladinski festival, ki ga mladi iz Wiesbadna priredijo vsako leto.

Počitnice smo začeli sladko, z zabavo s palačinkami, na prvih poletnih žarkih pred mladinskim centrom. Proslavili smo ves trud in pot, ki so ga otroci in mladi pustili med šolskimi klopki. Ker je iz dneva v dan postajalo bolj vroče, je bila vsem dobrodošla osvežitev v bazenih Aquaparka v Italiji. Nekaj dni zatem pa smo se že hladili v piranskem morju, kjer smo se ob zaključku akcije Preventivnih programov za mlade *Mladi smo zakon – Kolesarimo za lajfsrečali* tudi s prvo damo Barbaro Miklič Türk in županom Pirana Petrom Bossmanom.

Začetek julija je bil obarvan z odhodom na mednarodno mladinsko izmenjavo na Tenerifih (Španija). In med tem, ko so nekateri otroci in mladostniki pohajkovali po svetu, uživali poletje na športno obarvanih počitnicah v Savudriji, na Mepi taboru, na bazenu Kodeljevo in na izletih po Sloveniji, smo bili drugi deležni gurmanskih užitek na delavnica afriške kuhinje, konec julija pa smo se lotili prenove našega mladinskega centra. Kot pravi mojstri smo zbrali ideje, prebarvali in poslikali stene ter se lotili prenove starega pohištva na ponedeljkovih delavnica. Beljenje je potekalo počasi. Za mnoge otroke in mladostnike je bila to prva in enkratna izkušnja, vložili smo veliko truda in napora. Kljub temu je bilo naše delo obarvano s smehom, zabavo in predvsem z zadovoljstvom. Zdaj lahko s ponosom rečemo, da smo s skupnimi močmi polepšali naš center. Prenova sicer še poteka in slavnostna otvoritev se bo zgodila oktobra, ko bomo upihnilli pet svečk na torti.

Priprčana sem, da je naš poletni program otrokom in mladim omogočil, da so zapluli s poletnim vetričem dogodivščinam naproti. Vsaj tako pričajo zadovoljstvo otrok ter mladostnikov in pohvale staršev, ki se jih vedno razveselimo, saj nam dajejo dodatno motivacijo za naše delo.

(Katja Žugman je koordinatorka ČMC Bežigrad Javnega zavoda Mladi zmaji.)

Opravičilo

Avtorju članka Jerneju Korenčiču, fotografki Sabini Kos ter spoštovanim koscem in grabljicam, ki so sodelovali na Medobčinskem tekmovanju za pokal Ljubljanskega barja, se opravičujemo za neljubo pomoto v podpisih pod fotografijama v prejšnji številki glasila Ljubljana (7/2012) na strani 39, ki ju objavljamo ponovno s pravilnima podpisoma.

Foto: Sabina Kos

Foto: Sabina Kos

Foto: Katarina Žugman

Kuharska delavnica s Sergeom in pleskanje prostorov v ČMC Bežigrad.

Letošnji podprvaki v prikazovanju osnovne barjanske etnološke dediščine. Najboljše grabljice Ljubljanskega barja.

Prva pomoč ob potresu

Vesna Marčič, Ministrstvo za obrambo RS

V središču Ljubljane bo v soboto, 6. oktobra 2012, državno preverjanje usposobljenosti ekip prve pomoči Rdečega križa in Civilne zaščite, na katerem se bodo predstavile najbolj izurjene 7-članske laične ekipe prve pomoči v Sloveniji. Na sedmih lokacijah v središču mesta bodo pokazale, kako nuditi prvo pomoč poškodovanim ob potresu. Preverjanje izurjenosti ekip prve pomoči bo letos tudi osrednji del državne vaje zaščite in reševanja Potres 2012, s katero bomo preverili pripravljenost sil za zaščito in reševanje, ki bi posredovale, če bi do potresa prišlo. Scenarij vaje je močan rušilni potres v osrednji Sloveniji. Na prireditvi, ki jo organizirajo Uprava RS za zaščito in reševanje, Glavni odbor RK Slovenije in Mestna občina Ljubljana, bo sodelovalo več kot 650 udeležencev. To bo letos največja praktična vaja zaščite in reševanja, ki ne bo po naključju v prestolnici. Ljubljana z okolico je namreč eno izmed potresno najbolj ogroženih območij v državi.

V soboto zjutraj se bodo pred Magistratom na Mestnem trgu zbrali ekipe prve pomoči RK in CZ ter drugi udeleženci na krajši otvoritveni slovesnosti, kar bo tudi uradni začetek tekmovanja reševalnih ekip. Na tem državnem preverjanju izurjenosti in znanja se bodo pomerile ekipe, ki so bile najboljše na 13 regijskih tekmovanjih po Sloveniji. V središču Ljubljane bodo morale ekipe pred očmi gledalcev in ocenjevalcev oskrbeti ponesrečence na sedmih lokacijah. Organizatorji bodo poskrbeli, da bodo okoliščine reševanja, od umetnih ruševin do markirantov – ranjencev, lutk in drugega, čim bolj podobne razmeram, ki bi nastale ob potresu.

Kaj se bo dogajalo?

● **8.30: Začetek** državnega preverjanja ekip prve pomoči RK in CZ pred Magistratom na Mestnem trgu. ● **Od 9.20 do 14.00: Preverjanje ekip** na sedmih lokacijah v središču Ljubljane in predstavitev sil za zaščito in reševanje. ● **15.30: Zaključna slovesnost** in razglasitev rezultatov preverjanja pred Magistratom na Mestnem trgu

Kje se bo dogajalo?

1. Novi trg ob zgradbi Univerze v Ljubljani: Ekipe prve pomoči bodo morale oskrbeti ljudi, ki v paniki zaradi potresa zbežijo iz objekta na ulico in se poškodujejo pri trčenju z osebnimi vozili. **2. Mesarski most:** Na mostu, kjer je veliko ljudi, ob potresu nekaj ljudi pade v Ljubljani in ekipe prve pomoči poskrbijo za prvo pomoč poškodovanim in utaplajočim se. **3. Opuščena tovarna Rog na Trubarjevi ulici:** Reševalna enota, specializirana za reševanje v urbanem okolju (USAR), iz ruševin industrijskega objekta rešuje zasute v ruševinah, ekipe laičnih reševalcev pa jim dajejo prvo pomoč. **4. Ambrožev trg:** Na trgu, kjer je začasna deponija ruševin, pri raztovarjanju pride do delovne nezgode. Ekipe prve pomoči poskrbijo za prvo pomoč poškodovanim. **5. OŠ Poljane na Zemljemerski ulici:** Na igrišču OŠ Poljane je organiziran nastanitveni center RK Slovenije. Postavitveni bosta premična zdravstveni enoti (premična zdravstvena ambulanta

Slovenske vojske in začasna premična bolnišnica). **6. Lutkovno gledališče na Gubčevi ulici:** Zaradi plinske napeljave, poškodovane od potresa, pride v gledališču do eksplozije in požara. Poleg gasilcev pomagajo poškodovanim tudi ekipe prve pomoči. **7. Ljubljanski grad:** Ekipe prve pomoči pomagajo ljudem, poškodovanim zaradi rušenja starega gradu.

Predstavitev sil za zaščito in reševanje

Poleg sedmih lokacij, na katerih se bodo ekipe prve pomoči med seboj pomerile v usposobljenosti dajanja prve pomoči, se bodo v središču Ljubljane predstavile tudi druge sile za zaščito in reševanje. V parku Zvezda, na Prešernovem trgu, na Poljanskem nasipu in pri osnovni šoli Poljane bosta poleg javnih služb za zaščito, reševanje in pomoč svoje zaščitno in reševalno delovanje predstavili tudi Slovenska vojska in Policija. Sile za zaščito in reševanje bodo postavile na ogled zmogljivosti prostovoljskih, poklicnih in dolžnostnih struktur, ki bi ukrepale ob potresu in pri odpravi posledic potresa, večina pa tudi ob drugih nesrečah.

Park Zvezda: V parku se bo predstavilo največ reševalnih služb. Jamarski reševalci bodo prikazali večšine reševanja iz globin, svojo opremo in dejavnost bodo predstavili gorski

Copyright 2004–2011, TSmedia, d.o.o

Delovna mesta in točke prikazov

reševalci, kinologi Kinološke zveze Slovenije in Zveze vodnikov reševalnih psov pa bodo pripeljali svoje štirinožne reševalce in pokazali, kako sodelujejo v reševalnih akcijah z iskanjem pogrešanih oseb in kako pse urijo, da postanejo reševalni psi. Tu bo na ogled Mobilna enota za meteorologijo in hidrologijo Agencije RS za okolje z vozilom – terensko meteorološko postajo. Ekološki laboratorij z mobilno enoto Instituta Jožef Stefan bo odprl vrata laboratorija za radiološke in kemijske analize. Vse to so dolžnostne sile za zaščito in reševanje, ki so vključene v sistem zaščite, in se zato morajo usposabljeti za posredovanje in ukrepanje ob nesrečah. V parku bodo tudi gasilci, radioamaterji, taborniki, skavti in RK Slovenije.

Prešernov trg: Na Prešernovem trgu bosta Glavni odbor RK Slovenije in Območno združenje RK Ljubljana organizirala predstavitev terenskega odvzema krvi in krvodajalstva sploh. Aktivisti RK bodo postavili postajo za opravljanje meritev in ljudem z osnovnimi hitrimi testi izmerili količine sladkorja in holesterola v krvi ter krvni tlak. Prikazali bodo tudi uporabo defibrilatorja. Sektor za preventivo Uprave RS za zaščito in reševanje bo predstavil preventivne aktivnosti. Tu boste lahko dobili informativne tiskovine z napotki, kako ravnati ob potresu in drugih nesrečah. Za najmlajše obiskovalce bo Gledališče

FRU-FRU na prostem odigralo lutkovno predstavo Pikec Ježek in gasilko Jež.

3. Osnovna šola Poljane: V OŠ Poljane bo predstavljen nastanitveni center za ogrožene in poškodovane ob naravni nesreči. To je center, ki ga Rdeči križ Slovenije organizira za nastanitev prebivalcev, ki bi ostali brez bivališča. Državna enota Civilne zaščite za hitre intervencije pa bo na igrišču pred šolo postavila začasno premično bolnišnico, v katero bi ob potresu namestili prebivalce, potem ko bi jih zdravstveno oskrbeli. Ob začasni bolnišnici bo Zdravstvena enota Slovenske vojske postavila terensko zdravstveno postajo z osnovno kirurško opremo ROLE 1.

4. Tovarna Rog na Poljanskem nasipu: V opuščeni tovarni Rog bo predstavitev državne enote za iskanje in reševanje v urbanih okoljih – MUSAR. To je specializirana enota Civilne zaščite, posebej opremljena in izurjena za iskanje zasutih v ruševinah. Na voljo ima tehnična sredstva za poslušanje, na primer geofone za pomoč pri lociranju zasutih, in reševalne pse. Enota ima tudi posebno opremo za podpiranje, prebijanje in odstranjevanje ruševin ter osnovno medicinsko opremo za prvo pomoč rešenim. Ta, posebej izurjena in usposobljena enota je namenjena tudi mednarodni pomoči ob potresih. Prikazala bo delo na ruševinah, in sicer z dvigalom, vitli, plugom in drugo opremo.

Komisija Mestne občine Ljubljana za nagrade Marjana Rožanca na podlagi 6. člena Odloka o priznanjih Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS št. 10/01) objavlja

JAVNI RAZPIS ZA PODELITEV NAGRAD MARJANA ROŽANCA ZA PODROČJE ŠPORTA V MESTNI OBČINI LJUBLJANA ZA LETO 2012

Mestna občina Ljubljana razpisuje nagrade Marjana Rožanca za področje športa v Mestni občini Ljubljana za leto 2012.

Nagrado Marjana Rožanca lahko prejmejo prostovoljni športni delavci, športniki, športni vzgojitelji, profesionalni delavci v športu in športni novinarji za izjemne dosežke v preteklem letu (letu 2011) ali za delo v daljšem obdobju.

Podeljene bodo največ štiri (4) nagrade.

Pobuda za podelitev priznanja lahko podajo posamezniki in pravne osebe, ki imajo stalno prebivališče oziroma sedež v Mestni občini Ljubljana.

Pobuda za podelitev nagrade mora vsebovati:

- ime in priimek oziroma ime, točen naslov in telefonsko številko pobudnika,
- ime in priimek, rojstni datum in kraj, točen naslov in telefonsko številko kandidatke oziroma kandidata za nagrado,
- podrobno utemeljitev pobude ter morebitna mnenja organov in organizacij, ki pobudo podpirajo.

Pobuda za podelitev nagrad mora biti poslana na naslov: Mestna občina Ljubljana, Mestna uprava, Oddelek za šport, Komisija za nagrade Marjana Rožanca, Staničeva 41, SI-1000 Ljubljana, do vključno 1. 11. 2012 v zaprti kuverti s pripisom »za razpis MR-ne odpiraj«.

Slovesna podelitev bo 22. novembra 2012 v atriju Mestnega muzeja.

Dodatne informacije lahko dobite na telefonski številki 08 200 3904. Oddelka za šport Mestne občine Ljubljana.

Ljubljanske novice

Spletno mesto Visit Ljubljana prilagojeno za mobilne naprave

Zavod Turizem Ljubljana se po novem na področju spletnega komuniciranja uvršča med t.i. trendsetterje oz. uvaja nov trend ne le na območju Slovenije, temveč tudi širše.

Turistično spletno mesto *Ljubljane in regije Osrednja Slovenija - Visit Ljubljana*, www.visitljubljana.com, ki je bilo lani razširjeno vsebinsko, širi z letošnjo prenovo v skladu z načeli odzivnega dizajna svoj doseg tudi »fizično«, in sicer na uporabnike pametnih telefonov in drugih mobilnih naprav.

Spletno mesto *Visit Ljubljana* se zdaj samodejno prilagaja različnim velikostim ekranov. Prenovljeno je bilo v skladu z načeli »odzivnega spletnega dizajna« (*responsive web design*), ki poleg namiznih in prenosnih računalnikov prilagodljivo podpira prikazovanje tudi na preostalih napravah, kot so pametni telefoni, tablični računalniki, prenosni računalniki z manjšimi ekrani, dlančniki ter v vseh vrstah spletnih brskalnikov, ki jih uporabljajo te naprave. Na tak način je spletno mesto, ki ga vsak dan obišče približno 1.500 različnih uporabnikov, dostopno najširšemu krogu ljudi v najrazličnejših situacijah iskanja turističnih informacij.

Sto prenov, ki je bila izvedena v skladu z najodobnejšimi trendi spletnega oblikovanja, je spletno mesto *Visit Ljubljana* postalo eno prvih tovrstnih destinacijskih ali regijskih spletnih mest v Evropi. Strokovnjaki ocenjujejo, da bo takšnih spletnih mest v prihodnosti vse več, saj je skokovit razvoj pametnih telefonov in drugih mobilnih naprav vzpostavil povsem nove standarde nastopanja na svetovnem spletu. Dostopnost turističnih vsebin prek mobilnih naprav, kakršne so pametni telefoni ali tablični računalniki, je v skladu s tem v zadnjih letih postala ključnega pomena, saj nam odpira do zdaj še neizkoriščene kanale, pa tudi raznovrstne možnosti za informiranje ter trženje turistične ponudbe Ljubljane in regije.

Projekt nadgradnje spletnega mesta, ki ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj, skoraj sovpadajo z vzpostavitev prve faze brezplačnega brezžičnega omrežja v Ljubljani, ki bo zajelo območje ozjega središča mesta. S pomočjo spletnega mesta *Visit Ljubljana* si bo tako kmalu mogoče sredi Ljubljane tudi brezplačno ogledati podatke o znamenitostih mesta, njegovi turistični, kulturni in drugi ponudbi ter spremljati koledar prireditve.

V okviru obsežne tehnične in oblikovne posodobitve je bilo prenovljeno tudi **orodje za načrtovanje obiska My Visit**, v katerem so poleg bolj preglednega uporabniškega vmesnika novost še vnaprej pripravljene paketi vsebin za različne tipe uporabnikov ter njegova uporaba na pametnih telefonih.

Projekt prenove spletnega mesta, ki jo je izvedlo podjetje Innovativ in sodelovanju z Ljubljanskim urbanističnim zavodom (LUZ), ki je tehnično prenovil spletni zemljevid, je stal 47.245 evrov brez DDV in je bil v večjem delu (25.000 evrov) izveden v okviru projekta »Regionalna destinacijska organizacija Ljubljana – osrednja Slovenija«, ki ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj. Vse aktivnosti, ki se izvajajo v okviru tega projekta, ki ga Turizem Ljubljana izvaja med letoma 2011 in 2013, se sofinancirajo v višini 60 odstotkov.

Več o informacijah o odzivnem spletnem dizajnu: bit.ly/UwjBC

Turistična kartica Ljubljane tretja najbolje ocenjena v Evropi

Na spletni strani Euro Test, ki jo upravlja nemška avtomobilistična zveza ADAC, je v ocenjevanju turističnih kartic v evropskih mestih **turistična kartica Ljubljane zasedla odlično tretje mesto**.

Ocenjevalce je *turistična kartica Ljubljane* prepričala s tem, da v svoji ponudbi vključuje vseh deset največjih znamenitosti v mestu, imetniki pa uživajo visok povprečen popust na njeno celotno ponudbo v višini kar 71 %. Med prednostmi so navedli tudi zelo ugodno ceno kartice.

Prvo mesto v ocenjevanju, v katero je bilo vključenih 18 evropskih mestnih turističnih kartic, je zasedla dunajska kartica Wien Card, drugo mesto kartica norveškega glavnega mesta Oslo Pass, *turistična kartica Ljubljane (Ljubljana Card)* pa ji sledi na tretjem. Vse tri kartice so ocenjene z enako skupno oceno – dobro (good).

Ocenjevanje je upoštevalo kriterije, kot so cena kartice, vključenost najpomembnejših mestnih znamenitosti in javnega prevoza v ponudbo kartice, dostopnost znamenitosti z javnim prevozom, dostopnost informacij o kartici in njeni ponudbi ter spletni nakup.

Več podatkov o ocenjevanju je na voljo na spletni strani Euro Test: bit.ly/Uw5A0

Več informacij o *Turistični kartici Ljubljane* je na voljo: bit.ly/SDgigs

Turistična sezona v Ljubljani in nova turistična ponudba

Sezona, ki v mestnem turizmu traja vse leto, je bila v Ljubljani letošnje leto nadpovprečna. V prvih osmih mesecih je bilo v Ljubljani realiziranih 586.266 nočitev (vir: TIC), kar je za **7,4 % več**, kot v osmih mesecih lani, ko smo po podatkih SURS zabeležili 545.730 nočitev.

K povečanemu obisku pripomore tudi nenehno prilagajanje turistične ponudbe. Ob predstavitvi **prenovljenih treh arheoloških parkov v Ljubljani** je bila predstavljena tudi **programska oživitve** parkov, imenovana **Vodenje z duhovi**, ki ga bo Turizem Ljubljana dvojezično (v slovenščini in angleščini) začel izvajati v letu 2013. **Novo redno vodstvo** bo na voljo tako domačim kot tujim obiskovalcem predvidoma vsak četrtek ob 21. uri, vodenje pa bo imelo močan poudarek na opisovanju vseh nivojev življenja tistega časa; povezovalo bo rimsko in današnje kulturo, Emona in današnje Ljubljano. Z zanimivim vodstvom s kostumiranimi vodniki želi Turizem Ljubljana ozaveščati domačo in tujo javnost o bogati dvatisočletni zgodovini Emone, dediščini v srcu današnje Ljubljane, ter opozoriti na bogato dogajanje, ki bo sledilo ob dejanski obletnici 2000 let Emone v letu 2014.

Vpis Kul abonmaja za mlade do 17. oktobra

Ljubljanski kulturni zavodi že drugo leto zapored za mlade pripravljajo Kul abonma. Gre za skupen projekt Mestnega gledališča Ljubljanskega, Kinodvora, Slovenskega mladinskega gledališča, zavoda Bunker, Kina Šiške in Lutkovnega gledališča Ljubljana, ki je namenjen mladim od 15 do 25 let in prinaša ogled gledaliških predstav, filmov, lutkovno-plesnih predstav in koncertov. Osem dogodkov, ki mladim za nizko ceno ponujajo atraktivne in kvalitetne dogodke, vpleteni partnerski zavodi pa s projektom želijo dvigniti raven kulturne ponudbe za mlade in mlade prepričati, da je obiskovanje kulturnih dogodkov ustrezen način preživljanja prostega časa. Gre za edinstven projekt kulturne vzgoje, ki se izvaja brez posebnih namenskih javnih sredstev. Kul abonma je mogoče vpisati na blagajnah Lutkovnega gledališča Ljubljana, Kinodvor, Kina Šiška in Slovenskega mladinskega gledališča do 17. oktobra.

Taborniška fotoorientacija po Ljubljani

V soboto, 20. 10. 2012, se bomo taborniki iz Ljubljane spet podali na fotoorientacijo po Ljubljani in spoznavali skrite in manj skrite kotičke našega mesta. Letos bo pot vodila od klopi do klopi, na vsaki kontrolni točki pa bo čakala zabavna in zanimiva naloga. Udeleženci bodo tekmovali v štirih kategorijah, ločenih po starosti in težavnosti, medse pa bodo z veseljem sprejeli tudi mimoidoče in druge občane, ki bi si želeli popestriti sobotno dopoldne (težavnostno kategorijo si izberejo sami). Štartali bomo **na Prešernovem trgu**, posamezniki ali ekipe pa se lahko prijavijo med **9. in 12. uro**. Štartnina na ekipo znaša **5 EUR**, poravnate pa jo na štartu s prijavo. Fotoorientacija se bo predvidoma zaključila do 14. uri, umik kontrolnih točk pa bo ob 15. uri. – Z naravo k boljšemu človeku!

Mestna zveza tabornikov Ljubljana

Ljubljanska urbana regija – prostor doživetij v naravi

17. septembra so v Mestni hiši predstavili prenovljen portal *Gremo na pot*, ki prebivalcem Ljubljanske urbane regije in obiskovalcem omogoča načrtovanje pristočnih aktivnosti in spoznavanje naravnih in kulturnih lepote regije. Na predstavitvi so o tej dobrodošli pridobitvi spregovorili podžupanja Jelka Žekar, podžupan prof. Janez Koželj ter predstavniki Regionalne razvojne agencije Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) in Ljubljanskega urbanističnega zavoda. Portal ponuja več kot dva tisoč kilometrov poti, ki so primerne za pristočne in športne aktivnosti v vseh letnih časih. Ob predstavitvi portala so

Foto: Nik Rovani

28. septembra je župan Zoran Janković odprl prenovljene arheološke parke, ki od letošnje jeseni naprej tvorijo krožno pot EMONA - po rimski Ljubljani. Priporočeno izhodišče je Mestni muzej Ljubljana, kjer prejmete zemljevid Emone. Oktobra 2012 je ogled brezplačen in poteka od torika do nedelje med 10. in 18. uro. Turizem Ljubljana bo prihodnje leto parke programsko oživil s projektom Vodenje z duhovi. Novo redno vodstvo v slovenščini in angleščini s kostimiranimi vodniki bo na voljo tako domačim kot tujim obiskovalcem predvidoma vsak četrtek ob 21. uri.

plesalci plesne šole Urška mimoidoče na Čopovi ulici in Prešernovem ter Mestnem trgu presenetili z urbano plesno točko in jih povabili k raziskovanju naravnih lepote regije. V Trnovskem pristanu pa je potekala predstavitev nordijske hoje, ki postaja vse bolj priljubljena oblika gibanja v naravi.

Mednarodni projekt UNESCO šol ENO Tree Planting Day

Jože Čurin

Ob svetovnem dnevu miru 21. septembru so se povsod po svetu zvrstile številne prireditve, ki naj bi opominjale svet, kako nesmiselne so vojne, ki človeštvu nikoli niso prinesle blagostanja in sreče. Obstoj dneva miru je bil prvič zapisan v resoluciji ZN leta 1981, leta 2002 pa je generalna skupščina določila tudi datum 21. september za mednarodni dan miru. S tem se je največja svetovna organizacija, Združeni narodi, zavezala stremeljenju k svetovnemu miru in pozivanju vseh ljudi k skupnemu sodelovanju pri zasledovanju tega cilja. Dan miru je hkrati tudi dan premirja - tako osebnega kot političnega, zato svetovna organizacija Združeni narodi poziva vse ljudi, naj rešijo morebitne spore, voditelje pa, naj tlakujejo pot k miru.

Vzporedno na ta dan poteka tudi mednarodni projekt UNESCO šol ENO Tree Planting Day, vanj pa so vključene vse šole po vsem svetu, ki s sajenjem drevesa obeležujejo tudi svetovni dan miru in tako ustvarjajo zeleni pristan okrog zemlje. Globalni dan sajenja dreves na mednarodni dan miru sicer poteka od leta 2004 in je požel že vidne uspehe. Pred tremi leti je povezal otroke iz več kot 2.000 šol in 122 držav vsega sveta, od tega okoli 80 slovenskih šol. Vsi skupaj so na ta dan po svetu posadili kar 300.000 dreves. V osnovni šoli Jožeta Moškriča v Ljubljani se že sedmo leto poteka ta mednarodna akcija in na ta dan v spominskem parku, ki je del Poti spomina in tovarštva in ga je posvojila prav ta šola, zasadijo drevo. Letos je v navzočnosti vodstva šole, predstavnikov Mestne občine Ljubljana in veteranskih organizacij drevo posadila nekdanja županja in častna meščanka **Nuša Kerševan**, sicer

predsednica Društva zeleni pristan. Pomagali so ji župan **Zoran Janković**, podjetje **Želva** in najmlajši učenci te šole, ki so skupaj s svojimi učitelji in mentorji pripravili lep kulturni program. Sajenje na različnih koncih poteka ob 12. uri po lokalnem času. Začeli so na otočju Tonga v Oceaniji, nato pa so sledile azijske, afriške in evropske države.

Strokovno srečanje inšpektorjev

Društvo mestnih občinskih in medobčinskih inšpektorjev kot edino stanovsko združenje inšpektorjev lokalnih skupnosti združuje več kot 75 inšpektorjev iz več kot 150 slovenskih občin. Ena od temeljnih nalog društva je vzdrževanje visoke kvalitete strokovne dejavnosti na področju inšpekcijskega nadzora v lokalnih skupnostih. S tem namenom društvo vsako leto organizira vsaj eno strokovno izobraževalno srečanje. Letošnje srečanje je potekalo 27. septembra v Ljubljani, inšpektorji pa so razpravljali o problematiki inšpekcijskega nadzora nad nezakonitim odlaganjem komunalnih odpadkov ter sanaciji divjih odlagališč komunalnih odpadkov v skladu s 157 a členom Zakona o varstvu okolja. Na srečanju so sodelovali predstavniki pristojnega ministrstva za okolje in kmetijstvo Dušan Pichler, prof. dr. Rajko Knez s Pravne fakultete Maribor, predstavnica inšpektorata za kmetijstvo, gozdarstvo, hrano in okolje Jana Miklavčič, predstavnik nadzora v gozdnem prostoru mag. Živan Veselič, predstavnik Triglavskega narodnega parka Sašo Hrovat, predstavnik Ekologi brez meja Janez Matos ter predstavnik medobčinskega inšpektorata in redarstva Vrhnika. Navzoče je pozdravil župan Zoran Janković.

Udeleženci so menili, da bi bilo potrebno spremembe veljavne zakonodaje, ki ureja ravnanje z odpadki, oblikovati na praktičnih izkušnjah in inšpektorje vključiti že v samo pripravo strokovnih podlag. Vse pristojne službe za nadzor bi morale aktivno sodelovati in se povezati z vse bolj odmevnimi prostovoljnimi akcijami čiščenja okolja. Z razširitvijo inšpektorskih pooblastil bi bil zagotovljen večji nadzor brez dodatnih stroškov. Postopki o prekrških za povzročitelje nezakonitega odlaganja odpadkov bi morali biti po njihovem bolj enostavni, predvsem pa bolj združljivi z upravnimi inšpekcijskimi postopki. Opozorili so tudi, da je psihološki učinek na potencialne kršitelje večji, če so inšpekcijski

ukrepi ob nezakonito odloženih odpadkih hitri. Zavzeli so se tudi za večjo medijsko odmevnost uspešno rešenih primerov nezakonitega odlaganja odpadkov in sklenili, da se bodo svoje izkušnje izmenjavali na podobnih skupnih srečanjih.

Zdrava atmosfera

Po velikem zanimanju za delavnice v Zagrebu in Celju pod vodstvom duhovnega učitelja Dragutina Barušića je nevladna organizacija Zdrava Atmosfera s 1. oktobrom začela s tedenskimi srečanji za osebno rast tudi v Ljubljani. Srečanja potekajo vsak ponedeljek med 19. in 22. uro v prostorih Zavoda CNVOS na Povšetovi 37. Vabijo vse, ki se želijo učiti o sebi in življenjskih vrednotah, da se pridružijo in ugotovijo, kako lahko človek človeku spet postane človek - prijatelj, ki nikoli ne obrne hrbta. Na delavnicah dobite koristna navodila, pomoč za napredek, podporo za uspeh in pozitivne nasvete za življenje na vseh področjih.

Vstop je prost, več informacij: M: 041 284 376, www.zdravaatmosfera.si, zdravaatmosfera.si@gmail.com.

Raznovrstni jesenski programi na Ljubljanskem gradu

Janja Rozman Raubar

Umetniški programi na Ljubljanskem gradu se z jesenjo spet selijo v grajske dvorane. Nadaljuje se cikel koncertov **Zvoki klasike**, na katerem bodo do konca leta na sporedu še trije zanimivi koncerti: Bele in črne tipke s pianistko Sonjo Pahor, Žlahtne strune s harfistko Tino Žerdin, Božiču in novemu letu naproti pa s Slovenskim oktetom.

V okviru novega koncertnega cikla **jazzovskih koncertov** z naslovom **Boben in lajna na Ljubljanskem gradu 2012 - Mejniki** se bodo predstavili glasbeniki, ki trenutno vzbujajo med slovenskim občinstvom največ pozornosti na svojem področju. Oktobra in novembra bo na sporedu pet koncertov, ki jih bo zaokrožila priljubljena pevka Nina Strnad s svojim kvintetom.

Koncertni cikel **Jure Tori z gosti na Ljubljanskem gradu** se v oktobru nadaljuje s četrtim koncertom cikla, na katerem bo nastopila skupina Orlek, zaključuje pa novembra s peštrim večerom, v katerem ne bo manjkalo presenečenj. Od knapovske robotosti do ljubezenske poezije.

Vsi, ki se radi sprehodite skozi razstavišča Ljubljanskega gradu, se boste razveselili treh novih razstav: razstava zvoka **Oko, ki sliši** avtorja Boštjana Perovška je na ogled v Peterokotnem stolpu; fotografska razstava **Lučke prihodnosti**, ki prikazuje otroke in njihov vsakdan od obdobja med obema svetovnjima vojnama pa vse do začetka 90. let prejšnjega stoletja, je na ogled v Galeriji »S«; slikarska razstava **Nostalgie** avtorja Ganija Llallosija, ki je nedavno prejel grand prix na 47. piranskem mednarodnem slikarskem Extemporu, pa je na ogled v Kazematah.

Pester program **Pravljичno ustvarjalnih srečanj in Grajskih Miniustvarjalnic** pa bo pričakal najmlajše obiskovalce gradu. Vabljeni. Podrobnejši spored teh in preostalih dogodkov na Gradu najdete na spletni strani: www.ljubljanskigrad.si, dodatne informacije pa tudi v Info centru na Ljubljanskem gradu (T: 01/306 42 93).

KADROVSKE ŠTIPENDIJE RRA LUR

Za kadrovske štipendije in zaposlitev po zaključku šolanja v ljubljanski urbani regiji se je mogoče prijaviti samo še do četrta 11. 10. 2012. Na podlagi potreb, ki so jih podali delodajalci v Ljubljanski regiji do konca meseca junija 2012, je Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR) 11. septembra 2012 objavila javni razpis štipendij enotnih regijskih štipendijskih shem (RŠŠ Ljubljanske urbane regije) za šolsko/študijsko leto 2012/2013.

V okviru Regijske štipendijske sheme se podeljujejo kadrovske štipendije, ki so sofinancirane s strani delodajalcev s sedežem v eni izmed 26 občin Osrednjelovske regije. V letošnjem letu **27 delodajalcev** ponujajo priložnost za **50 štipendij v različnih izobraževalnih programih**. Seznam aktualnih razpisanih štipendij je objavljen na spletni strani RRA LUR (www.rralur.si), kjer je dostopen tudi obrazec vloge za prijavo.

K oddaji vlog so vabljeni dijaki in študenti, ki ne prejemajo drugih štipendij, niso zaposleni in niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb. Po vključitvi v štipendijsko shemo je štipendist s pogodbo zavezan, da dokonča izobraževalni program, za katerega bo dobil štipendijo in se zaposlil pri delodajalcu za obdobje prejetja štipendije.

Prijave z dokazili morajo kandidati poslati na naslov: **RRA LUR, Tehnološki park 19, 1000 Ljubljana. ROK ZA ODDAJO VLOG JE 11. OKTOBER 2012.** Dodatna pojasnila glede razpisa štipendij RŠŠ lahko dobite po telefonu 01/306 19 05 ali po e-pošti lur@ljubljana.si.

Projekt Regijska štipendijska shema delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 1. razvojne prioritete: »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti«; prednostne usmeritve »Štipendijske sheme«.

Finančne spodbude

Matjaž Valenčič, energetski svetovalec

Zadnji dan meteorološkega poletja nas je zmrzilo. V Uradnem listu Republike Slovenije je bilo dne 31. 8. 2012 objavljeno obvestilo o zaključku javnega poziva 12SUB-OB12 zaradi porabe razpoložljivih sredstev za nepovratne finančne spodbude občanom za nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb. Prijetna novost pa je bilo obveščanje javnosti o zaprtju razpisa že mesec pred tem, celo po televiziji. Kdor je bil hiter in pripravljen na investicijo, je lahko pravočasno oddal vlogo. Žal je marsikomu, ki je načrtoval obnovo ogrevalnega sistema ali ovoja stavbe v zadnjem trenutku pred novo kurilno sezono, zaključek razpisa povzročil hude težave. Vendar ukinitve te subvencije ne pomeni prenehanja spodbujanja naložb v rabo obnovljivih virov in v povečanje energijske učinkovitosti stanovanj. Eko sklad še vedno nudi nekaj drugih oblik finančnih spodbud.

Nepovratne finančne spodbude Eko sklada, ki so na voljo občanom: ● Javni poziv 13SUB-OB12- Nepovratne finančne spodbude občanom za nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti večstanovanjskih stavb, ● Javni poziv 15SUB-EVOB12- Nepovratne finančne spodbude občanom za baterijska električna vozila.

Ugodni krediti Eko sklada s subvencionirano obrestno mero:

● Javni poziv 47OB12 za kreditiranje okoljskih naložb občanov.

Letos je bilo v razpisu Eko sklada manj denarja kot prejšnja leta in je bilo pričakovati, da bo porabljen pred koncem leta. Le tega nismo vedeli, da ga bo tako hitro zmanjkalo. Poleg tega pa je bilo letos več ponudnikov nepovratnih finančnih spodbud za ukrepe v večjo energijsko učinkovitost v gospodinjstvih, tudi nabor spodbujanih ukrepov je večji. Kot je razvidno iz javnih podatkov, vsi ponudniki še niso razdelili razpisanih sredstev. Posamezni ponudniki so pred kratkim celo podaljšali že razpisane subvencije. Vendar, pozor, nekateri razpisi so omejeni le na posamezne občine, drugi le na pravne osebe, tretji so pred rokom zaprtja, tako da ponudba ni tako bogata, kot se zdi.

Za občane Mestne občine Ljubljana in primernih občin je zanimiv razpis v nepovratne finančne spodbude Javnega podjetja Energetika Ljubljana: ● vgradnja kotlov na zemeljski plin ob istočasni priključitvi na plinovodno omrežje, ● vgradnja toplotne postaje in izgradnja priključnega vročevoda

ob priključitvi na sistem daljinskega ogrevanja

Nov javni poziv Eko sklada za dodeljevanje nepovratnih spodbud občanom za nove naložbe rabe obnovljivih virov energije in večje energijske učinkovitosti stanovanjskih stavb bo objavljen predvidoma v začetku leta 2013. Pri tem je potrebno poudariti, da se bodo tudi na prihodnjih javnih pozivih Eko sklada nepovratne finančne spodbude dodeljevale samo za naložbe, ki ob oddaji vloge še ne bodo izvedene. Torej: tudi v letu 2013 najprej predračun za ukrep, nato vloga po novem razpisu in šele nato izvedba. Vlogo s prilogami je potrebno oddati pred izvedbo del, drugače vlagatelj ni upravičen do nepovratne finančne spodbude. Neupoštevanje tega pravila je najpogostejši vzrok za odklonitev finančne pomoči. Če želite finančno pomoč, morate upoštevati pravila in malo počakati.

Čas do novega razpisa je smiselno izkoristiti za dobre in premišljene priprave. Naročite projekt za izvedbo, preglejte reference, primerjajte prežete ponudbe, izberite dobrega izvajalca ... Brezplačne neodvisne strokovne nasvete o toplotni zaščiti, ogrevalnih sistemih, rabi obnovljivi virov, finančnih spodbudah ali znižanju stroškov poiščite v energetsko svetovalni pisarni **Ensvet** v Ljubljani, Dalmatinova 1 ali na spletni strani www.ensvet.si. Svetovanje je vsak torek in četrtek od 16:30 do 19:30. Prijavite se lahko vsak delavnik od 8:00 do 12:00 na tel. 01/306 11 44.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Jankovič ima **vsak prvi torek v mesecu** dan odprtih vrat, ko je v pritličju Mestne hiše na Mestnem trgu 1 **med 14. in 17. uro osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani.**

V letu 2012 bosta dneva odprtih vrat še: 6. novembra in 4. decembra.

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

Pokličite me!

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 116 111; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **Društvo SOS telefon**, Svetovalni telefon za osebe z izkušnjo nasilja na delovnem mestu: 031/ 722 333, vsak torek: od 17:00 do 20:00. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesboalarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Skupina SAA Ženske Slovenija** predstavlja anonimno skupino deklet in žena, ki okrevajo od zasvojenkega seksualnega vedenja. Za dodatne informacije se obrnite na: saa.zenske@gmail.com ali 030/ 254 592 ● **OA, Overeaters Anonymous** je skupina za samopomoč osebam, ki okrevajo od odvisnosti s hrano (kompulzivnega prenehanja, bulimije, anoreksije). Za dodatne informacije se obrnite na <http://oa-slovenija.com> ali 051 755 291. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmstepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica. fuzine@siol.net, www.csd.ljmstepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET,** Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD),** tel.: 01/ 23 96 502, **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame,** Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Zavod MISSS – Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije • Telefon MLADI MLADIM:** usposobljen mladinski svetovalec odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon. – čet. 15.30 – 17.30. ● **POMP - psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. ● **Svetovalnica Dravlje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.missss.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju,** Masarykovi 23, Ljubljana nudi zagovorništvo, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezpla. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, splet: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samaritanj za pogovor v stiski – 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123.** ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščenca vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic,** brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povsetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Iz prve roke

Izbrani odgovori Mestne uprave na javna vprašanja

Fotografije: Dunja Wedam

UKREPI MOL ZA ZAGOTAVLJANJE POPLAVNE VARNOSTI V ZADNJIH DVEH LETIH

Mestna občina Ljubljana je sanirala večino cest, ki so bile poškodovane po poplavih oktobra 2010.

V sklopu odprave posledic so bili urejeni tudi AC propusti na območju Barja ter očiščeni vodotoki in posekano vejevje. Očiščeni so bili propusti ● Malenca, ● Lahov štradon, ● Voslica, ● Podsmreški jarek, ● Srednji Podsmreški jarek, ● Kopavenški jarek. Izvedena je bila sanacija zajede na Iški v Črni vasi. Čiščenje obcestnih jarkov, cestnih propustov, obrezovanje vejevja in grmičevja ter deponiranje odpadnega materiala je bilo izvedeno še na območjih: ● Uršičev štradon ● Ilovški štradon, ● Lahova pot, ● Mihov štradon, ● Ob dolenski železnici, ● Knezov štradon, ● Jurčkova cesta od hš. 189-205, ● TC Rudnik - od Peruzijjeve do Rutarja, ● za Leclercom, ● za Supernovo ob železnici, ● Rudnik III - ob makadamu, ● Ižanska cesta, ● Marentičeva ulica, ● Pot na Rakovo jelšo, ● Barjanska cesta - od AC do Ceste dveh cesarjev, ● Cesta dveh cesarjev, ● Pot za Brdom, ● Cesta na Vrhovce (Pod jezom do AC), ● Pot na Orle, ● Pot k ribniku, Hauptmance, ● Joškov štradon, ● Šinkov štradon, ● Kozlarjev gozd, ● Ob Farjevcu, ● Brglezov štradon, ● Gmajnice, ● Črna pot. S pomočjo Gasilske brigade Ljubljana je bilo odstranjeno tudi vejevje na podpornih stebrih mostov na Ljubljani.

V sklopu koncesije redno poteka vzdrževanje odvodnjavanja (čiščenje muld, koritnic, jarkov, jaškov, propustov). Za izvedbo teh nalog je bilo porabljenih 680.050 evrov, za izdelavo študij poplavnih varnosti pa skupaj 728.963 evrov.

MESTNA OBČINA LJUBLJANA PLAČUJE ELEKTRIKO ZA OSVETLJEVANJE 36 CERKVA

Po trenutnih cenah energije je strošek na objekt na leto 308 evrov. Pravna podlaga za plačevanje elektrike katoliški cerkvi oz. njenim pravnim osebam je osvetljevanje cerkva na podlagi Odloka o urejanju javne razsvetljave (Uradni list RS št. 107/05 in 94/08), ki določa osvetlitev kulturnih spomenikov.

ZATIKANJE ALI LEPLJENJE REKLAMNEGA MATERIALA NA AVTOMOBILE NI DOVOLJENO

To prepoveduje določilo 5. alineje 1. odstavka 10. člena Odloka o oglaševanju (Ur. l. RS št. 10/11). Kršitve določa 22.

člen, po katerem se posameznik kaznuje s 100 evri, posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, s 1200 evri, samostojni podjetnik posameznik s 1500 evri, odgovorna oseba pravne osebe s 1000 evri in pravna oseba z 2000 evri.

ZAPUŠČENO VOZILO JE TREBA Z JAVNE POVRŠINE ODSTRANITI, KRŠITELJA ČAKA GLOBA 250 EVROV

Ko mestni redar na zapuščeno vozilo na javni površini namesti pisno odredbo, ga mora lastnik vozila odstraniti najpozneje v treh dneh od dneva izdaje odredbe. Če zapuščeno vozilo ni odstranjeno v roku, ga odstrani pristojni izvajalec rednega vzdrževanja cest. Po treh mesecih se lahko zapuščeno vozilo uniči ali proda. Odstranitev vozila je strošek lastnika vozila. V primeru, da lastnik zapuščenega vozila ne odstrani v roku in skladu z odredbo, se mu izreče globa v višini 250 evrov zaradi neupoštevanja odredbe pooblaščenice uradne osebe. Redarstvo opaza upad zapuščenih vozil na javnih površinah.

BRSKANJE PO ZABOJNIKIH ZA ZBIranJE KOMUNALNIH ODPADKOV JE PREKRŠEK

Velik problem, ki nastane pri brskanju po zabojnikih za komunalne odpadke, je posledična neurejenost okolice zabojnikov. Zaradi tega se lahko zgodi, da izvajalec javne službe ne dosega ciljev ločenega zbiranja, ki mu jih nalaga zakonodaja. Zaradi odnašanja surovin iz zabojnikov se uporabnikom zvišuje višina položnic, saj prihodki od prodaje papirja znižujejo stroške zbiranja komunalnih odpadkov. V interesu svojih občanov je MOL morala sprejeti odločitev, da je brskanje po zabojnikih za zbiranje komunalnih odpadkov prekršek. Kazen znaša 800 evrov.

VRTIČKI V DRAVLJAH IN ŠTEPANJI VASI SO ODDANI DO LETA 2015, RAZPIS ZA 68 VRTIČKOV V KARLOVŠKEM PREDMESTJU BO PREDVIDOMA OBJAVLJEN V PRVI POLOVICI LETA 2013

Mestna občina Ljubljana ima trenutno urejene vrtičke na dveh lokacijah, v k.o. Dravljeh in k.o. Štepanja vas.

Vrtički so bili leta 2010 oddani prek javnega razpisa, tako da MOL trenutno ne razpolaga s prostimi vrtički. Naslednje območje za oddajo vrtičkov v zakup bo

urejeno v Karlovškem predmestju (Območje livade, cca. 68 vrtičkov). Razpis za oddajo vrtičkov v zakup bo predvidoma objavljen v prvi polovici leta 2013. Poleg oddaje vrtičkov MOL nudi pomoč tudi tistim interesentom, ki želijo oddati svoja zemljišča za vrtičke. Tako je družina Peterka ob strokovni pomoči MOL za interese, ki bi želeli najeti vrtiček, uredila svoje zemljišče v Zadobrovi. Več informacij na spletni strani MOL: <http://www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/okolje-prostor-bivanje/vrtickarstvo/>.

Na območju četrtna skupnosti Tabor so okoliški prebivalci in drugi zainteresirani s pomočjo zavoda Bunker v okviru programa *Vrt mimo grede* v letu 2010 na degradiranem območju mirujočega gradbišča ob Resljevi cesti, na zemljiščih v lasti MOL, pričeli s projektom *Onkraj gradbišča*. Cilj okoliških prebivalcev je bil, da bi degradirano površino spremenili v zelen skupni prostor, namenjen vrtovom, druženju, izobraževanju in kulturi. Po skupni čistilni akciji zemljišča in navozu zemlje so uredili gredice in vrtove. Aktivnosti Onkraj gradbišča še vedno uspešno potekajo. V okviru projekta je nastal tudi blog z rednim opisom aktivnosti. Projekt je bil podprt s strani MOL, Ministrstva za kulturo RS in programa Sostenuo.

TOŽBA MOL PROTI PODJETJU GIPOSS INVEST ZARADI FUNKCIONALNIH ZEMLJIŠČ PRI SOSESKI BS3 ZA BEŽIGRADOM

Gre za zahtevek MOL kot etažne lastnice stanovanj v soseski BS 3 v zvezi s prodajo funkcionalnih in skupnih funkcionalnih zemljišč v naselju BS 3. Na podlagi uspešne revizije je Višje sodišče potrdilo sodbo sodišča prve stopnje o delni ničnosti sporne pogodbe. Ta delna sodba je pravomočna. O reviziji toženih strank je Vrhovno sodišče že odločalo in je revizijo zavrnilo. Prvostopenjsko sodišče mora odločiti o ničnosti preostanka pogodbe in o dajatvenem zahtevku, to je ugotovitvi solastninske pravice etažnih lastnikov na parcelah, ki predstavljajo gradbeno parcelo posameznih večstanovanjskih stavb.

UREJANJE OBMOČJ PLAČLJIVEGA PARKIRANJA S PARKOMATI JE PREDVIDENO DO OBVOZNICE

Z Odlokom o cestnoprometni ureditvi je določeno, da bele cone pomenijo kratkotrajno parkiranje. V centru je parkiranje omejeno na dve uri, zunaj centra pa na šest. Stanovanja na območjih parkomatov lahko dobijo po eno dovolilnico, da imajo vsi zagotovljeno vsaj eno parkirno mesto, medtem ko so se pred tako ureditvijo morali stanovalci znajti sami. Na vseh območjih, kjer so že postavljeni parkomati, je občutiti izredno zadovoljstvo stanovalcev ter občasno nezadovoljstvo dnevnih migrantov. V prihodnje je urejanje območij plačljivega parkiranja s parkomati predvideno do obvoznice.

Skozi interaktivne vsebine Primavode do znanja o vodi

Primavoda

Dr. Brigita Jamnik, JP Vodovod-Kanalizacija, Simona Gobec, ENKI komunikacije

Voda je naša zvesta spremljevalka. Je nekaj tako zelo vsakdanjega, da navadno ne razmišljamo, kako ravnamo z njo. Zato pa smo skrb za to prevzele družbe za preskrbo s pitno vodo, kot je JP Vodovod-Kanalizacija, ki že vrsto let skrbi za ozaveščanje uporabnikov. Po lanskoletnem prejemu naziva Netko zmagovalec za najboljše spletne strani z otroškimi vsebinami (Cevko.si) smo se letos pogumno lotili še projekta, ki smo ga poimenovali Primavoda. Na enem mestu smo zbrali splošne informacije o vodi in tudi tiste, ki so posebej pomembne za mesto Ljubljana, ter vključili aplikacije, ki poudarijo najzanimivejša dejstva o vodi, obenem pa zahtevajo od obiskovalca, da ob ogledu vsebin aktivno sodeluje.

Zakaj Primavoda

Brez vode si vsakdanjika ne moremo predstavljati. Čeprav se z njo stalno srečujemo, je voda nevede za marsikoga neznanka, lahko bi rekli, znana neznanka. Skrb, ki jo bo treba nameniti vodi, da jo bomo lahko brez skrbi za zdravje pili še vrsto let, ne sme ostati samo načelna. Spremembe bomo dosegli le, če nas bo večina začela razmišljati drugače. Kako predstaviti uporabnikom že neštetokrat videne, a še vedno premalo razumljene vsebine o vodi drugače, opozoriti na varčno ravnanje z njo na način, ki bo pustil sledi ter primoral k razmisleku. Iskali smo pot in jo našli.

Vse pomembne vsebine smo zajeli v interaktivnem, porabniku prijaznem, sodobnem in neklasičnem spletnem mestu, ki nas popelje od začetka do ... no, pa saj voda nima konca. S projektom vas popeljemo skozi področja, ki zanimajo tako prebivalce Ljubljane kot tudi tiste, ki živijo zunaj mesta, zato je na Primavodi dobrodošel prav vsak radovednež.

Primavoda ima svojo *Primapot*, ki uporabnika popelje skozi izbor tistih vsebin o vodi, ki jih ne smemo

spregledati, saj naše znanje poglobijo ali pa nas pripeljejo do točke, ko se zamislimo nad svojim ravnanjem z vodo. V nekaterih delih poti lahko uporabnik tudi aktivno sodeluje in preveri svoje vedenje ter k sodelovanju prek družbenih omrežij povabi tudi svoje prijatelje.

Vodni odtis

Pri vsakodnevnih opravilih, kot so pitje, kuhanje in umivanje, se ne sprašujemo, koliko vode porabimo ali koliko je porabimo po nepotrebnem. Pa je zanimivo izvedeti. Zaprete vodo med umivanjem rok? Umivate sadje in zelenjavo v skledi ali pod tekočo vodo? Odpeljete avto v avtopralnico ali ga tuširate na domačem dvorišču? Vse to vpliva na vašo porabo vode. Z obrazcem, ki služi informativnemu izračunu povprečne dnevne porabe vode, lahko na Primavodi preverite, kolikšen je vaš vodni odtis v gospodinjstvu. Izvedeli boste tudi, če ste varčnejši ali bolj potratni od povprečja.

Nepredstavljlive količine vode pa se porabijo tudi med proizvodnjo raznovrstnih izdelkov, ki jih kupimo v trgovini. Izdelka, za katerega pri njegovi proizvodnji

ne bi potrebovali vode, skorajda ne poznamo. Vodi, ki jo porabimo za proizvodnjo dobrin, pravimo virtualna voda in prav tako prispeva k naši porabi kot tista, ki priteče iz pipe. Ste vedeli, da za proizvodnjo enega para kavbojk porabimo kar 8.000 l vode? Ob naslednjem nakupu premislite, koliko vode je bilo potrebno za izdelek. Primavoda sporoča, da varčni nakupi lahko prispevajo tudi k zmanjševanju porabe vode. Kdo bi si mislil, da z razumnim potrošništvom lahko prispevamo tudi k varčevanju z vodo!

Voda v Ljubljani: od kod in kam

Kdo skrbi za pitno vodo v Ljubljani, verjetno že veste. Veliko pa je vsakodnevnih opravil upravljavca vodovodnega sistema, ki so uporabnikom skrite, a lahko zelo zanimive. Veste, od kod priteče voda na vaš naslov? Kaj storiti, če opazimo okvaro na vodovodnem omrežju? Kje imate v vaši hiši glavni ventil, s katerim zaprete vodo? Če ne veste, pogledajte na Primavodo.

Voda v sliki, kjerkoli ste

Primavoda poleg slikovnega gradiva, ki spremlja vsebine, ponuja prostor tudi fotografijam, ki jih lahko kadarkoli ujamemo na poti, kjerkoli smo, in sicer s pomočjo Instagrama. Za tiste, ki ga še ne poznate – Instagram je priljubljena aplikacija, ki se je v kratkem času razvila v pravo družbeno omrežje. S pomočjo Instagrama lahko posnamete fotografijo, ji dodate privlačen filter in fotografijo objavite tudi na Facebooku, Twitteru ali Tumblru. Kot nekaj drugih družbenih omrežij tudi Instagram uporablja oznake, s pomočjo katerih se označujejo posamezne teme. Torej, če v objektiv svojega mobilnega telefona ujamete motiv, povezan z vodo, ne glede na to, kje ste, uporabite svojo domišljijo, objavite fotografijo na Instagramu z oznako #primavoda in sodelujte pri izdelavi čim bolj obsežnega mozaika o vodi. Pridružite se nam.

Vse gradivo na enem mestu

Primavoda je namenjena tudi šolarjem. Da bi bila njihova učna pot o vodi malo lažja, smo v Primavodi na enem mestu zbrali najzanimivejše in uporabno gradivo, ki smo ga našli v našem arhivu ali smo jih pripravili prav za Primavodo. Šolarji lahko gradivo uporabijo za pripravo seminarskih nalog, pričakujemo pa, da bodo navedli vir.

Primavoda je torej spletno mesto, bogato z vodo. Zaplavajte vanjo na naslovu www.primavoda.si.

Krištof Mlakar, direktor JP Vodovod-Kanalizacija

Z zadovoljstvom ugotavljam, da je Primavoda pomembna nadgradnja našega dosedanjega komunikacijskega koncepta, ki že krepko presega meje območij, kjer JP Vodovod-Kanalizacija izvaja svoje dejavnosti. Zelo sem ponosen na to spletno mesto, kajti ponovno smo dokazali, da se zavedamo, kako pomemben del našega poslanstva je izobraževanje in ozaveščanje. Voda je naša odgovornost, kar dokazujemo tudi s Primavodo. Primavodi želim veliko znanja in informacij željnih obiskovalcev.

Dr. Brigita Jamnik, vodinja projekta pri JP Vodovod-Kanalizacija

S Primavodo smo v letošnjem letu presenetili kar same sebe, prepričani smo, da bomo tudi njene obiskovalce. Voda si zasluži svojo pozornost in s Primavodo zbudimo radovednost o njej. S Primavodo nam je uspelo več, kot le zbrati informacije na enem mestu: Primavoda je iskriča, privlačna, skrivnostna in barvita. Ali veste, da bi morala biti voda glede na kemijsko sestavo pri sobni temperaturi praviloma plin in ne

tekočina? Voda je polna presenečenj, zato je morda nekoliko nevsakdanja tudi Primavoda. Namenjena je vašim obiskom, kadar iščete podatek, informacijo ali pa, ko imate čas za potešitev svoje radovednosti na malo drugačen način. Veselimo se vašega obiska.

Petra Glinšek, kreativna vodinja projekta, ENKI komunikacije

Priprava vsebin tako pereče, tako znane in vseeno tako skrivnostne teme, kot je voda, zahteva konkretne razmisleke in jasne cilje. Kako umestiti »klasično vsebino« na web, da deluje fluidno,

čisto, pretočno? Vsi ti odgovori so dozorevali skozi različne karakterje in ume in končno nam je uspelo ujeti bistvo, ki tokrat ni skrito očem. Splavili smo projekt, ki je vsebinsko, oblikovno, interaktivno, didaktično, sodobno in uporabniku prijazno mesto, kjer se prelivajo praktično vse vsebine o vodi. Naš cilj je jasen, Primavoda mora zadostiti vsem vprašanjem uporabnikov, ki se na kakršenkoli način dotikajo vode, obenem pa jih zelo nazorno voditi po Primapoti do izkušnje, ki mora mlajše uporabnike prebuditi, odrasle pa opozoriti na pomembnost ohranjanja čiste pitne vode in njene smotrne uporabe.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Kakovost pitne vode avgusta 2012

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode najdete v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo

Kakovost podzemne vode avgusta 2012

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode avgusta na nobenem merilnem mestu niso presežale mejnih vrednosti.

Zrak v Ljubljani julija 2012

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivoljske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo julija 2012 zabeležili 7 dni s preseženo dnevno dovoljeno vrednostjo onesnaženosti z delci PM_{10} v zraku. Na letnem nivoju (od začetka januarja do konca junija) je bila mejna 24-urna vrednost delcev PM_{10} , ki znaša $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, presežena 67-krat.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011) veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna urna vrednost je $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Mejna dnevna vrednost delcev PM_{10} je $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rezultati notranjega nadzora avgusta 2012

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			ŠENTVID	KLEČE, HRASTJE, JARŠKI PROD
			7. 8. 2012	7. 8. 2012
pH		6,5 -9,5	7,5	7,7
Elektroprevodnost (pri 20°C)	$\mu\text{S}/\text{cm}$	2500	468	400
Nitrat	$\text{mg}/\text{l NO}_3$	50	13	9,7
Nitrit	$\text{mg}/\text{l NO}_2$	0,5	<0,003	<0,003
Sulfat	$\text{mg}/\text{l SO}_4$	250	12	11
Klorid	$\text{mg}/\text{l Cl}$	250	15	8,5
Fluorid	$\text{mg}/\text{l F}$	1,5	<0,10	<0,10
Bor	$\text{mg}/\text{l B}$	1	0,031	0,016
Krom	$\mu\text{g}/\text{l Cr}$	50	1,8	1,6
Svinec	$\mu\text{g}/\text{l Pb}$	25	<1,0	<1,0
Atrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,1	<0,02	<0,02
Pesticidi - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	0,5	<0,05	<0,05
Trihaloeten in tetrakloroeten - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	10	<0,5	<0,5
Trihalometani - vsota	$\mu\text{g}/\text{l}$	100	<0,2	<0,2
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., september 2012

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Avgust 2012						
merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	$\mu\text{g}/\text{l}$	mg/l	$\mu\text{g}/\text{l}$
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče Villa	6. 8. 2012	0,014	0,020	0,1	11	0,66
Hrastje la	6. 8. 2012	0,081	0,058	0,8	18	20
Šentvid la	6. 8. 2012	0,033	0,051	0,1	14	2,1
Jarški prod III	6. 8. 2012	0,010	(0,008)	0,2	10	1,7
Brest la	6. 8. 2012	0,019	0,081	0,4	7,5	1,2

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2012, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

Zrak v Ljubljani julija 2012

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivoljske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀
Veljavnih podatkov *	99 %	99 %	99 %	100 %	99 %
Maksimalna urna koncentracija	27	119	171	8	95
Maksimalna dnevna koncentracija	7	62	92	3	73
Minimalna dnevna koncentracija	0	22	31	3	19
Srednja (mesečna) koncentracija	3	44	62	3	40
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	0	7

Vse vrednosti koncentracij so navedene v $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

* stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju.

Slovensko mladinsko gledališče

vabi k vpisu abonmajev

Abonmaji

**Svoboda, Enakost, Bratstvo, Drznost in
Prihodnost**

Vpis abonmajev do konca oktobra v Prodajni galeriji SMG na Trgu francoske revolucije 5 v Ljubljani.

Abonmaji za odrasle, otroke in mladino po »varčnih« cenah.

Prodajna galerija SMG je odprta vsak delavnik od 12.00 do 17.30, ob sobotah od 10.00 do 13.00.

Telefon: 01 425 33 12

www.mladinsko.com

Intimnosti Premiere v sezoni 2012/13

Charles Bukowski

Smrt kadi moje cigare

Režija: Ivana Djilas

Koprodukcija: SMG in Društvo Familija

Luna na cesti

Poetična klovnovska predstava

Zamisel in izvedba: Ravil Sultanov in Nataša

Sultanova

Režija: Ivan Peternelj

Koprodukcija: Zavod Bufeto in SMG

G. D'Annunzio, S. Cecchi D' Amico, E. Mediolini,

L. Visconti

Nedolžni (L'Innocente)

Režija: Diego de Brea

Georges Feydeau

Klistirajmo Srčka!

Režija: Oliver Frlić

Vito Taufer

Igra na srečo

Svetlana Makarovič

Škrat Kuzma dobi nagrado

Režija: Matjaž Farič

András Urbán

Ljubezen – violentia

Novost

v Slovenskem mladinskem
gledališču

GLEDALIŠKI ABONMA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

V Slovenskem mladinskem gledališču v sodelovanju z Univerzo za tretje življenjsko obdobje prvič razpisujejo abonma za zrelo gledališko občinstvo. Posebnost novega abonmaja je, da so abonmajske predstave ob torkih ali četrkih popoldan, in sicer ob 17. uri. Po predstavi pa za abonentke in abonente pripravljajo tudi pogovore z igralci, dramaturgi in režiserji, s katerimi se lahko zapletejo v pogovor o uprizoritvah, ki so jih izkusili. Novi abonma predvsem upokojenecem in upokojenkam, pa tudi vsem, ki si želijo preživeti bogato gledališko popoldne, omogoča poglobljeno doživljanje gledališča in prijetno druženje.

Novi abonentke in abonenti si bodo najprej ogledali hudomušno in groteskno *Pohujšanje v dolini šentflorjanski* (13. 11. 2012) po pronicljivi drami Ivana Cankarja, ki jo je režiral Vito Taufer. Naslednja predstava v okviru novega abonmaja bo *Oliver Twist* (3. 1. 2013) po romanu Charlesa Dickensa, ki ga je priredila Blažka Müller Pograjc, režiral pa Matjaž Pograjc. Tenkočutna zgodba o peripetijah nedolžnega dečka sredi krutega velemesta je priljubljena romaneskna klasika, ki jo upodablja izjemni igralski ansambel. Brez dvoma bo posebno doživetje tudi *Zločin in kazen* (24. 1. 2013) po romanu Dostojevskega v prevodu Marijana Poljanca. Predstava se nas dotakne zaradi mojstrske režije Diega de Bree in čudovitih igralskih upodobitev. Marca ali aprila pa se bo abonma zaključil s *Krizantemo na klavirju*, večerom šansonov Svetlane Makarovič v izvrstni interpretaciji Janje Majzelj. Prvih dvajset abonentov novega abonmaja bo gledališče obdarilo z glasbeno zgoščenko *Krizantema na klavirju* ali z monografijo o bogati zgodovini Slovenskega mladinskega gledališča. Razpis abonmaja v Prodajni galeriji SMG na Trgu francoske revolucije 5 bo do 10. novembra 2012.